

Købmænd og Brugsen i Tvis 1905 - 2013.

Købmand - Hovedgaden nr. 8 - 1960.

Brugsen - Hovedgaden nr. 5 - 1968.

Af: Bent Bak

Indhold

Oversigt over udviklingen.....	4
Købmænd contra Brugs.....	5
Købmand i Hovedgaden nr. 8.....	6
Peter Jensen og Christian Jensen.....	7
Niels Sørensen og Sven Bang Sørensen.....	7
Kathrine og Poul Emil Nielsen 1951 - 1958.....	9
Gudrun og Axel Lundager 1958 - 1978.....	9
Personale:.....	10
Landtur:.....	11
Kontrabog:.....	12
Butiklokalet i den gamle butik - før 1968.....	13
Den gamle købmandsgård.....	14
Mælkekuske og købmanden:.....	15
Den gamle butik med beboelse.....	16
Den nye købmandsbutik i 1968.....	18
Nabolaget til butikken.....	23
Samarbejde mellem byens købmænd og brugs.....	25
Slut efter 20 år.....	26
Lise og Freddy Knudsen 1978 - 2006.....	28
1983 - 5 år efter overtagelsen.....	29
1990 - Messe i Tvis Hallen.....	29
1994 - Købmanden alene på det lokale marked - Brugsen er lukket.....	32
Lise og Freddy - årets Tvis borgere 1995.....	33
2002 - weekend - åbent i butikken.....	34
2006 - Nyt købmandspar - Lise og Jens Steffensen.....	36
2008 - ombygning - 50 m ² lagt til butikken.....	38
2010 - finanskrisen truer købmanden.....	39
2013 - Købmandsbutikken sættes til salg.....	41
Butikken her i 2013.....	43
Købmand i Hovedgaden nr. 28.....	47
Købmand på Smedegårdvej nr. 29.....	50

Eftertanker:.....	50
Brugsen i Hovedgaden nr. 5.	51
Starten på Tvis og Omegns Brugsforening.	52
Stiftelse af foreningen og valg af bestyrelse.	52
Formål med lokal brugsforening	55
Brugsforeningernes fælles historie.....	56
Køb af forretning	56
Uddeler ansættes.	57
Forretningsområder.	57
Billeder fra brugs - interiør i 1940'erne og 50'erne.....	58
Brugsens formænd:	60
Uddeler Knud Mikkelsen 1919 - 1953.	62
Ændringer af bygninger og butikken.	65
1940: Den nye brugs i røde sten opføres.	67
Modernisering og udvidelse i 1967 og 1976.	68
25 års jubilæum i 1944.	75
Regnskabsfører.....	79
Revisorer.....	80
Bestyrelsen. 1919 - 1992.	81
Uddeler skifte i 1953.	84
Uddeler Poul Christensen. 1954 - 1980.....	86
50 års jubilæum i 1969.	91
Varetur - og ægindsamling. 1948 - 1972.	93
Kørsel af varer fra stationen.	94
Grovvarer.....	94
Uddeler Erik Nørgård 1980 - 1992.....	96
Stinne Knudsen.....	97
Reklamer og nytænkning.....	98
Bidrag til godgørende institutioner og solidarisk hjælp.	101
Små uddrag fra protokollen.....	101
Sange ved arrangementer i Brugsen.	103
Økonomi og regnskab.....	104
De første år.....	104

Det store problem: udestående fordringer.....	104
Optælling af varelager.....	105
Tab på gæld.....	105
Bankforbindelse.....	106
Omsætning.....	107
Svage regnskabsår 1980 - 81 - 82.....	108
Økonomien kommer atter på fode fra 1983 - 1986.....	109
Svage år fra 1987 frem til lukningen i 1992.....	111
Brugsen lukker.....	113
Eftertanker.....	115
Brugsen efter 1992.....	116
Billeder af den nedlagte Tvis Brugs juli 2013.....	116
Kilder:.....	118
Købmandsbutikkernes historie.....	118
Brugsens historie.....	118

Oversigt over udviklingen.

Dette er historien om dagligvarebutikkerne i Tvis fra den første købmand startede i 1905 i Hovedgaden 8 til de nuværende forhold i 2013.

Det startede med 1 købmandsbutik i 1905. Kulminationen var o. 1960 med 3 købmandsbutikker og Brugsen samtidig. Ringen slutter så igen her i 2013 med 1 købmandsbutik.

I 1905 var Tvis en ganske lille by med få huse i hovedgaden.

Kirken fra 1887 og mejeriet fra 1892 var de første bygninger i byen. Stationen og banen var kommet til i 1904. Det samme år var missionshuset rejst. Så der var udvikling på vej. Landbruget var det absolutte hovederhverv. Det var på landet, livet blev levet på de ca. 200 små og store brug. Købmænd og Brugsen skulle leve af, hvad landbeboerne havde brug for.

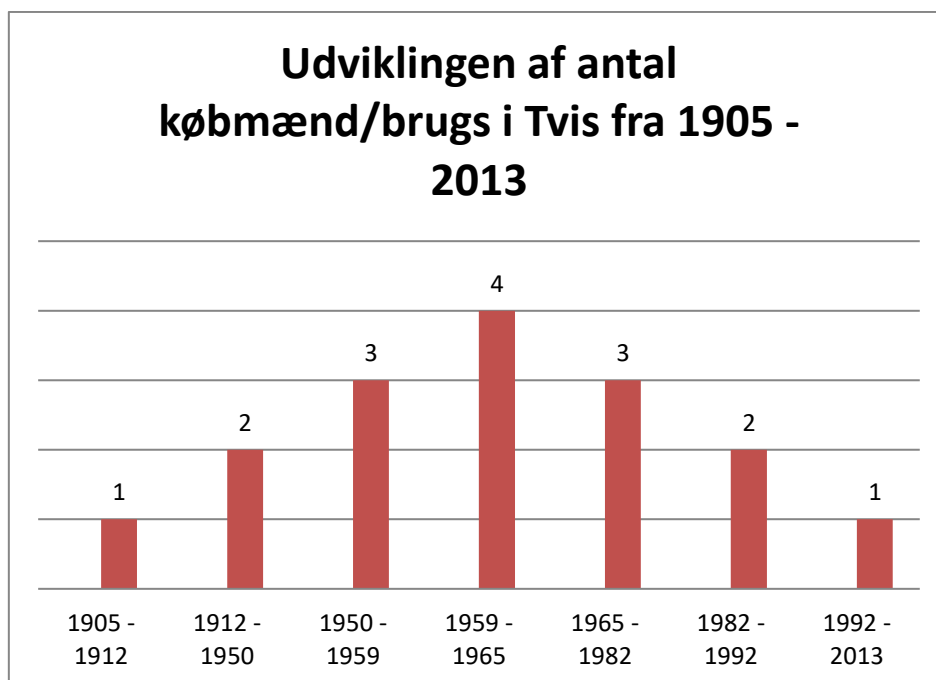
Hovedgaden i Tvis 1907. Billedet er taget fra pladsen foran kirken. Den nye købmandsbutik har flaget hejst. Hvidklædt personale udenfor.

I de første 60 år kunne man være sikker på, at folk, som var bosatte i Tvis, også handlede i Tvis. Hos købmænd og i brugsen kunne man ikke alene købe dagligvarer men også foder, gødningsartikler, isenkram, brændstof og tøj. Man havde ikke brug for at komme udensogns. Det var også meget besværligt, og biler var sjældne.

Fra o. 1970 sker der for alvor ændringer i befolkningssammensætningen. Engparken og Bannestrupparken bliver bebygget fra 1970 - 1990. Tvis går fra at være et udpræget landbrugssamfund til at blive domineret af bysamfundet med mange nye tilflyttere uden rod i det gamle. Mange af de nye folk har deres arbejde udenfor Tvis. De har bil, og de køber ikke nødvendigvis ind i Tvis. De lægger deres indkøb i Holstebro og andre steder.

I starten har butikkerne fokus på selve driften af forretningen. Hvordan får man det økonomisk til at løbe rundt? Hvordan får man udestående fordringer inddraget? Hvilket varesortiment efterspørges? Fra o. 1970 skifter fokus meget over på reklamens mangt. Hvordan fastholder man kunderne, og hvordan tiltrækker man nye? Hvordan skal forretningen indrettes, så den fremtræder indbydende for kunderne? De lokale

forretningerne er nu ikke bare i indbyrdes konkurrence med hinanden i byen, men i høj grad også i konkurrence med butikker i andre byer, navnlig i Holstebro.

Købmænd contra Brugs.

Den første købmand etablerede sig som skrevet i Hovedgaden 8 i 1905. Fra 1912 var der også købmandsforretning på den anden side af hovedgaden, der hvor Brugsen blev startet.

I starten af århundredet blomstrede andelsbevægelsen. Man havde rigtig gode erfaringer med at gå sammen i fællesskaber og danne foreninger. Her i Tvis gik mejeriet glimrende efter megen skepsis ved starten.

Der var stor forskel mellem de to måder at drive forretning på. I købmandsforretningen var det købmanden alene som bestemte. Han havde selv al ansvaret og risikoen. Han bestemte selv hvilken indkøbskæde forretningen skulle være tilsluttet.

Brugsen derimod var baseret på en forening med en bestyrelse valgt på en generalforsamling. Det var bestyrelsen, som havde det overordnede ansvar både for vareindkøb, ansættelse af uddeler og økonomien. De enkelte medlemmer havde stemmeret men hæftede også solidarisk. De kunne få del i overskuddet, men risikerede også at skulle dække et tab. Man kan både undres over, men samtidig beundre det slæb, som især bestyrelsen havde ved at være meget inde omkring driften af forretningen. I starten var uddeleren bare lejet for et år af gangen. Efterhånden blev driften kanaliseret mere fra bestyrelsen over på uddeleren med økonomisk assistance fra hovedforeningen af brugsforeninger - FDB.

Demokrati, medlemsindflydelse og et bredt ansvar er en besværlig både at drive forretning på. Demokratiet truede en overgang med at splitte Tvis Brugsforening, men det var kun en vanskelig overgang. Det var ikke demokratiet som sådan, der lukkede Tvis Brugsforening, men hele befolkningsudviklingen, reklamens magt, priser, vareudbud, mobilitet, store supermarkeder og muligheder for indkøb mange steder.

Købmand i Hovedgaden nr. 8.

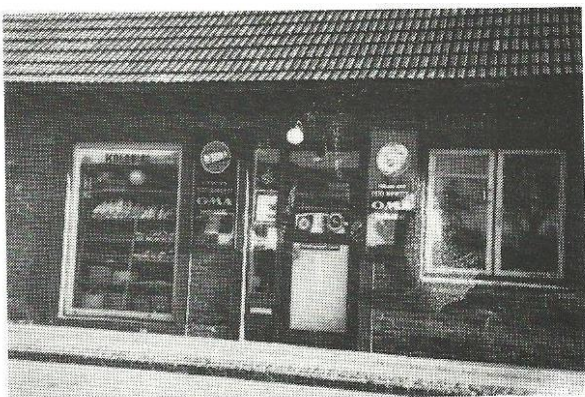
Fra Tvis Bogen af Jørgen Mejdahl + tillæg (1987 og 2002)

Købmanden i nr. 8

Det første privatbyggede hus i Hovedgaden er nummer 8. Her bygger tømrermester Søren Christensen Bach i 1903 et hus, som han sælger til en skræder, der kun er her kort tid, hvorefter købmand *Peder Jensen* i 1905 køber huset og åbner en købmandsforretning, hvad her har været

siden. Peder Jensen stammer fra Vrou sogn, hvor han er født i 1856, og han er gift med Karen Laustsen, født 1859 i Ejsing. Parret har børnene Christian, Petra, Anine, Marie, Laurids, Peder og Thyra.

I 1919 overtager sønnen *Christian Jensen*, født 1881, forretningen. Han gifter sig med Sara Sørensen, født i 1889 som datter af Jens Sørensen i Meldgaard. De får ingen børn. I 1929 sælger de forretningen til *Niels Sørensen*, født 1896 i Feldborg og gift med Karen Arentsen, født 1889 i Staby. De har børnene Olga, Johanne og Sven.

I 1953, da Poul Nielsen ejer og driver købmandsforretningen i nr. 8, er de brede markerede rammer omkring vinduer og dør malet i en mørkere farve.

Sønnen *Sven Bang Sørensen*, født 1923, overtager købmandsforretningen i 1946, da faderen køber trikotageforretningen i nr. 20 og viderefører den. Han er gift med Anna Staun Jensen, født 1923. De får børnene Jørgen i 1947, Gustav i 1948, Karen Margrethe i 1951, Karla i 1954 og Kirsten i 1957.

I 1951 bliver forretningen solgt til *Poul Emil Nielsen*, født 1921 i Sønder Saltum og gift med Katrine Iversen, født 1930 som datter af Kristian Iversen i Neder Skautrup. De får børnene Carl Christian i 1956, Bo i 1957 og Karin i 1966.

Poul Emil Nielsen sælger i 1958 forretningen til *Axel Lundager Pedersen*, født 1936 i Lundager som søn af Peder Pedersen. Han gifter sig med Gudrun Hansen, født 1934 i Ydby. De får børnene Jan i 1961, Tom i 1965 og Margit i 1970.

I 1978 sælger han forretningen til *Freddy Knudsen*, født 1947 i Vinding og gift med Annelise Sørensen, født 1949 som datter af Svend Sørensen i Tvis. De får børnene Charlotte i 1974 og Marianne i 1978.

I 1991 flyttes det lokale postekspeditionssted fra Hovedgaden 42 til købmand Freddy Knudsens købmandsforretning, som desuden har håndkøbsudsalg for Løveapoteket i Holstebro

1905 - 1919: Peter Jensen.
 1919 - 1929: Christian Jensen - søn af PJ.
 1929 - 1946: Niels Sørensen.
 1946 - 1951: Sven Bang Sørensen - søn af NS.
 1951 - 1958: Kathrine og Poul Emil Nielsen.
 1958 - 1978: Gudrun og Axel Lundager Pedersen.
 1978 - 2006: Lise og Freddy Knudsen.
 2006 - Lise Jeppesen og Jens Rasmussen.

Disse syv huse i Hovedgaden er bygget mellem 1903 og 1906. Ældst er købmand Peder Jensens hus med flaget og de brede hvide rammer om butiksvinduer og dør. I huset ved siden af åbner bagermester Norre i 1906 en bagerforretning, og det har her været siden da. I det næste hus med de vandrette striber og smøgen ind langs huset indrettes senere Tvis telefoncentral. Billedet er taget i 1907.

Peter Jensen og Christian Jensen.

Konen Sara Jensen (f. Sørensen) på billedet var lokalt født i Meldgaara. Der var ingen børn til evt. at overtage forretningen.

Her har vi gravstenen for købmand nr. 2 i Hovedgaden 8 - nemlig købmand Chr. Jensen, søn af den første købmand.

I 10 år fra 1919 - 1929 har han købmandsforretningen.

Starter samtidig med at brugsforeningen oprettes.

Er 38 år ved overtagelsen af forretningen.

Sælger til Niels Sørensen

Niels Bang Sørensen 1948 - 58 år.

Sven Bang Sørensen 1948 - 25 år

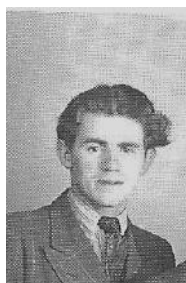
Niels Sørensen købmand fra 1929 - 1946

Sven Bang Sørensen fra 1946 - 1951

Sven overtager faderens købmandsforretning allerede som 23 år gammel.

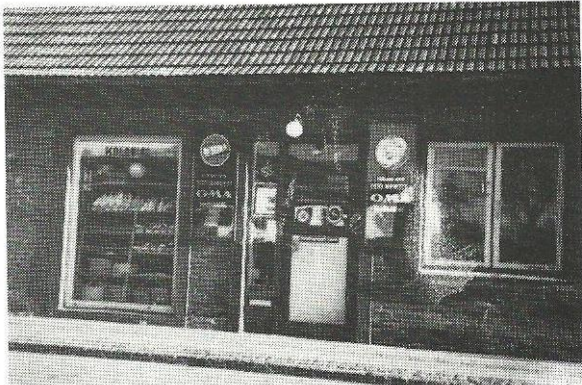
Samtidig køber faderen Niels Sørensen Hovedgaden nr. 20 og starter trikotageforretning her. Han er enkemand, men datteren Olga bistår i forretningen.

Sven Bang Sørensen var med i en modtagergruppe under krigen. Han er her fotograferet ved befrielsen i 1945. Han var da 22 år gammel.

Købmandssønnen Sven var i modtagegruppe sammen med de to sønner af brugsuddeler Knud Mikkelsen.

Kathrine og Poul Emil Nielsen 1951 - 1958.

I 1953, da Poul Nielsen ejer og driver købmandsforretningen i nr. 8, er de brede markerede rammer omkring vinduer og dør malet i en mørkere farve.

Det første år hed forretningen C. Nielsen og Søn, da faderen var med i forretningen. Familien kom fra Aalborg. Da Poul Emil i 1952 blev gift med Kathrine, blev han samtidig også eneejer af forretningen. Han var en dygtig købmand, som støt øgede omsætningen. Efter sigende havde han et stort handelstalent og den 30 år gamle købmand kunne "sælge sand til en hedebonde i Tvis". Der var ved at komme en mindre bybefolkning i 1950'erne, men basis for byens butikker var landbofamilierne. På det tidspunkt var der ca. 1350 mennesker i Tvis, og langt hovedparten boede på landet.

Poul Emil kørte som andre købmænd og Brugsen landtur i lukket varevogn med udbringning af varer og indsamling af æg. Indtægten fra æggene var ofte den, som betalte købmændsregningen.

Som noget nyt og populær hentede Poul Emil to gange om ugen friske grøntsager i Holstebro på auktionen og præsenterede dem ud til gaden med succes.

Den næste købmand Aksel Lundager var i lære hos Poul Emil, og da Poul Emil fik mulighed for at overtage Carlsberg Depotet i Viborg blev der handlet, og kommis Lundager overtog forretningen.

Det betød samtidig et skift fra leverandør A/S Chr. Kjærgaard Aalborg til Styhr og Kjær i Struer.

Gudrun og Axel Lundager 1958 - 1978.

Gudrun og Axel var kun henholdsvis 23 og 22 år da de overtog købmandsforretningen i Tvis. Gudrun var uddannet ved konkurrenten - Brugsen i Tvis, mens Axel var uddannet ved købmand Poul Emil Nielsen, som nu ville sælge forretningen i Tvis. Efter læretiden havde de begge fået job i Holstebro forretninger og var for øvrigt nygifte i 1957, et år før de overtog forretningen efter opfordring fra Poul Emil Nielsen.

Axel var indfødt Tvis bo fra gården Lundager på Lynghusvej, mens Gudrun var fra Ydby i Thy, ført til Tvis af uddelerparret Edel og Poul Kristensen i Brugsen. De kom også fra Ydby.

Begge var således uddannede i købmændsfaget, så det faglige var i orden. Men da de begge var nyuddannede havde de ikke haft mulighed for at spare op til køb af deres egen forretning, så der skulle

arbejdes hård for at få afviklet gælden.

Gudrun fortæller her i 2013 om livet som købmand i Tvis fra 1958 - 1978.

Gudrun er nu enke, efter at Axel døde i 2012.

Det var et voveligt spring at springe ud som selvstændig. Men de havde ungdommens gåpåmod, og de var kendte ansigter i Tvis, ligesom de selv kendte betingelserne for at drive forretning i Tvis via deres lærepladser i samme by. Det var lange arbejdsdage med bestemte åbningstider, men der var også meget arbejde udenfor åbningstiderne, ligesom benzinsalget også skulle passes udenfor åbningstid.

Åbnings tiderne var:

Hverdag: kl. 07.00 - 17.30

Fredag til kl. 20.00

Lørdag til kl. 16.00 fra 1968 til kl. 14.00

Det unge par kunne ikke nøjes med at hygge om hinanden i sofaen. Gudrun var næsten lige så meget købmand som Axel. De havde et rigtigt godt arbejdsfællesskab.

Aksel Lundager - den nye købmand i 1958 - 22 år.

Personale:

Mens "Den gamle købmand" Poul Emil Nielsen flyttede med sin kone Kathrine til Viborg fortsatte kommissen Bent Ulrich Nielsen som ansat ved Lundagers et ½ års tid. Han er senere kendt som fiskehandler ved Nørreport i Holstebro.

Derefter blev Peter Lundager (bror til Axel) ansat i butikken. Han blev senere købmand i Feldborg. Efter ham kom Kristian Steffensen som lærling og derefter kommis. Han var knyttet til butikken i 11 år og boede de første år oppe under tagvinduet i et uopvarmet værelse på loftet over butikken. I vintertiden måtte Gudrun sende ham i seng med varmedunk. Han blev senere salgsschauffør for bl.a. Oma margarine. Ellers klarede Gudrun og Axel selv butikken, men fik dog hjælp i huset af Karen Antonsen, da det 3. barn var ankommet.

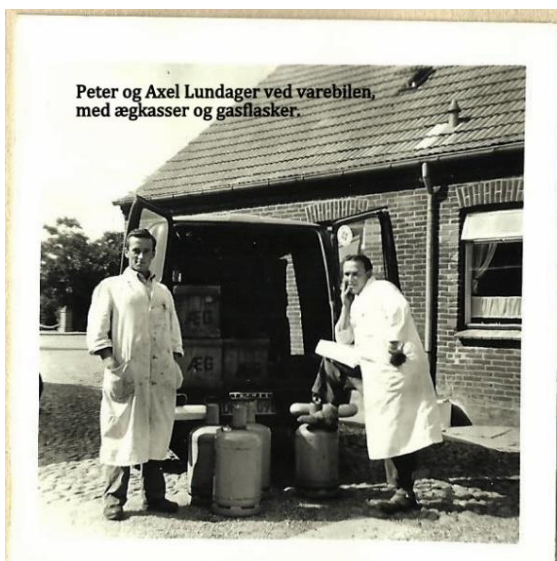
Bent Ulrich Nielsen som var kommis både under Poul Emil Nielsen og under Gudrun og Axel Lundager. Kristian Steffensen som er uddannet hos Lundagers, og som fortsatte som kommis.

Landtur:

Det var normalt, at købmanden kørte landtur. Dvs. at kunderne specielt ude på landet blev besøgt mindst en gang om ugen. Købmanden kom med bestilte varer og opkøbte samtidig æg fra landmændene til videre salg. Det var her de berømte æggekasser kom ind i billedet. Det var kasser, som var beregnet til bakker med 30 æg i hver side, men som også var fine at levere de bestilte købmandsvarer i. Varerne var ofte bestilt ved, at mælkekusken havde besked med til købmanden.

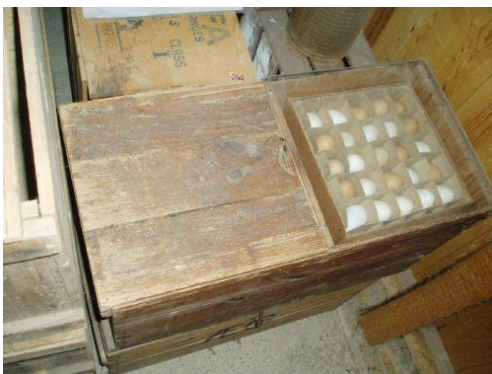
Gudrun kørte landtur tirsdag, onsdag og torsdag. Det foregik med varebil, som folkevognsrugbrødet på billedet nedenunder. Der var også andre typer af varebiler, og i slutningen af købmandsperioden havde Gudrun også trailer bag bilen. Hun lærte dog aldrig at bakke med trailer.

Der var salg af gas fra butikken og Gudrun havde flaskerne med ud til kunderne. Gassen blev brugt i husholdningen, men også af landmændene til korntørring.

På billedet ses Peter og Axel Lundager ved varebilen med æggekasser og gasflasker.

Peter var kommis i forretningen i Tvis, men blev senere selvstændig købmand i Feldborg.

Kig ned i æggekasse med æg. Til højre leger børn på æggekasser i den gamle købmandsgård i Tvis.

Gudrun og Axel på besøg i Thy ved Gudruns barndomshjem kørende i "rugbrødet". Efter 3 år kom det første barn i ægteskabet. Det var Jan. Der var ingen til at passe ham, når Gudrun var på landtur. Derfor kom han med i en babykasse på bagsædet. Også Tom har som lille været med på landtur.

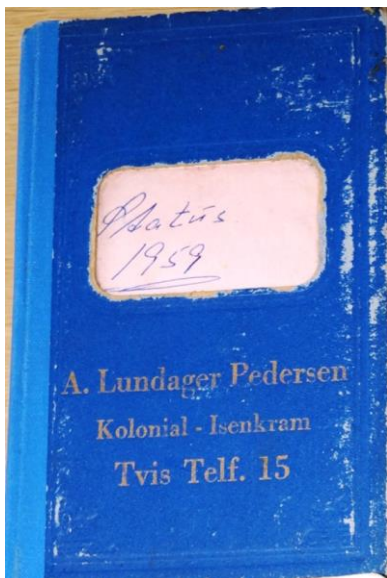
Kontrabog:

Butikken kendte stort set ikke til kontantsalg. Alt køb blev skrevet ned, som regel i kontrabogen. Kunderne betalte så ca. 1 gang pr. måned. En enkel kunde havde den aftale med den gamle købmand, at han betalte 2 gange pr. år. Den ordning fik han lov til at opretholde.

Landmændenes varekøb blev så til dels opvejet af prisen for de æg, som købmanden modtog.

Det med at få betalt, hvad man skyldte var en tillidssag. Men parret har kun mistet penge 2 gange i de 20 år, de drev forretningen.

Rente var aldrig noget man kalkulerede med hos købmanden. Det var meget modsat Brugsen, hvor der blev tilskrevet rente, hvis man ikke betalte til tiden.

Kontrabog - og godt brugt pris - og opslagsbog fra Lundagers tid.

Det var et ganske stort regnskab at holde rede på for købmanden. Kontanthandel kom først for alvor i 1970'erne.

Butikslokalet i den gamle butik - før 1968.

På billedet ovenover har vi et kig ind i butikslokalet, som det tog sig ud i slutningen af 1950'erne. Der er porcelæn, glasskåle og isenkram til venstre. Bagtil ud for disken har vi osteskabet. Ovenover er et skilt som fortæller, at sild er altid godt. Her står forskellige sildedåser. På disken reklameres for vitaminpiller. Bag reklamen har vi vægten. Varerne var ikke prismærkede, men blev vejede, så man betalte efter vægt, eller man slog op i pris-bogen. Der var stort salg i tobaksvarer og helt til højre ses det store sortiment i tobaksvarer. I loftet hænger forskelligt isenkram. Kaffemøllen står bag osteskabet.

Den gamle købmandsgård.

Pilen peger ind i købmandsgården, som det så ud indtil 1968. Den røde prik er på selve butikken med beboelse, de gule prikker på lagerbygninger. Den grønne prik er på familiens lysthus i haven og det grønne område med sø ned mod banen. I gården var også benzintank til traktorbenzin også kaldet blå benzin. Der var mulighed for mælkekuske og traktorer at køre gennem gården.

Der blev ikke som fra Brugsen solgt foderstoffer fra gården. Man havde dog fornødenheder som bindegarn, reb, spande, redskaber og andet isenkram til landbruget. Efter bestilling fra landmændene forhandlede man også Hundsballefrø.

Tom og Jan Lundager i den gamle købmandsgård ca. 1967

Naboerne var mejeriet mod vest og bagerbutikken mod øst. Bagerbutikken var og er bygget sammen med købmandsbutikken.

Der var en del trafik ind i gården. Traktorerne tankene blå benzin. De kørte ud i smøgen på den anden side af bageren.

Købmandsfamiliens have med lysthus lå lige ned til et grønt område med sø.

Tom og Jan Lundager i den gamle købmandsgård 1967.

Fiskerhandler Mads Hesel kører med Tom i den gamle købmandsgård.

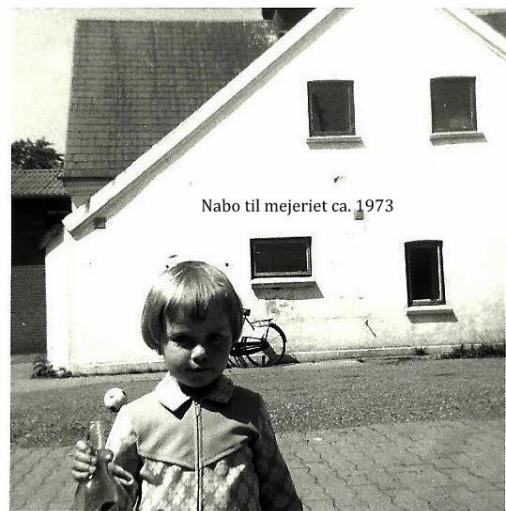
Gudrun får hjælp til pasning af Tom. Magnus Hesel kører rundt med ham på traktor i købmandsgården.

To herrer benytter sig af at Gudrun har møbler til luftning i gården og får sig en øl. Jøss Christensen tv - Jacobsen til

Th. har 2 herrer sat sig i sofaen, som er ude til luftning. Det er Jøss Christensen og Jacobsen. Jøss var mælkekusk i 25 år, og havde derfor tæt relation både til mejeri og købmand.

Mælkekuske og købmanden:

Det tætte naboskab mellem mejeriet og købmanden.

Mælkekuskede gjorde sig stærkt gældende i bybilledet omkring mejeriet og købmandsbutikken. I 1960'erne kom 15 - 16 hestespand til byen med mælk. De kom fra alle egne af sognet, og meget ofte havde de bud med til købmanden fra gårdene. Indkøbssedlerne blev afleveret, når kuskene kom til mejeriet. Så havde købmanden varerne klar til de enkelte leverandører, når de kørte igen med returmælken. Eller også havde kuskene indkøbsbeskeder med til landturen.

Som tak for at være sendebud til købmand blev kuskene ofte indbudt til kaffe hos mælkeleverandørerne, men købmanden skønnede også på kuskene, og hvert år mellem jul og nytår var kuskene indbudt til gule ærter, medisterpølse og en dram i købmandsgården. De kom efter hinanden i løbet af formiddagen, da de var nødt til at følge gangen på mejeriet.

Vi er på det centrale sted i Tvis med liv og foretagsomhed dagen lang.

Butikken havde også udlejning af service beregnet for sognets beboere, når de holdt større fester. Udlejningen af service var videreført helt fra købmand Niels Sørensens tid.

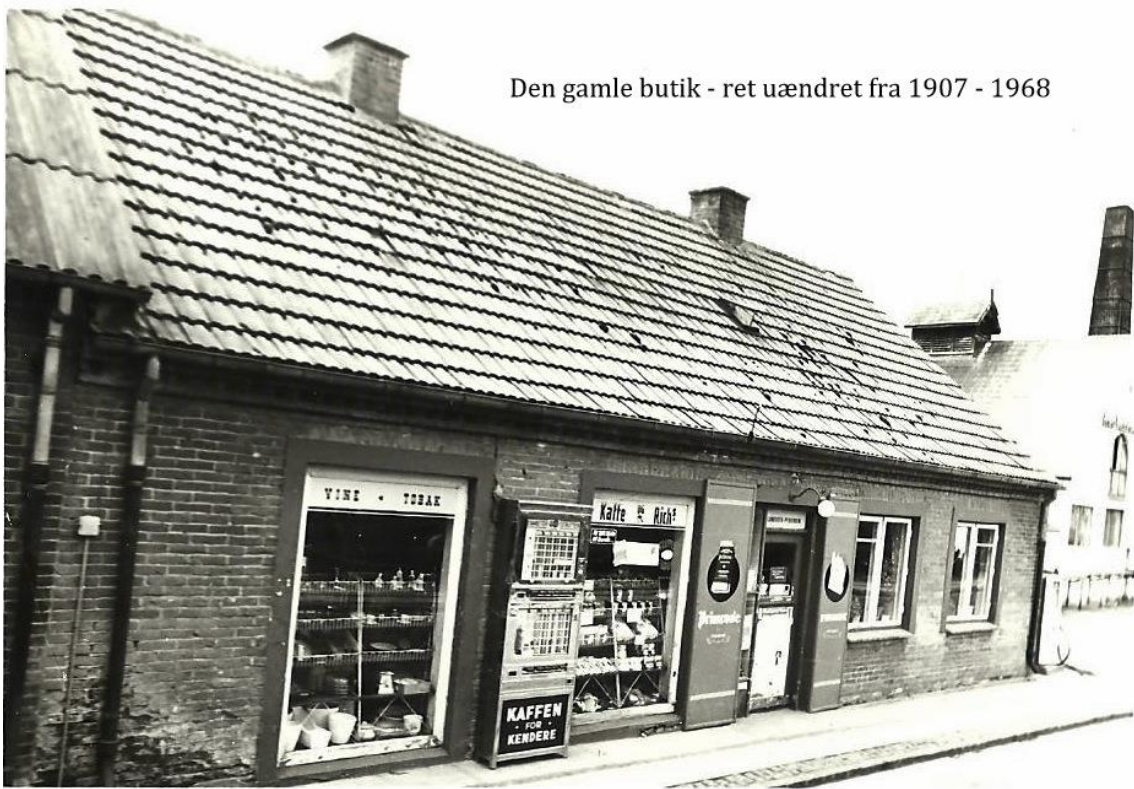
Den gamle butik med beboelse.

Købmandsbutikken ses fra hovedgaden på billedet ovenover. På nordsiden er der 2 butiksvinduer. Derefter døren til butikken med lampe over. Så følger vinduet ind til kontoret, og det nærmeste vindue er ind til stuen. Huset var nemlig både butik og bolig.

Der er benzin tank til biler og en mindre til knallerter. Den 3. tank er sandsynligvis en dieseltank. Der var ingen selvbetjening, så købmanden måtte af sted, hver gang der skulle tankes. Det var ikke bare i åbningstiden men faktisk på alle tider af døgnet. Familien havde soveværelse ovenpå, og kunder, specielt unge om aftenen kunne tilkalde købmanden ved at smide sten på gavlvinduerne. Da Gudrun kunne risikere

at skulle ned til tanken, selv om hun var gået i seng, fik hun af samme årsag en morgenkåbe af Axel. Aftalen var dog også, at de på skift måtte af sted.

Den gamle butik - ret uændret fra 1907 - 1968

På købmandskontoret

Købmanden

De mange regnskaber på
købmandskontoret.

Ofte aftenarbejde.

Den gamle butik - lagerbygning til højre. Imellem de to bygninger indkørsel til gården

Den nye købmandsbutik i 1968.

Den gamle butik med beboelse væltes i 1968

I 1968 bestemmer Gudrun og Axel sig for at bygge ny købmandsbutik og privatbeboelse bag butikken. Her er nedbrydningen i gang med åben stue og soveværelse. Et skilt på facaden fortæller at butikken er i gården, som en midlertidig foranstaltning.

På de næste to billeder er den nye butik klar. Den er trukket lidt tilbage i forhold bagerbutikken.

Et kig ind i den nye butik. Også dengang i 1968 var vareudvalget stort. Der er kommet prisskilte op og kontantsalget overtager efterhånden hovedparten af omsætningen.

Selvbetjening blev efterhånden almindelig, hvor kunderne kørte rundt med indkøbsvogne, som de fyldte varerne i og betalte ved kassen. De indkøbsvogne, som blev indkøbt i 1968, er stadig i drift her i 2013.

Der var rigeligt med varer på hylderne. Tobak var en stor artikel, og vin afdelingen mangler heller ikke noget her i 1968.

Frostboks i den nye butik

Købmanden solgte også isenkram

I den nye butik 1968
Købmandsparret

Axel i lagerbygningen

Der er kommet prisskilte på varerne, og der er kommet dybfrost med rødspættefileter og svinelever (nu er Centra også deres slagtet).

Der er afdeling for konserver, frugt, gaver og papir.

Lagerbygningen var placeret ud i gården mellem butikken og privaten..

Nabolaget til butikken.

Der er mæketankbil nu og ingen mælkekuske, så vi er først i 1970'erne. Mejeriet stoppede helt i 1975.

Skiltet SK udenfor butikken står for Styhr og Kjær, et en gros firma med base i Struer. Ellers var butikken knyttet til kæden "Centra Marked".

Mejeriet fjernes i 1976.

Driften på mejeriet ophører i 1975. Skorstenen væltes som den sidste del af nedbrydningen under stor opmærksomhed i 1976. Der er placeret en stenbarriere over mod købmandsbutikken for at skorstenen i faldet ikke skal skade butikken.

Centra Marked set fra kirketårnet.
privatbeboelse og garage bagved -
bygget samtidig med den nye butik

Nabo er bagerbutikken mod øst.
Mejeriet er lige væltet - skete i 1976.
Mejeristboligen står der stadig.

Købmandsbutikken set fra kirketårnet i 1976. Privatbeboelsen nede bagved med garage.

Den nye privatbeboelse.

Naboskabet med kirken.

En mellembygning forbinder butikken med privaten. Her er indgangen til privaten fra gården. Golden retrieveren blev anskaffet, efter at der havde været indbrud i forretningen 3 gange. Privatboligen er set fra havesiden.

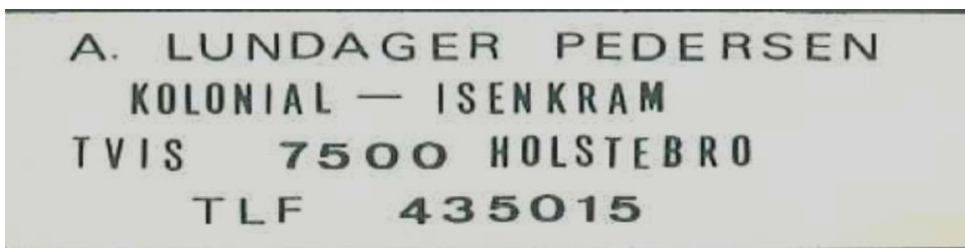
Samarbejde mellem byens købmænd og brugs.

Butikkerne var naturligvis konkurrenter, men de havde også et godt samarbejde og henviste til hinanden, hvis de ikke lige havde den vare, som kunden efterspurgte.

Der var også samarbejde i ferietiden, hvor de lukkede en uge på skift.

Ifølge Gudrun, så havde de det fantastisk godt med hinanden.

Købmandsbutikkens kunder var fra alle samfundslag. Der var ingen tydelig opdeling efter social rangklasse, efter religiøs opfattelse eller efter politik. Dog var der nok overvægt af venstrefolk i brugsen, men købmanden havde også store gårdmænd som kunder.

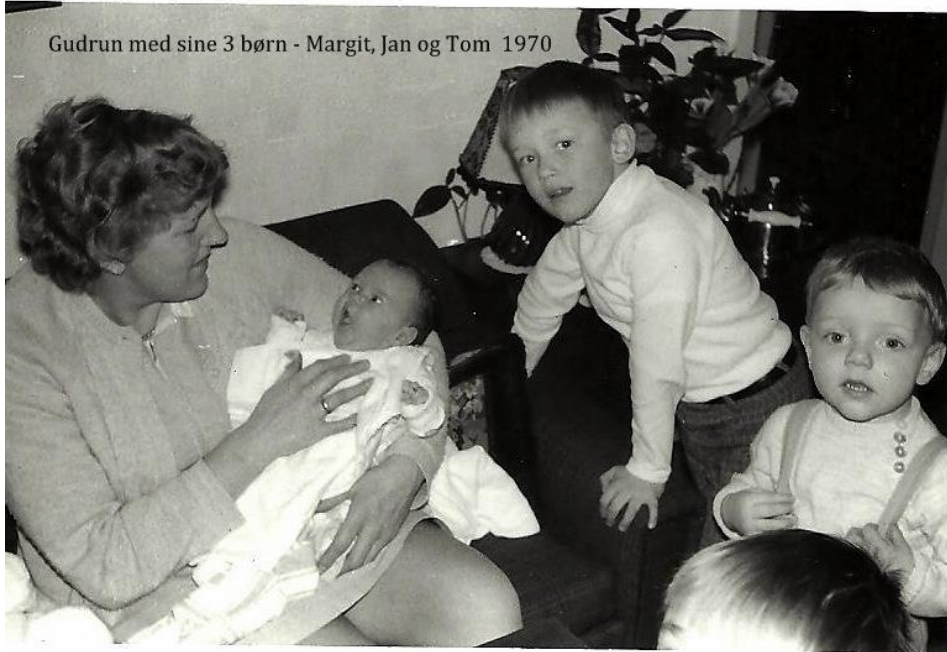
Pulsen jan. 1977

Lokalbladet Pulsen begyndte at udkomme i midten af 1970'erne og købmanden begynder at reklamere.

Her i 1970'erne får reklamen større og større betydning.

Slut efter 20 år.

Ægteparret havde 20 travle forretnings år, men Gudrun betegner dem alligevel som de bedste år i deres liv.

Tre børn og fuldtidsarbejde i butikken og med landtur, var der nok at se til for Gudrun. De sidste år havde hun hjælp til det huslige af Karen Antonsen.

Axels konstaterede ofte: Vi er meget bedre til at arbejde sammen end holde fri sammen.

Her er det dog blevet tid til en søndagstur med venner i Tvis.

Årsagen til at familien afhændede forretningen i 1978 var, at de havde den store sorg at miste sønnen Jan i 1977. Gudrun måtte være omkring Jan megen af tiden i 1977, og tidsmæssigt og arbejdsmæssigt kunne det ikke hænge sammen længere. De havde ingen hjælp i butikken på denne tid.

På billedet her efter at forretningen er solgt, ser det ud til at Axel nyder at holde fri. Her sammen med Andreas Barslund i en festlig stund.

Lise og Freddy Knudsen 1978 - 2006.

Det nye unge par Lis og Freddy Knudsen, som overtager forretningen i 1978. Annelise (Lis) var indfødt fra Tvis og 29 år i 1978. Freddy kom fra Vinding og var 31 år ved overtagelsen.

Markedsføring og reklame spiller en større og større rolle for at tiltrække kunder. Man kan ikke længere

Velkommen til indkøb i ...

DAKO en frisk butik.

F. K. MARKED

Hovedgaden 8 . TVIS . Tlf. 43 50 15

være sikker på, at folk som bor i Tvis også handler i Tvis. Det unge par er bevidste herom. På billedet er forretningen pyntet op til forbrugsfest med festivaltilbud.

I december 1979 ser annoncen for butikken sådan ud i Pulsen. Indkøbskæden er DAKO. I

december 1982 er annoncen udvidet og deres gøres opmærksom på, at forretningen ikke bare sælger mælk, gryn og mel, men er klar til at servicere lokalbefolkningen på mange områder.

Velkommen til indkøb i ...

DAKO en frisk butik.

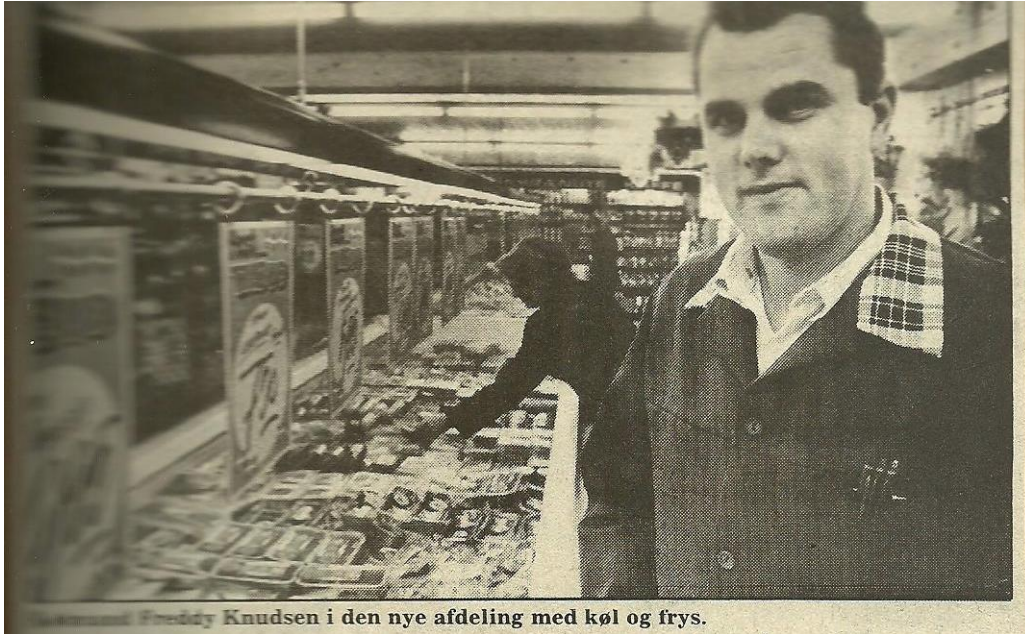
F. K. MARKED

Hovedgaden 8 . TVIS . Tlf. 43 50 15

HÅNDKØB - GAS - TIPS - BLADE - AVISER - FILM - FREMKALDELSE AF FILM -
BLITZ - LEGETØJ - STØVLER - TRÆSKO

1983 - 5 år efter overtagelsen.

Parret har i 1983 udvidet butikken med 48 m². Som der fortælles i Dagbladet Holstebro handler butikken ikke bare med dagligvarer men også med gummistøvler og sytråd og har derfor brug for mere plads. De ekstra kvadratmeter bruges til en ny afdeling med køl og frys.

Købmand Freddy Knudsen i den nye afdeling med køl og frys.

Købmanden vil gerne have flere tilflyttere til Tvis for at holde gang i salget. Men generelt er købmanden her i 1983 tilfreds med handelen. Folk i byen er flinke til at handle lokalt. Det er også nødvendigt, hvis nærbutikkerne skal overleve. Købmanden kan ikke leve af småsalg alene.

1990 - Messe i Tvis Hallen.

Freddy og Lis markedsfører effektivt butikken på Tvis Messen.

Freddy skænker kaffe på sin stand, som blev kåret som messens flotteste.

Tvis Messen var en succes her i 1990 med 2.000 besøgende, men ophørte igen efter et par år.

I 1991 har forretningen skiftet kæde, og er blevet en del af den frie købmand.

Her i 1991, hvor bagerbutikken lukker, begynder FK marked straks at sælge rundstykker fra bager Thuesen i Aulum. Butikken holder nu også åben søndag formiddag.

Forretningen har nu udover de almindelige dagligvarer:

Bagerbrød, Håndkøbsudsalg fra apoteket i Holstebro, Lokalt postkontor, og blomsterforretning.

Det med blomster er Lises afdeling. Hun er ekspert i blomsterbinding og har inddraget kælderen som blomsterdomæne. Tilbuddet om blomster gør forretningen ekstra attraktiv. Alle har noget at komme efter i butikken.

Lise blomstrer i kælder-hulen

1992

Lise Knudsen i sin »blomsterhule«, hvor hun skaber mange smukke dekorationer og receptionsgaver. (Foto: Claus Sønderberg)

Fantasifulde dekorationer med tørrede blomster og andet naturligt tilbehør piftet op med bånd i friske farver, kurve med forårsbedudere, sammenplantninger i rappe krukke og krans båd til at hænge på væggen og til begravelse.

Jo, hun kan det hele, Lise Knudsen, købmandskone i Tvis, der lever godt op forrettningens slogan:

En af de friske butikker!

Frisk og slagfærdig er hun og myreflitig, hvilket har givet forretningen en ekstra attraktiv dimension - nemlig en blomsterafdeling med et varesortiment, der ligger langt over, hvad man kan forvente at finde i en købmandsbutik på landet!

Det bemærkelsesværdige er, at Lise Knudsen er selvlært udi blomsternes verden. Egentlig har hun slet ikke tid til denne ekstra beskæftigelse, idet hun er fuldstids i forretningen sammen med sin mand Freddy Knudsen. Det kniber heller ikke med at få fritiden til at gå. Regnskaberne er et nødvendigt onde, som skal føres. Derudover står Lise for forretningens posthus-afdeling, der ligeledes giver en del administration. Hendes store fritidsinteresse - porcelænsmaling - skal også passes to aften om ugen, hvor hun den ene aften underviser og den anden selv er kursist.

Men når roen sidst på aftenen falder over huset, lister Lise ned i sin »hule« i kælderen og tryller med blomster, kornakse, bånd og fine krukke. Resultaterne lyser op i forretningen næste dag og »lokker« mange en kunde til at sætte

blomsterkulør på hjemmefronten.

- Når jeg arbejder med blomsterne, bliver jeg ganske betaget af de dejlige farver og de mange kombinationsmuligheder. Arbejdet griber mig i den grad, at jeg helt glemmer, at jeg er træt, og pludseligt kan klokken være fire om morgenen. Det hævner sig næste dag, når 10 timers arbejde venter forude!

Lise Knudsen startede med at sælge afskårne blomster i forretningen, men hurtigt greb sortimentet om sig, og i dag har hun rigtig mange bestillinger på dekorationer og receptionsgaver.

- Jeg har gået på et enkelt kortvarigt blomsterbindingskursus. Derudover har jeg lært hen ad vejen ved at kigge og suge ideer til mig rundt omkring. F.eks. kan jeg godt finde på at tage en strøgtur og hente inspiration i de flotte udstillingsvinduer i blomsterforretningerne.

Lise Knudsen har også mange bestillinger på krans, som hun selv binder. - Forhenværende graver ved Tvis Kirke Gunnar Skov har lært mig teknikken og de små praktiske detaljer - bl.a. hvordan båndene skal sidde, så folk ikke træder på dem, når de går ind i kirken til begravelsen.

- Jeg har fra barnsben været meget kreativ, syet, tegnet, lavet dekorationer til jul og meget andet. Udover at strikke beskæftigede min mor sig ikke med kreative sysler, og det betød, at jeg fik lov til at stå for den slags derhjemme. Skabertrangen har derfor altid ligget i fingrene, og den får nu fri udfoldelse i min blomsterverden.

-git

1 AF DE FRISKE BUTIKKER

F.K. MARKED

HOVEDGADEN 8 - TVIS - TLF. 97 43 50 15
TIPS • HÅNDKØB • POSTHUS

1994 - Købmanden alene på det lokale marked - Brugsen er lukket.

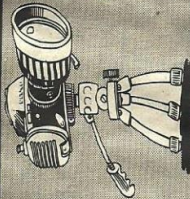
Side 1.

HOLSTEBRO POSTEN WEEKEND

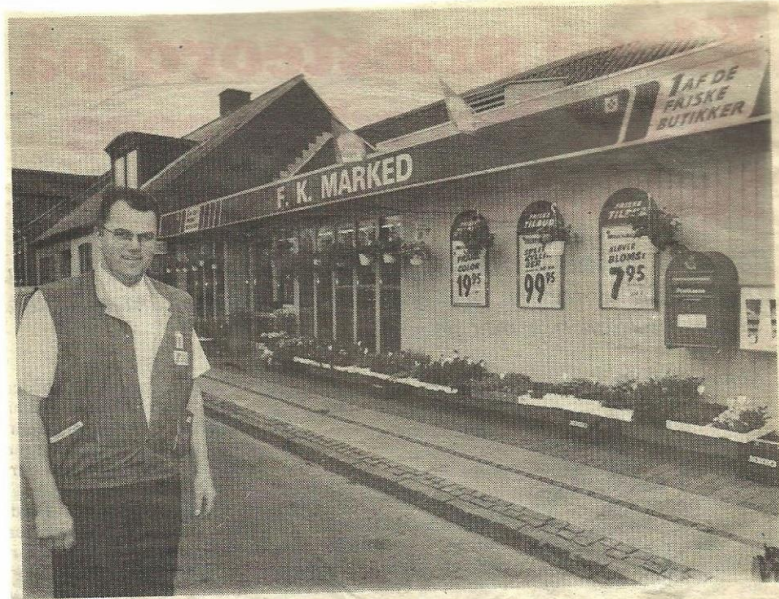
Lørdag den 7. maj 1994

- et
spillevende
lokal-
samfund

TVIS

FOCUS PÅ

Indehaveren af FK Marked, Freddy Knudsen. Butikkens lille postafdeling har været en gevinst for FK Marked. Der kommer kunder helt fra Mejdal, hvor der ikke findes et posthus. With Foto

hvor der ikke findes et posthus.

- Der er mange ældre, der synes det er nemmere, at benytte sig af os her i

Tvis i stedet for at køre til Holstebro, hvor der ofte er ventetid på posthuset, fortæller Lise Knudsen.

Hun understreger, at

ægteparret er glad for Tvis, så FK Markeds placering på hovedgaden i Tvis vil sikkert ikke blive ændret i de næste mange år.

1994

Lokal opbakning om FK Marked

Tvis-borgerne støtter deres lokale dagligvareforretning.

Af Jesper Mortensen

Blandt indbyggerne i Tvis er der bred opbakning om FK Marked, der er den sidste dagligvareforretning i byen.

- Efter Brugsen er lukket er vi den eneste forretning tilbage, men jeg tror også, at det passer fint med kun en dagligvareforretning i en by af Tvis' størrelse, mener Freddy Knudsen, indehaveren af FK Marked.

Butikken har nu ligget 16 år på hovedgaden i Tvis, og det agter de helt sikkert, at blive ved med. En eventuel nedgang i omsætningen vil ikke betyde, at Freddy Knudsen flytter forretningen til nye græsmarker.

lukke forretningen i Tvis vil vi alligevel blive boende, siger Freddy Knudsen, der er meget glad for at bo i Tvis.

SAMARBEJDE

FK Marked er med i kæden af De Friske Butikker, en butikskæde på ca. 350 butikker på Fyn og Jylland. De Friske Butikker samarbejder omkring indkøb og markedsføring.

Generelt mener Freddy Knudsen, at indbyggerne i Tvis er privilegeret med børnehaven, skole, fritidshjem og et godt kulturelt liv.

Lise Knudsen, der er den anden halvdel af ægteparret, har butikken

kunne gøre lidt mere for byen.

- Vi mangler mange mindre boliger herude, blandt andet vil flere lejligheder være yderst velkomne. Der er mange købere til de få lejligheder, der er blevet bygget, mener Lise Knudsen.

POSTHUS

Foruden at være det lokale indkøbssted, udfylder FK Marked en anden vigtig funktion i Tvis.

Forretningen er også posthus for Tvis-borgerne, der ellers ville have 10 kilometer til det nærmeste posthus i Holstebro.

Den lille postafdeling i butikken har været en gevinst for FK Marked

Lise og Freddy - årets Tvis borgere 1995

De er alt hvad Tvis har behov for

De er uundværlige. Af mange grunde. Og ikke mindst i det forrygende snevejr, der i går lukkede ind- og udfaldsveje til mange landsbyer.

De små købmænd, som kæmper imod overmagten.

I Tvis er borgerne godt klar over deres værdi. Borgerne er også parate til at anerkende indsatsen. Som i går på borgerforeningens generalforsamling, hvor købmandsparret Lise og Freddy Knudsen, FK Marked, blev kåret som Årets Tvis-borgere.

- Det betyder alt for et lokalsamfund, at der er en dagligvare-forretning. Vi er ilde stedt, hvis vi ikke har et nærbutik at handle i. Og hos Lise og Freddy kan vi oven i købet aflevere post og købe apoteker-varer, blomster og friske slagtervarer, forklarer formanden for Tvis Borgerforening, Margit Vendelbjerg.

Lise og Freddy Knudsen har haft forretningen i Tvis i 18 år. De er med i

Købmandsparret Lise og Freddy Knudsen blev i aften hædret som Årets Tvis-borgere.

kæden »De Friske Butikker« og har taget kampen op imod de store supermarkeder i Holstebro.

- Tag bare en dag som i går med en forrygende snestorm. Hvad skulle vi

have gjort, hvis vi ikke havde haft vores butik, spørger formanden for borgerforeningen - selv ude af stand til at svare på det.

-ton

Årets Tvis Borger(e) 1995

Lise og Freddy Knudsen - hædret på borgerforeningens generalforsamling.

Købmandspar blev Årets Tvis-borger

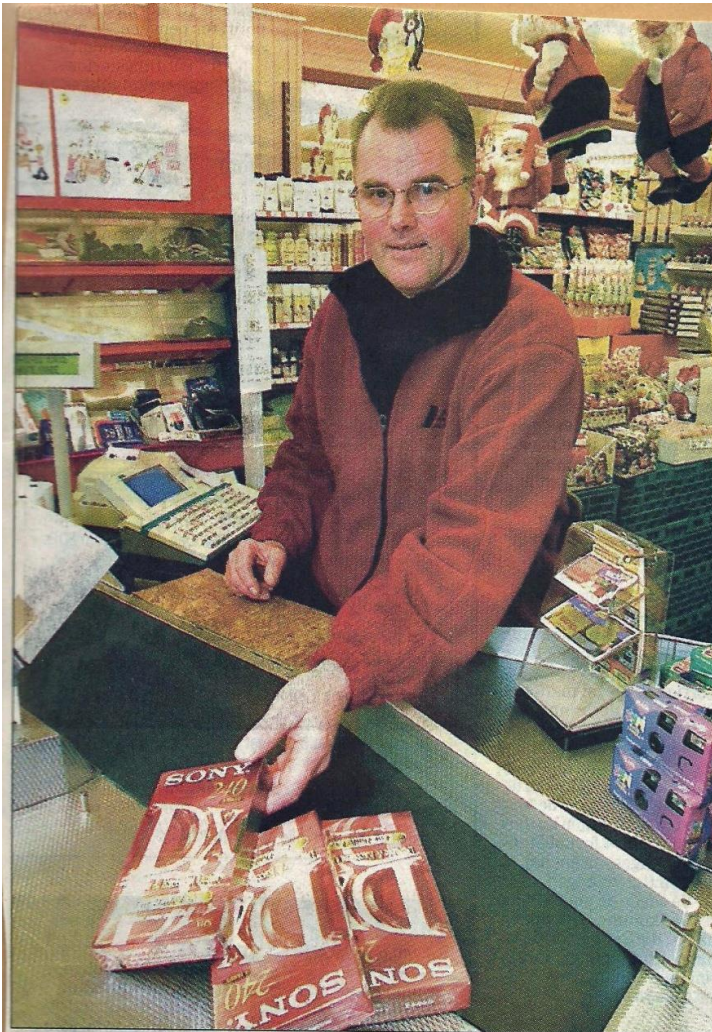
Årets Tvis-borger er to personer.

Købmandsparret Lise og Freddy Knudsen blev kåret ved en højtidelighed i går som tak for, at de har taget kampen op imod de store supermarkeder. Og dermed sikret, at beboerne i Tvis har en dagligvarebutik med mere inden for rækkevidde - selv i disse snestorms-tider.

LÆS SIDE 6.

Et bevis på at lokalbefolkningen her i 1995 sætter pris på den lokale butik og købmandsparret.

2002 - weekend - åbent i butikken.

Ti timer oveni giver Freddy Knudsen en arbejdsuge på 75. Det er en del af prisen for at holde længe åbent - foreløbig et halvt år. - Foto: Poul Erik Nielsen.

Lang weekend 2002 hos købmanden

Freddy Knudsen satser især på, at de unge vil handle mere i weekenden. Og som den eneste daglige-varebutik i Tvis håber han selvfølgelig på at hugge lidt handel fra Holstebro-butikkerne.

I dag er omsætningen på syv millioner - plus en million i Lotto og Tips. Og den er svagt faldende. Derfor er Freddy Knudsen presset til at prøve at gøre noget.

FK Marked i Tvis er med

i kæden De friske Butikker, der har 300 medlemmer i Jylland og på Fyn. Freddy Knudsen runder de 60 om fem år, og så har han tænkt sig at gå på efterløn.

frog@de-bergske.dk

Købmanden i Tvis, Freddy Knudsen, forsøger at holde længe åbent både lørdag og søndag. Det betyder, at han selv får en arbejdsuge på 75 timer

Af Birte Frøslund

TVIS: Med en prøvetid på et halvt år forsøger købmand Freddy Knudsen i Tvis nu at gøre noget for at knække omsætningskurven og få den til at stige lidt til vejrs. Midlet er udvidede åbningstider i weekenden, og det starter allerede på lørdag.

- Jeg satser på at få en million mere i omsætning om året. Jeg skærer en time af fredag aften, hvor

der alligevel ikke kommer nogen. Til gengæld holder vi åbent til 19.00 både lørdag og søndag, siger Freddy Knudsen.

Selv får han ti timers ekstra arbejde, og han mener ikke, der er nogen, der kan tillade sig at sige, at købmanden er doven.

- Jeg får selv en arbejdsuge på 75 timer, siger han.

” Jeg satser på at få en million mere i omsætning om året. Jeg skærer en time af fredag aften, hvor der alligevel ikke kommer nogen. Til gengæld holder vi åbent til 19.00 både lørdag og søndag

I Hovedgaden i Tvis står endnu master af træ til elektriske ledninger og gadebelysning.

Hovedgaden i Tvis ca. år 2000 - billedet er fra tillægget til Tvis Bogen.

Hovedgaden i Tvis med købmandsbutikken i nr. 8 markeret.

2006 - Nyt købmandspar - Lise og Jens Steffensen.

7

Holstebro Lokalen

Onsdag 8. februar 2006

Annelise og Freddy Knudsen - på venstre side af køledisken - sælger Spar-butikken i Tvis til Lise Jeppesen og Jens Rasmussen. Skiftedagen er 1. april, men allere-

SPAR

HOVEDGADEN 8 **TVIS**
TLF. 9743 5015

TIPS & LOTTO · HÅNDKØB · POSTHUS

Der er skiftet til SPAR i 2004.

de nu arbejder Lise Jeppesen nede i forretningen. - Foto: Poul Erik Nielsen.

2006

Den ny Lise-købmand i Tvis

Der er snart skiftedag hos købmanden i Tvis. Efter godt 27 år overdrager Annelise og Freddy Knudsen til Lise Jeppesen og Jens Rasmussen. Handlen begynder over en fryser

Af Henrik Lind Jørgensen

TVIS: For halvandet år siden havde Lise Jeppesen og Jens Rasmussen kig på en købmansbutik i Ringkøbing. Men der var noget med en fryser og andre småting, der ikke duede, så parret tog forbi deres lokale købmand i Tvis og spurgte, hvad det ville koste at

skifte sådan en fryser ud. Købmand Freddy Knudsen svarede, at de da bare kunne købe hans butik.

- Den er ikke til salg, svarede jeg, men så fik jeg at vide, at det kunne den da blive. Butikken her i Tvis var jo den, jeg allerhelst ville have, men jeg troede jo ikke at Freddy og Annelise ville sælge nu, siger

Lise Jeppesen, som fra 1. april bliver ny Spar-købmand i Tvis.

Den 47-årige kvinde har altid haft en drøm om at få sit eget.

- Men jeg har ikke turdet. Jeg har gået med både livrem og seler, og har haft det sådan, at hvis det nu ikke ville gå, havde jeg skudt mange penge i det. Men nu er Jens med på ideen. Det var min eksmand ikke, siger Lise Jeppesen, som skal være købmand på fuld tid.

Mange timer

41-årige Jens Rasmussen fortsætter sit job som lagerarbejder på Actona, men han stiller nede i butikken, når han får fri. Den lille lokalbutik har i øjeblikket to fuldtidsansatte og fire løsarbejdere udover købmansparret selv, men der er så også åbent 12 timer dagligt - syv dage om ugen.

Lise Jeppesen skal arbejde på fuld tid i købmansforretningen, mens Jens Rasmussen bliver sat i sving når han får fri fra Actonas lager klokken halv fem om eftermiddagen.

- Jeg ved godt, hvad det drejer sig om. Det er mange, mange timer. Men vi har så også fordel af, at vi bor der, hvor vi arbejder, og kan smutte op i privaten i et kvarter, siger Lise Jeppesen.

Hun og Jens Rasmussen flytter fra Engparken til april. Deres gamle hus blev solgt på ni dage.

- Når vi kommer i gang, skal vi finde ud af, hvordan hverdagen fungerer. Det har vi sat et halvt år af til, siger Lise Jeppesen.

Konsulent

Fra 1. februar og indtil den officielle skiftedag 1. april skal hun arbejde sammen med Freddy og Annelise Knudsen. Hun skal lære, hvordan butikken

fungerer, og hun skal på tipstjenestekursus, bageoff- og hygiejnekursus samt grøntkursus.

Når Freddy Knudsen overleverer nøglerne til forretningen, er det dog ikke givet, at han ikke dukker op igen. Han bliver nemlig køle- og dybfrost-konsulent hos grossisten Super Gros.

Han skal både komme med forslag til indretning af nye eller ombyggede butikker, og så kan han tilkaldes, hvis en butik mangler inspiration til at præsentere køle- og frostvarer.

- Men jeg regner med, du lægger varerne ordentligt op, inden du rejser, siger Lise Jeppesen.

hen@bergsko.dk

Fra bager til butik

✓ Lise Jeppesen er ikke butiksuddannet. Hun stod oprindeligt i bagerforretning, men blev i 1985 spurgt, om hun ikke ville ned i Føtex og passe kiosken.

✓ Efter syv år dermede ville hun gerne i voksenalere i Føtex, men butikschefen sagde, at hun ikke kunne lære mere.

✓ Så tog hun en **merkonom-uddannelse** i markedsføring og butiksledelse, var med til at starte Obs-forretningen op, inden hun i 1997 blev butikschef for DLG Land&Fritid. Det var hun indtil for otte måneder siden, da hun blev ansat i et dyrecenter. Her fra 1. februar til 1. april er hun fæl hos købmanden i Tvis.

Jens Rasmussen og Lise Jeppesen bliver nyt købmanspar den 1. april. Allerede fra i dag er Lise dog at finde i butikken. - Foto: Poul Erik Nielsen.

Nye folk på hylderne

2006

Lise Jeppesen og Jens Rasmussen bliver nyt købmanspar i Tvis. De har fået ønskebutikken

TVIS: Lise Jeppesen og Jens Rasmussen har gjort en god handel hos Spar i Tvis. Og det handler ikke om ugens tilbud på nakkefilet eller vanilleis.

Parret fra Tvis har købt hele butikken.

- Vi vidste jo ikke, butikken var til salg, så vi havde regnet med, at vi skulle lede efter en forretning i en radius af 40-50 kilometer fra Tvis. For vi ville blive boende her i byen, siger Lise Jeppesen, som skal være købmand på fuld tid, mens Jens Rasmussen har arbejde ved siden af.

Side 9

Den sidste butik vil bestå

2006

Engang var der 13 forretninger i Tvis. Nu er der én tilbage - foruden smeden. Men der vil være brug for en købmand, og nu vokser byen heldigvis igen

Af Henrik Lind Jørgensen

TVIS: Annelise Knudsen begynder at tælle, hvor mange forretninger, der var, da hun og Freddy Knudsen blev købmænd i

Tvis for over 27 år siden. Men hun må hele tiden rette sig selv, for der var jo også...og også...og også. I alt 13, sådan cirka, konstaterer hun.

- Der var en købmand foruden os, og en brugsforening. Og så var der blomster, gartner, slagter, grillbar, antik, garnforretning...nævner Annelise Knudsen.

- Der var også en bager. 13 forskellige butikker, men det er jo også 30 år siden, konstaterer købmandskone, som rejser med sin mand til Frederi-

cia til april, når de officielt overdrager til Lise Jepsen og Jens Rasmussen.

Annelise og Freddy Knudsen flytter til byen ved Lillebælt for at komme tættere på børnene i Fredericia og København.

Annelise Knudsen på 56 bliver hjemmegående, mens 58-årige Freddy Knudsen går tilbage til dybfrosten, hvor han også arbejdede i 10 år efter han var udlært købmand.

Udvikling

Det selvfølgelig spørgsmål til alle landsbykøb-

mænd er, om de kan klare konkurrencen med byens supermarkeder.

Freddy Knudsen svarer ja - også på de nye ejeres vegne.

- Det er langt ude i fremtiden, hvis en by som Tvis mister sin butik. Det sker aldrig. Byen udvikler sig også, siger Freddy Knudsen.

- Ja, der sker noget nu, men i alle de år, vi har været her, er der blot bygget 50 nye huse. Byen er blevet syltet, tilføjer hans hustru.

I alle de år, familien Knudsen har rogeret

blandt hylderne på Hovedgaden, har forretningen heddet Dako. En af de friske butikker og nu Spar.

Spar er kendt

- Spar er en international kæde, som er godt kendt. Sortimentet er anderledes i forhold til den tidligere kæde, vi var med i, og der er mere lavpris. Vi kunne godt mærke, da vi skiftede kæde for to år siden. Det gav et løft i omsætningen, og pludselig fik de unge også øje på os, siger Freddy Knudsen.

2008 - ombygning - 50 m² lagt til butikken.

Kære Kunder
Nu roder
vi NÆSTEN ikke
mere!!!

Efter en svær tid med håndværkere og ombygning er det hele ved at være på plads i den nye butik.

... og vi glæder os til tage imod jer med en masse gode tilbud!

Se de gode tilbud i butikken!

De glade hilsener fra
 Jens og Lise

SPAR

HOVEDGADEN 8
 TLF. 9743 5015

TVIS

TIPS & LOTTO · HÅNDKØB · POSTHUS

2010 - finanskrisen truer købmanden.

Finanskrisen truer købmandens eksistens

Spar-købmanden i Tvis har ikke råd til et nyt underskud som i 2009,

2010

og beder lokalsamfundet om at bakke op om forretningen

Af Morten Strægaard
mmst@bergske.dk

■ **TVIS:** Det er rart med en lille lokal købmand, når man klokken kvart i spisetid opdager, at man ikke har mere letmælk.

Men Tvisboerne kan godt begynde at forberede sig på, at det i en nær fremtid kan blive svært at gøre den slags småindkøb i nærbutikken. Det er nemlig ikke sikkert, at den overhovedet eksisterer.

Det skyldes, at finanskrisen har taget hårdt på Spar-købmanden, der i 2009 kom ud med et underskud på 95.000 kroner.

Derfor har ejerne følt sig nødsaget til at sende et nødråd ud til lokalsamfundet, hvori der opfordres til at handle mere hos den lokale købmand. I værste fald risikerer købmandsbutikken, at den må dreje nøglen om.

Hænger kun lige sammen

»Jeg er fortrøstningsfuld, og tror på at vi overlever, men som økonomien ser ud nu, så hænger det kun lige sammen, og så får vi altså ikke selv løn. Derfor håber vi, at folk herude vil være mere opmærksomme på at bakke op om os, hvis de gerne vil bevare deres lokale købmand,« forklarer Lise Lykke Jeppesen, der ejer for-

Smilene var store, da Jens Reenberg Rasmussen og Lise Lykke Jeppesen i 2008 byggede butikken om, men siden kom finanskrisen, og smilene forsvandt. Arkivfoto: Svend Jakobsen.

retningen sammen med Jens Reenberg Rasmussen.

Købmandens situation er

ikke blevet nemmere af, at de lige inden finanskrisen valgte at investere i en ombygning

af butikken, der blandt andet blev 50 kvadratmeter større.

»Vi har ikke haft nogen

vækst og ligge

sætningen fra før ombygning-

gen gik i gang,« forklarer Lise Lykke Jeppesen.

Det er især kassekredit, der er presset, ligesom banken tvang ejerne til at fyre en ansat for at spare lønomkostningerne. Det var ellers for en stund begyndt at se bedre ud,

»Det var ellers for en stund begyndt at se bedre ud, men det ændrede sig, da Lise Lykke Jeppesen for tre uger siden var til møde i banken

men det ændrede sig, da Lise Lykke Jeppesen for tre uger siden var til møde i banken. »Vi havde fået forhøjet kassekredit, men jeg havde nok været for god til at få mindsket vores udestående. I hvert fald mente banken, at vi ikke længere skulle have så stor en kassekredit, så nu sidder vi faktisk hårdere i det,« fortæller hun.

De to ejere overtog Spar i starten af 2006, og de byggede om i efteråret 2008.

Lige et par ord fra

den bette Købmand

Rygterne taler sandt, butikken bliver sat til salg, det er såmænd ikke fordi vi er blevet trætte af at være her, men en nødvendighed.

Vi må erkende, at krisen har nået os, økonomien hænger ikke sammen, det er ikke i det røde felt endnu, men vi ligger i det gule, på grænsen til rødt.

Det kan I kunder hjælpe med at rette op på.

Simpelthen ved at købe for en lille 20'er mere, når I kommer forbi for at handle.

Det er selvfølgelig op til jer, om I vil være med til at beholde butikken, Apoteket og Posthuset.

Vi synes bare det er synd, hvis Tvis ikke har en købmand.

Byen vil heller ikke være så attraktiv at flytte til, skolen og institutionerne er ikke nok tiltrækning, for hvis man lige står og mangler noget, ja, så er der lige pludselig langt til nærmeste indkøbssted. Ligeledes vil huspriserne falde og udviklingen vil gå i stå, Tvis vil blive en (soveby).

Vi forlanger ikke, at I skal handle 100% her, men når I nu har lavet indkøbssedlen til Fakta, Bilka etc., så overvej lige om de 3 dåser flåede tomater eller den pose ris, der står på sedlen, ikke skulle købes her i stedet, det ville være en stor hjælp.

Det er ikke kun borgerne i Tvis, men også institutioner og virksomheder, der kan hjælpe ved at handle her, i stedet for at handle i f.eks. Mejdal.

Vi gik ud af 2009 med et underskud på 100.000 kr., så hvis vi ikke gør noget, er butikken lukket inden udgangen af 2010. Det skal banken nok sørge for...

Tak fordi I gad læse dette indlæg.

Med venlig hilsen
Jens og Lise

Alvorsord fra den bette købmand til befolkningen i Tvis april 2010.

HEJ ALLE TVISBORGERE!

SYNTES LIGE AT VI VILLE GIVE JER EN STATUSRAPPORT PÅ SITUATIONEN, HER I VORES BETTE BUTIK.

DET SER MEGET BEDRE UD NU, END FOR ET HALV ÅR SIDEN. VI ER KOMMET SÅ LANGT, TAKKET VÆRE ALLE JER KUNDER, AT VI HAR KUNNET BEDE BANKEN OM AT PASSE SIG SELV. DER ER STADIG ET GODT STYKKE VEJ, FØR VI ER I MÅL, MEN VI BIDER TÆNDERNE SAMMEN OG SPARER PÅ LØNKRONERNE VED SELV AT VÆRE HER SÅ MEGET SOM MULIGT.

TUSIND TAK TIL ALLE JER TROFASTE KUNDER, UDEN JER VAR DET IKKE LYKKEDES AT NÅ SÅ LANGT.

**GUL-PRIS
HVER DAG**

DE VARMESTE HILSENER FRA
JENS OG LISE

SPAR
HOVEDGADEN 8
TLF. 9743 5015
TIPS & LOTTO · HÅNDKØB · POSTHUS

TVIS

November 2010 i Pulsen - optimisme.

NU NÆRMER JULEN SIG....

SILKEFYR: Pr. bdt..... 25,-
PYNTEGRAN:
Pr. bdt..... 25,-
KIRKEGÅRDSKRANSE:
Priser fra 75,-

HUSK AT
BESTILLE
JERES
JULEKURVE
I ORDENTLIG
TID!

VEJSALT
I år har vi vejsalt til hele
Tvis og omegn

Kære Kunder
I ønskes alle en glædelig jul
samt et godt nytår
herfra Den Bette
Kø'mandsbutik

SPAR
HOVEDGADEN 8
TLF. 9743 5015
TIPS & LOTTO · HÅNDKØB · POSTHUS

TVIS

December 2011.

Altid gode tilbud
i *din* SPAR-butik

**H
U
S
K**

SPAR
HOVEDGADEN 8
TLF. 9743 5015
TIPS & LOTTO · HÅNDKØBSMEDICIN

TVIS

September 2012 - ikke længere postbutik.

Lukkeloven afskaffes i 2012.

Købmanden i Tvis har åben fra

7 - 19

KÆRE KUNDER

JÅ, SÅ FORSVANDT LUKKELOVEN OG ALLE BUTIKKER MÅ FREMOVER HAVE ÅBENT SOM DE VIL.

DET ER ENDNU SÅ NYT, AT JEG IKKE KAN MÅLE NOGEN STATIONÆR EFFEKT ENDNU, MEN JEG KAN SE, AT VI I OKTOBER MÅNED KUN LÅ INDEX 95, I FORHOLD TIL SIDSTE ÅR.

VI FØLGER UDVIKLINGEN, DE NÆSTE MÅNEDER OG TAGER DET OP TIL REVISION I JANUAR MÅNED. HVIS DET ER FOR GRELT, MÅ VI OVERVEJE OM VORES ÅBNINGSTIDER ER, SOM DE SKAL VÆRE. HER TÆNKER JEG PRIMÆRT PÅ WEEKENDERNE, HVOR DE ANDRE BUTIKKER HOLDER MEGET LÆNGE ÅBENT.

NOK OM DET, DET VI VILLE MED DETTE
INDSLAG VAR SELVFØLGELIG...

ALLE VORE DEJLIGE KUNDER ØNSKES EN
RIGTIG GLÆDELIG JUL
HERFRA DEN BETTE KØBMAND

December 2012.

2013 - Købmandsbutikken sættes til salg.

SPAR TVIS UDBYDES TIL SALG

MODERNE FORRETNING SAMT PÆN PRIVAT BOLIG

Flot, næsten nyistandsat, indbydende forretning med et bredt udvalg af dagligvarer, spændende vinafdeling, gaveartikler, tips, lotto, bake-off m.v. sælges med ejendom, hvori tillige indgår velholdt bolig på 105 kvm. Erhvervsdelen består af 279 kvm butik + diverse lagerrum samt garage. Fra stuen i boligen er der udgang til hyggeligt haveanlæg. Grundarealet udgør 1.276 kvm. Forretningen, der vil være ideel for et par, kan fremvise pæne regnskabstal. Spar Tvis holdes åbent dagligt fra kl. 7-19. Tvis / Halgaard, er i kraft af sin bynære beliggenhed et område i god udvikling. Der skal overtages varelager for kr. 650.000.

Pris med ejendom: kr. 3.700.000

**Nærmere oplysninger ved henvendelse til:
Erhvervsmægler Michael Bunzel tlf. 4063 4788**

SALG - FORPAGTNING - VURDERING - KØBERRÅDGIVNING

**SE NÆRMERE INFO PÅ:
WWW.BUNZEL.DK - eller ring til os**

Bunzel Erhverv

ERHVERVSEJENDOMME

TLF. 70 26 80 88

TRÆFFES OGSÅ SØNDAG FRA KL. 12-16

22/4 - 2013

Lise Lykke Reenberg har fået nok af at arbejde omkring 100 timer om ugen i købmandsbutikken og med regnskaberne. Men vigende omsætning giver hende ikke mulighed for mere afløsning. Fotos: Astrid Dalum.

For surt at være den lille købmand

Hårdt. Købmanden i Tvis har fået nok af at arbejde 100 timer om ugen.

Af Lars Rask Vendelbjerg
rask@bergske.dk

TVIS: En drøm om at blive selvstændig gik i opfyldelse for Lise Lykke Reenberg, da hun i april 2006 kunne overtage købmandsbutikken i sin hjemby Tvis.

Det gik nærmest forrygende de første tre år: Omsætningen blev øget med næsten fem millioner kroner om året. Så gik udviklingen i stå med finanskrisen. Omsætningen blev nogenlunde fastholdt, men med konstante prisstigninger kom overskuddet under pres. Lukkelovens indførelse i oktober 2012 gav endnu et dyk for landsbybutikken. Det betød en nedgang i omsætningen de følgende tre måneder på omkring otte procent.

»Så begynder det at gøre ondt. Jeg kan kun spare ved at drosle ned på bemandingen. Det giver endnu mere arbejdstid til mig selv.«

Nu har »Lise Købmand« fået nok. Hun har sat butikken til salg. Og bliver den ikke solgt inden for de næste halvandet år, vælger hun at lukke den. Derfor risikerer Tvisborgerne at miste deres eneste dagligvarebutik. Butikken er åben hver dag fra klokken 7 til 19. Lise Lykke Reenberg an-

»Hvis der ikke er kommet en køber i løbet af halvandet år, så vælger jeg at lukke butikken. Så er det slut med dagligvarer her i Tvis«, siger Lise Lykke Reenberg.

slår; at hun har en ugentlig arbejdstid på omkring 100 timer.

»Det er så meget, at der ikke er ret meget overskud til nytænkning, når man er træt efter en lang dag i butikken om dagen og på kontoret om aftenen,« siger hun.

Arbejdsdagen indebærer meget fysisk arbejde og tunge løft. Ryggen og musklerne begynder at gøre knuder; mærker den 54-årige købmand.

Med til at presse butikken er en investering på halvdanden millioner kroner for fire

år siden. Her blev butikken udvidet, fik nyt indgangsparti, ny vinafdeling, nye diske og kølere.

»Udviklingsrådgiverne fortalte mig, at ombygningen var en god ide og at de, der investerer, overlever,« siger Lise Lykke Reenberg, der nok selv var lidt skeptisk.

Dog er hun ikke i tvivl om, at nye kølere og frysere var en særdeles god ide. Det fik elregningen på 24.000 kroner om måneden reduceret med 7000 kroner.

Og er med til at gøre forretningen attraktiv for en eventuel køber.

Den bedste mulighed for overlevelse er naturligvis øget handel fra lokalbefolkningen.

»Jeg fornemmer, at mange af de lokale tror, at priserne er høje hos den lille købmand. Men Spar-kæden har godt 400 varer til discount-priser og mange tilbud, der i høj grad matcher de store varehuses priser,« siger hun.

Derfor håber hun, at udmeldingen om, at butikken risikerer lukning, får flere beboere til at lægge en del af handel i den lokale nærbutik.

»Bare en enkelt million kroner mere i omsætning vil gøre det sjovere,« smiler hun.

Faktisk fik Spar-købmanden for et par år siden en idé, der giver en lille million i omsætning. Et par fra byen flyttede på Plejecenteret Beringshaven, og fik aftalt levering af en ugentlig købmanskurv fra Tvis. Siden fulgte endnu et par - og nu leveres ugentligt 60-65 kurve til beboerne.

Lise Lykke Reenberg vil gerne have input til at få udviklet tilsvarende ideer til en øget omsætning.

»De mange timers arbejde har nok gjort, at jeg selv har mistet noget af kreativiteten,« erkender hun.

Butikken her i 2013.

Butikken udefra den sommerdag 2013.

Butikken en vinterdag 2013.

Vinafdeling etableret ved ombygningen i 2008.

Butikken indefra 2013.

Købmand i Hovedgaden nr. 28.

1950 - 1982: Marie og Børge Dyrmosé

Fra Tvis Bogen:

Fra 1936 til 1943 bor *Peder Christian Pedersen Sundgaard* i huset og driver vognmandsforretning fra ejendommen.

I 1950 køber *Børge Dyrmosé* huset og åbner en købmandsforretning, som han driver indtil 1982. Foruden at drive forretning er Børge Dyrmosé aktiv i kommunalpolitik. Fra 1966 til 1970 er han medlem af Tvis sogneråd og fra 1970 til 1981 medlem af Holstebro byråd.

**I dag focus på
Mejrup og Tvis**

Det er gået tilbage for forretningslivet i Tvis de senere år - og dermed også for forbrugernes mulighed for lokale indkøb. I lørdags lukkede købmandsparret Marie og Børge Dyrmosé (billedet), og den lokale slagter har også planer om at holde op inden længe.

Nærbutikkernes muligheder for at overleve er blot et af de emner, »Dagbladet« sætter focus på i forbindelse med specialsider om Tvis og Mejrups i dag.

Tvis mister købmandsbutik i 1982.

Annoncen t.h. er fra Pulsen dec. 1977.

B. DYRMOSE

KOLONIAL - AVISER - BLADE

HOVEDGADEN 28

TVIS

tlf. 435102

Hovedgaden 28, hvor købmandsforretningen var, er huset med den lyse gavl. Indgangen til butikken var fra gavlen. (billede fra 2013)

DAGBLADET

Nu må Tvis helst ikke miste flere butikker

En købmand lukkede i lørdags - slagteren er i fare

De knap 1800 beboere i Tvis er stadig rimeligt forsynet med nærbutikker. Men det er den almindelige mening i lokalsamfundet, at der helst ikke må lukke flere. Så sent som i lørdags drejede købmand Marie og Børge Dyrnøse nøglen om efter 32 år, men heldigvis for beboerne er der stadig både en købmand en brugs, en bager og en slagter.

Tvis har også sin egen blomsterhandler, der desuden har haft postindlevering, siden posthuset på stationen blev nedlagt.

Men for år tilbage var der et langt mere blomstrende forretningsliv i Tvis. Der har været en garnforretning, en barber, to skomagere, et mejeriudsalg og tre købmænd foruden Brugsen.

Marie og Børge Dyrnøse er ikke i tvivl: Hvis folk vil lægge deres handel i byen, var der rigeligt plads til både to købmænd og en brugsforening. Men som i alle andre mindre bysamfund, hvor de fleste beboere arbejder andre steder, lægger de også en stor del af deres

handel i de store supermarkeder. Dyrnøse har derfor slet ikke gjort forsøg på at sælge forretningen.

Slagteren

Værre for beboerne er det, at de formentlig ikke har deres eneste lokale slagterbutik mere end et års tid endnu. Ritt og Jens Chr. Jensen har haft slagterforretningen i 36 år, og de gør ingen hemmelighed ud af, at de overvejer at lukke om et års tid.

Forretningen går skam godt nok, men det vil være håbløst at sælge den. I kraft af, vi har boet her så længe, har vi lave omkostninger til husleje, men det vil en ny jo ikke få, siger de.

Mange af de lokale beboere er flinke til at handle hos

slagteren, men de nærmeste konkurrenter er ikke så markederne inde i Holstebro. Det er derimod de mange hjemmeslagtninger, der turligt finder sted i et stort område, og mange får fryseren fyldt op med kød ved at gå til bankospil i uge. Selv om der kun afgøres få bankospil lokalt, der hver mandag gratis ind til Bingo-Hallen i Holstebro.

Plads til to

Købmanden og brugsforeningen ser mere fortrøstet på fremtiden.

Købmand Freddy Jensen, FK-Marked, overtog forretningen for fire år siden. Butikken er moderniseret og udvidet og har nu et stort sortiment med både

Her drejer

Torsdag den 4. november 1982 . 15

Focus på . . .

TVIS-MEJRUP

kram, legetøj, manufaktur og gaveartikler.

- Hvis folk fortsætter den nuværende opbakning af de lokale forretninger, tror jeg ikke, de to tilbageværende dagligvarebutikker er i fare, siger Freddy Knudsen.

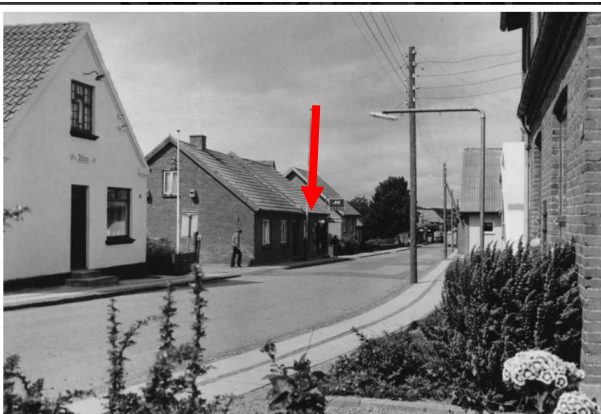
Hverken han eller Brugsen handler med friske kødvarer nu, og ingen af dem har planer om at gøre det, så længe

slagteren fortsat er i byen.

Også uddeler Erik Nørgaard er forholdsvis ny.

- Jeg tror fortsat, der er basis for både os og købmanden. Det er sundt med lokal konkurrence, og hvis en af os må lukke, tror jeg, forbrugerne kommer til at betale i kraft af stigende priser, siger Erik Nørgaard.

enø

Billeder fra den østlige ende af hovedgaden. Købmandsbutikken i nr. 28 er markeret med pil.

Købmand på Smedegårdvej nr. 29.

Fra Tvis Bogen

Købmand på Smedegårdvej

Derimod bliver der nogle år senere opført en købmandsforretning på grunden bag huset, hvor der tidligere var have. Det er *Jørgen Poulsen*, gift med Jens Skautrups datter Tove, der i 1959 åbner en købmandsforretning, som de driver indtil 1965. Så overtages den af *Gunnar Tokkesdahl Pedersen*, som i 1970 sælger butikken til vognmand *Svend Sørensen*, som indretter antikvitetsforretning på stedet. Den ophører i 1979, hvorefter *Henning Carlsen* fra Mejdal en tid har cykeludstilling her. I 1984 bliver forretningen overtaget af *Leo Brian Nørgaard Pedersen*, som driver firmaet HOL-MAT med forhandling af sodavandsmaskiner m.v.

Købmanden – Smedegårdvej 29

Rettelse: I 1979 sælger enken efter Jens Skautrup ejendommen Klostervej 11 – omtalt som slagtehuset – med tilhørende købmandsforretning til Kjeld Svendsen, Just Svendsen og Mai Møller

Pedersen. Ejendommen, der består af fire lejligheder plus butik, drives som udlejningsejendom. Butikken udlejes til blandt andre Henning Carlsen og senere Brian Pedersen. I 1987 sælges ejendommen til smedemester Henry Pedersen og sønnen Henrik Boel Pedersen. I 1993 lejer Marianne Borg forretningen og driver her frisørsalon.

1959 - 1965:

Købmand Jørgen Poulsen

1965 - 1970:

Købmand Gunnar Tokkesdahl,

1970 - 1979:

Antikvitetshandel, Svend Sørensen.

1979 - 1984:

Cykelforretning, Henning Carlsen.

1984 - 1987:

Sodastream, Brian Pedersen.

1993:

Frisørsalon, Marianne Borg

2013:

Frisørsalon, Marlene Fleng.

Eftertanker:

Inger Damgaard fortæller her I 2013. Engang var der så mange forretninger i Tvis, at folk gik søndagstur fra det ene forretningsvindue til det andet for at se, hvad butikken havde fundet på. Der var ofte noget mekanisk med bevægelse i Brugsen, ved købmanden og hos elektrikerens.

Forældre og deres børn går ikke længere på juleudstilling i Tvis' forretninger. Antallet af forretninger i Tvis kulminerede i 1950'erne og 1960'erne. Siden er den ene efter den anden lukket. Tilbage er reelt kun den ene købmandsforretning. Vi er tilbage til udgangspunktet i 1905. Dominansen af landmænd og landbokultur er ændret til dominans af byfolk og med helt andre livsmønstre og indkøbsvaner. Der er stadig lokal sammenhængskultur omkring byen Tvis, institutioner og fritidsliv, men indkøb foretages vidt og bredt, ja ofte ud i den store verden via netindkøb.

Brugsen i Hovedgaden nr. 5.

Fra Tvis Bogen 1987 + tillæg 2002.

Brugsen i nr. 5

Ejendommen er opført i 1907 som landbohjem. Det ejes og drives af *Sofus Christian Thinggaard*, oprindelig smed fra Holstebro og gift med *Jensine Karlsen*. I landbohjemmet var der billard og mulighed for terningspil og også værelsesudlejning. I 1912 ansøger Thinggaard om tilladelse til at åbne en afholdsbeværtning og en mindre købmandshandel. Det får han lov til på betingelse af, at han opgiver at drive ejendommen som

landbohjem. Købmandsforretningen drives af *Johannes Frederik Mathias Colstrup*, gift med *Olivia Nora Christensen*. De får i 1912 sønnen *Knud Sofus*. Af andre bestyrere kan nævnes *Madsen*, *Lindemann* og *Christian Thinggaard*.

I 1919 sælger han ejendommen til Tvis og Omegns Brugsforening, som oprettes samme år. Den første uddeler er *Knud Peder Mikkelsen*, født 1893 i Gjellerup og gift med *Anesine Pedersen*, født 1894 i Rold. De får børnene *Tage* i 1920, *Svend Erik* i 1922 og *Ove* i 1931.

Efter *Knud Mikkelsens* død bliver sønnen *Tage Mikkelsen* uddeler et års tid, indtil posten i 1954 overtages af *Poul* og *Edel Kristensen*. *Poul Kristensen* er født i 1920 i Hover ved Ringkøbing

og hustruen i 1929 i Ulfborg. Parret får børnene *Elsebeth* i 1950, *Margit* i 1951 og *Helle* i 1958. I 1980 fratræder *Poul Kristensen*, og som ny uddeler antages *Erik Nørgaard* og hustru, som kommer hertil fra Holstebro. *Erik Nørgaard* er født i Møldrup i 1953 og gift med *Lisbeth Iversen*, født 1954 i Lading. De får børnene *Gitte* i 1980 og *Allan* i 1984.

Brugsen – Hovedgaden 5

I foråret 1993 flytter bestyrerparret *Lisbeth* og *Erik Nørgaard* til Alslev ved Varde, og med udgangen af oktober samme år lukker brugsen. Ejendommen overtages af muremester *Bent Bjerggaard*, der renoverer ejendommen og indrettet to lejligheder, hvorimod de egentlige for-

retningslokaler ikke ændres. I 1998 overtages ejendommen af *Steen Kallesøe*, Skautrupvej 20 b, født 1956 i Aulum og gift med *Bente Lauridsen*, født 1955 i Aulum. Parret har børnene *Jane*, født 1985, *Jeppe* født 1987 og *Lars*, født 1992, alle i Tvis. *Steen Kallesøe* anvender Brugsens tidligere butikslokaler som lager for hans firma *Danatella A/S*, der forhandler kosmetikartikler og tilbehør til modebranchen. Firmaets vækst nødvendiggør større lokaler og i 2000 lejer firmaet sig ind i dele af *SAJYKA* bygningen. *Danatella* beskæftiger 12 personer og forhandler varer i ind- og udland. Hustruen *Bente Kallesøe* er som uddannet revisor ansvarlig for firmaets bogholderi. En tid herefter forhandler *Rene Andersen* brugskunst i butiksløkalerne.

Købmandsforretning: 1912 - 1919

Brugs : 1919 - 1993

1919 - 1953: Knud Peder Mikkelsen

1953 - 1954: Tage Mikkelsen

1954 - 1980: Poul Kristensen

1980 - 1992: Erik Nørgård

1992 - 1992: Stinne Knudsen

Starten på Tvis og Omegns Brugsforening.

Stiftelse af foreningen og valg af bestyrelse.

Blev startet d. 24. april 1919, hvor der blev afholdt et møde i Tvis Forsamlingshus. En konsulent for Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger var til stede, og forsamlingen vedtog efter nogen forhandling at oprette en **brugsforening for Tvis og omegn**.

Foreningen blev således oprettet selv om, man ikke havde noget lokale eller en uddeler.

Den første bestyrelse blev valgt samme aften, som foreningen blev oprettet:

P. Sønderby Smedegaard - Den første formand.

Lauge Nielsen St. Gebo - Kasserer.

Chr. Nørgaard Tvislund.

Diderik Grønbæk Grønbæk.

Jens Bisgaard Fuglsang.

Kr. Nielsen Baunehøj.

P. Nielsen Vejager - Skriftefører.

The image shows a piece of aged paper with handwritten signatures in cursive. At the top, it is dated 'Tvis-C 12-5-19'. The signatures are arranged in two columns. The left column contains: P. Sønderby, Chr. Nørgaard, and P. Nielsen. The right column contains: Lauge Nielsen, Diderik Grønbæk, and Jens Bisgaard.

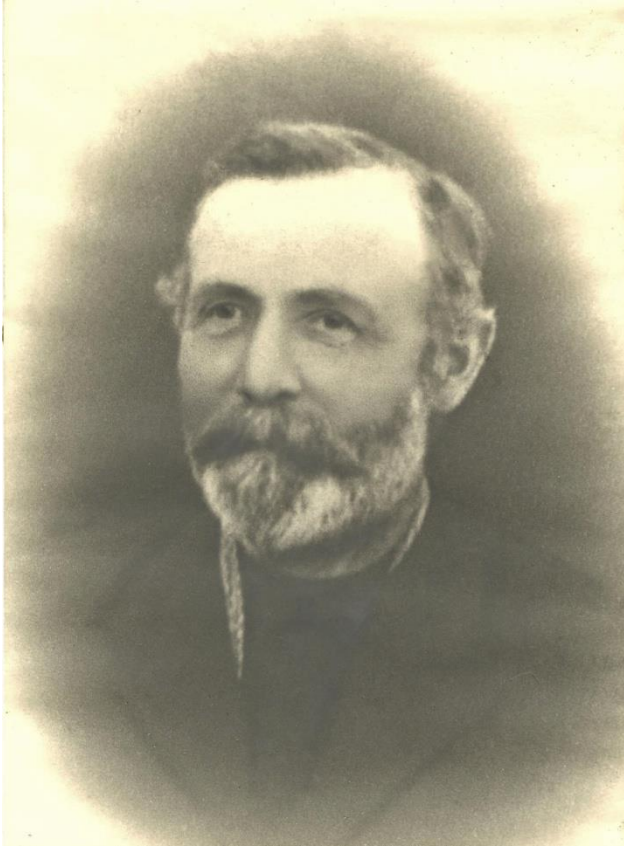
Underskrift af den første bestyrelse i Tvis Brugsforening.

Revisorer: Lærer Jensen Skautrup og mejeribestyrer Giver.

Alle valgte var landmænd. 4 fra store gårde og 3 fra mindre gårde (de 3 sidstnævnte). Til revisorer valgtes to personer, som var vandt til at arbejde med tal.

Chr. Nørgaard og Diderik Grønbæk træffer vi i mange andre foreninger og sammenhænge som foregangsmænd i Tvis. Peter Nielsen var en meget respekteret husmand, som også var højt placeret i den jyske husmandsbevægelse.

Den nye formand for Brugsen P. Sønderby havde 7 år tidligere købt Smedegård. En forsømt gård på dette tidspunkt, men den dygtige og foretagsomme Sønderby fik den bragt på fode igen. Da han bliver formand for Brugsen, har han ud over den store gård også en børneflokk på 13 børn sammen med Katrine at passe.

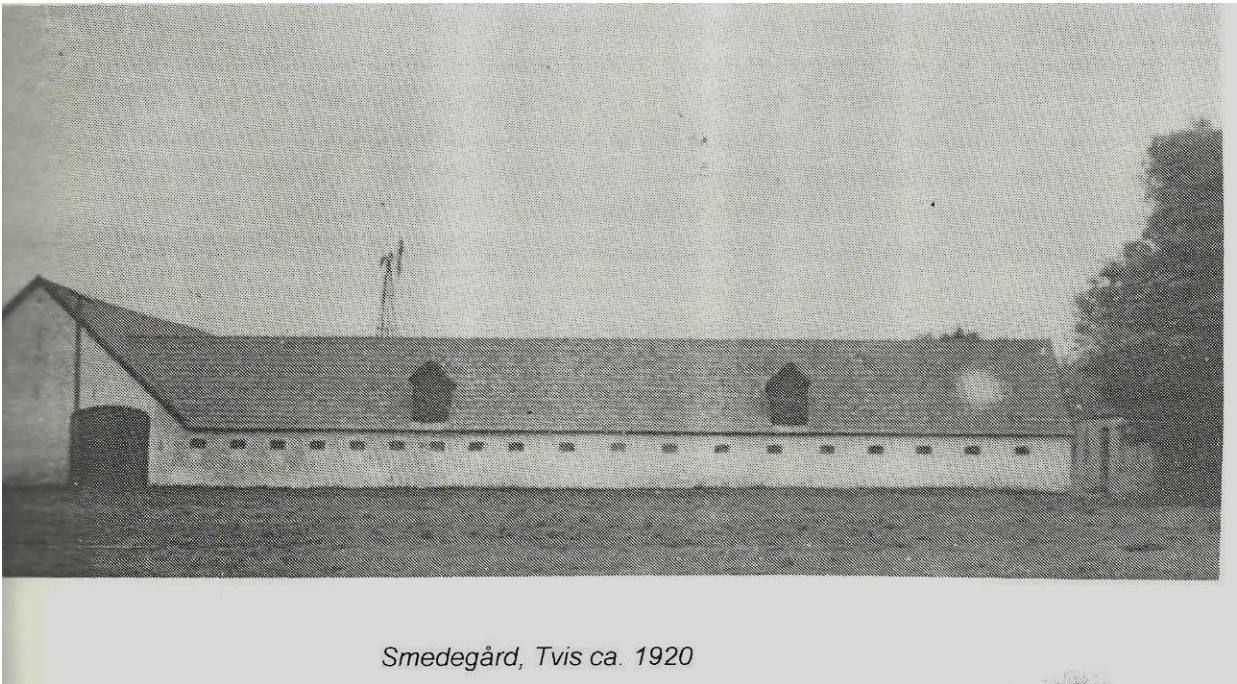

Brugsen første formand. Peder Sønderby fra Smedegård.

Var kommet til Tvis kun 7 år tidligere med sin kone og 12 børn.

Den initiativrige mand tog straks del i sognets liv bl.a. som formand for brugsen fra 1919 -

Peter Sønderby (1867-1940) - på billedet til v. som 58 år gammel. Øverst t.h. bryllupsbilledet med Peder og Katrine.

Smedegård på det tidspunkt, hvor Brugsen blev startet.

EFTERKOMMERE EFTER
 ANE KATHRINE OG PEDER
 SØNDERBY

"Smedegård", Tvis.

Billedet viser Ane Katrine og Peder Sønderby med alle 13 børn samlet til fotografering i "Smedegård" ca. 1925.

Bagerste række fra venstre viser: Anders, Kristen, Marius, Vilhelm, Niels Sjørvad, Ejnar, Aksel og Christian.

Forrest fra venstre: Lisbeth, Monika, Ane Katrine, Peder, Katrine, Otilie og Marie.

Sønnen Vilhelm Sønderby Lauralyst blev også formand for Brugsen fra 1947 - 1953. Sjørvad var med ved oprettelsen af Tvis KFUM's Idrætsafdeling i 1942. Den yngste søn Christian gik en anden vej end sine landmandsbrødre og blev præst. Han talte som ung præst ved Brugsens 25 års jubilæum i 1944.

Her er billeder af to fra den nye bestyrelse Chr. Nørgaard og Diderik Grønbæk.

Formål med lokal brugsforening

Andelsbevægelsen blomstrer på det tidspunkt, hvor Tvis Brugsforening oprettes. Specielt andelsmejeriet i byen har stor succes.

Formålet med foreningen er at skaffe medlemmerne de bedst mulige varer til de lavest mulige priser. Foreningen er med i den fælles landsdækkende indkøbsforening FDB, Forenede Danske Brugsforeninger. Foreningens varer skal så vidt muligt indkøbes gennem FDB.

Foreningen kan også optage andre opgaver af økonomisk og almennyttig art til gavn for medlemmerne.

Formålet er også at sikre forretningen de bedst mulige betingelser for en forretningsmæssig bæredygtig drift.

Man er personligt medlem af den lokale brugsforening ved sin underskrift. Der udstedes medlemsbevis, og man kan deltage i den årlige generalforsamling med valg af bestyrelse. Man hæfter solidarisk for foreningens økonomi, men har samtidig ret til udbetaling af dividende ved overskud og få del i specielle rabatordninger for medlemmer.

Den første brugsforening var startet 1866 i Thisted. Den banebrydende stifter var provst Hans Christian Sonne. Brugsforeningerne voksede hurtigt i antal. Omkring det tidspunkt, hvor Tvis Brugsforening blev oprettet, var der o. 1.400 lokale brugsforeninger på landsplan. I 1896 var de lokale brugsforeninger blev samlet i FDB, hvis væsentligste formål var at foretage fællesindkøb for de enkelte foreninger. FDB havde de første mange år engrosdepot i Vemb senere i Holstebro.

Brugsforeningernes fælles historie.

Formålet var at skaffe den fattige befolkning bedre og billigere dagligvarer ved at oprette andelsvirksomheder, som man selv var medejer af. I denne periode fik andelsbevægelsen i Danmark vind i sejlene. I slutningen af 1800-tallet skød andelsmejerier, andelsslagterier, forsamlingshuse og brugsforeninger op som paddehatte over hele landet.

Som skrevet var det præsten H.C. Sonne som i 1866 tog initiativ til oprettelse af den første brugsforening i Danmark. Navnet var Thisted Arbejderforening.

Det var den initiativrige og idealistiske uddeler Severin Jørgensen, der 30 år senere i 1896 tog initiativet til dannelsen af Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger (FDB). De mange lokale brugsforeninger landet over så en fordel ved at samarbejde ved fællesproduktion og fælles indkøb. Målet med samarbejdet var at skaffe de bedste varer til den laveste pris gennem fælles indkøb, og på den måde gøre noget for brugsforeningernes medlemmer. Severin Jørgensen satte som mål, at FDB ikke bare skulle sælge varer, men også fremstille dagligvarer – og projektet lykkedes. På FDB's fabrikker blev der bl.a. ristet kaffe, tappet vin, lavet chokolade og meget mere.

Op gennem 1900-tallet voksede FDB til en af Danmarks største virksomheder med produktion af dagligvarer på egne fabrikker og via engrossalg til brugsforeninger.

Virksomheden adskilte sig fra konkurrenterne – de frie købmænd – ved også at lægge vægt på oplysning af forbrugerne. I 1928 udkom det første nummer af Brugsforenings Bladet, som i 1945 skiftede navn til Samvirke, der den dag i dag er en af Danmarks mest læste og anerkendte magasiner med vægt på forbrugerstof. Oplysning har siden været en central del i FDB, hvor madpyramiden, som blev introduceret i 1976 er et af de mest kendte eksempler.

Køb af forretning

Kort tid efter stiftelsen indkaldes til generalforsamling, hvor der skal tages stilling til køb af forretning og varelager. Begge købmænd i byen er interesseret i at sælge, og der foreligger to tilbud. Med 24 stemmer mod 18 vedtages at købe Thinggaards forretning for 24.000 kr. + varelager til faktura pris.

Så skulle den sag være afgjort, men 14 medlemmer kræver en ny generalforsamling, hvor køb af forretningen skal tages op. De ønsker at købe den anden købmænds butik på den modsatte side af gaden. På den ekstraordinære generalforsamling er der et snævert flertal på 3 stemmer for at fastholde den første beslutning. Stemmetallene var 27 mod 24. Alle medlemmer har sikkert deltaget i afstemningen, så det er et godt bud, at brugsforeningen startede med ca. 55 medlemmer.

Thinggaards ejendom købes til overtagelse pr. 1. august for 22.500 kr. - så bestyrelsen har forhandlet prisen 1.500 kr. ned.

Der bliver straks iværksat bygningsmæssige forandringer for 10.500 kr.

Der har været skænkestue i forbindelse med den gamle butik. Den nedlægges, og i stedet indrettes lokalet til manufakturbutik, kontor og forstue til beboelseslejligheden. Beboelseslejligheden bliver også malet indvendig i august.

Pakhuset bliver bygget. På billedet nedenunder ses porten mellem butikken og pakhuset. Pakhusets ligger der hvor Hingebjerg i dag afgår fra hovedgaden.

Der sker også omforandringer i selve butikken.

Billedet viser forretningen fra starten. Indgangsdør med skiltet Tvis Brugsforening og to forretningsvinduer ud til gaden. Porten adskiller forretning og pakuhs. Tre børn på noget som vel knap kan kaldes "fortov".

Uddeler ansættes.

Uddeler stillingen opslås. Der kommer 14 ansøgninger. Det bliver Knud P. Mikkelsen - kommis fra Ikast, som får stillingen. Lønnen fastsættes til 6% af butiksvare og 2% af grovvarer og frø. Altså provisionsløn.

Uddeleren bliver lejet for 1 år ad gangen. Der bliver aldrig tale om fast løn. For 1920 får han 7½% af omsætningen i kolonial og 3% på frø, og 2% på grovvarer.

Bemærk at uddeleren blev lejet for 1 år ad gangen. Ligesom man ansatte karle og piger på landet. I starten var bestyrelsen meget involveret og bestemmende angående Brugsens drift.

Alt regnskab blev styret af en forretningsfører fra bestyrelsen eller fra medlemsskaren.

Forretningsområder.

Hovedområdet er kolonialvarer, men Brugsen er også grovvarer handler og anskaffer fra starten petroleumsmotor, kværn, kageknuser og valse. For at få bedre indkøbspriser på grovvarerområdet melder foreningen sig ind i Jysk- Andels - Foderstofforening.

Man starter også forhandling af manufaktur.

Allerede ved generalforsamlingen i 1920 vedtages at starte en indlånsforretning (bank) for medlemmerne.

Foreningen modtager beløb til indlån og betaler i 1920 6½% i rente.
 Hvis man betaler forud for sine varer får man også 6½% i rente.
 Betaler man for sent tillægges det skyldige beløb 10% p.a. i rente.
 Brugsen kommer således til at være en lokal mini "bankforretning".

Billeder fra brugs - interiør i 1940'erne og 50'erne.

Billederne stammer fra det lille brugs museum på Skærum Mølle ved Vemb.

Hovedbog og kontrabøger

Brugsens formænd:

- 1919 - 1929: Peder Sønderby , Smedegård. Gårdejer.
- 1929 - 1947: Kristian Skautrup Andersen, Laulund. Gårdejer.
- 1947 - 1953: Vilhelm Sønderby, Lauralyst. Gårdejer.
- 1953 - 1958: Harald Halgaard, Søndergård. Gårdejer.
- 1958 - 1964: Enevold Jensen, Østerlund - Morrevej. Gårdejer.
- 1964 - 1965: Niels Bendtsen. Sønder Majgaard. Gårdejer.
- 1965 - 1967: Frederik Kristensen, Burisholm, Gårdejer.

1967 - 1973: Aksel Nielsen, Landpost.

1973 - 1982: Aksel Damgaard, Toftegård, Gårdejer.

1982 - 1987: Niels Jørgen Buus Madsen, Lærer.

1987 - 1992: Jacob Grønbæk, Lilleskov, Gårdejer

1992 - 1992: Erling Kristensen, Forretningsfører.

Harald Halgaard formand 1953 - 1958

Enevold Jensen formand 1958 - 1964.

Aksel Damgaard formand 1973 - 1982.

Aksel Damgaard blev formand selv om han et par år forinden nedlagde Brugsens benzintank. Slangen viklede sig om baghjulsakslen på Damgaards Nufield traktor. Tanken blev trukket ned.

Tanken var placeret ud til gaden mellem privaten og forretningen.

Det er klart driftige landmænd som dominerer listen over formænd for Tvis Brugsforening. I Brugsens start var Tvis et udpræget bondesamfund med små og store gårde. Der var en lille klat huse i Tvis By med

forskellige forretninger, hvor oplandet kom for at handle. De første formænd havde typisk andre tillidserhverv ved siden af at være formand for Brugsen. Der var mange bestyrelsesposter at besætte i de forskellige andelsforetagender (mejeri, læplantning, mergelselskab), forsamlingshus, missionshus, menighedsråd, sogneråd m.m. De store gårdejere havde mange folk ansat til det praktiske arbejde på gården, mens de selv gik rundt med det store overblik og traf beslutninger om gårdens drift og i øvrigt havde tid til at involvere sig i samfundsopgaver.

Fra 1970 kommer der en kraftig demografisk ændring af bebyggelsen og fordelingen af befolkningen i Tvis. Landet bliver affolket, gårde nedlagt, mens parcelhuse skød op i Engparken og Bannestrupparken. Der kom mange nyttilflyttere til det gamle sogn Tvis. Tvis blev samtidig indlemmet i Holstebro Storkommune. Mange havde nu deres arbejde udenfor Tvis, og var ikke traditionelt bundet til Tvis familiemæssig, foreningsmæssig og som kunder i de lokale butikker.

På dette tidspunkt bliver den første ikke landmand formand for Brugsen. Det er den kendte landpost Aksel Nielsen, som var kendt af mange af Brugsens medlemmer på landet, og som var vandt til at arbejde med tal.

Efter landposten kommer igen to lokale landmænd, Aksel Damgaard og Jacob Grøn bæk, som begge har rødder solidt plantet i Tvis mulden. Imellem dem kommer en lærer Niels Jørgen Buus Madsen. Der var kommet mange nye lærere til den stærkt voksende Tvis Skole, som nu også havde overbygningen fra Nr. Felding og Halgaard.

Den sidste formand Erling Kristensen får kun et halvt år som formand, inden Brugsen må lukke i 1992.

Uddeler Knud Mikkelsen 1919 - 1953.

Brugsens første uddeler var uddannet kommis fra Ikast. Han var 26 år ved ansættelsen.

Han blev lejet for et år ad gangen, altid med provisionsløn. Jo større omsætning, jo højere løn. Der hørte lejlighed med til stillingen.

Eksempler på aflønning af K. Mikkelsen

1921: Uddelerens løn nu: 7% på butiksvare, 2% på grovvarer og 10% på manufaktur.

1930: Uddelerens løn: 6½% af kolonial, 3% af frø og foderstoffer, 8% af manufaktur - skal betale 300 kr. for motor, betaler selv indpakning og halvdelen af evt. tab ved kreditgivning. Motoren er en petroleumsmotor til behandling af grovvarer.

1944: **Ved 25 års jubilæet** - pæne ord til Mikkelsen fra formanden Kr. Skautrup.

25 Nov. Derefter henvendte
 Fred. nogle Kædetendende Ord
 til Uddeleren som han takkede
 for de smukke 25 Nov. Det var
 jo ham der trak det store Læs.
 Det er jo siddet i en Brugs-
 forening, at hvis vi har en
 Mand, vi kan stole paa, saa
 gaar det godt. Vi har altid
 haft Tillid til Mikkelsen og han
 har aldrig skuffet os. Givet
 en Hjertelig Tak til Jes. Begge.

En tak der også var møntet på hustruen, Sine Mikkelsen.

Mange taler og bornholmerur til Mikkelsen fra foreningen for trofast arbejde gennem 25 år, et dannebrogslag til uddeleren og brugsforeningen i fællesskab fra kredsen.

1945: Uddeleren lejes for:

Løn til Uddeleren for Nov. 1945 for følgende
 Løn:

- 7 1/2 % af Kolonial
- 8 % - Manufaktur
- 2 % af Fødevarer Maj-Høst-Dokumentation
- 4 % af Markfor

Vandafgiften betales Foreningen
 Uderligere betales Foreningen 800 Kr
 som Hjælp til Ly. og Varme

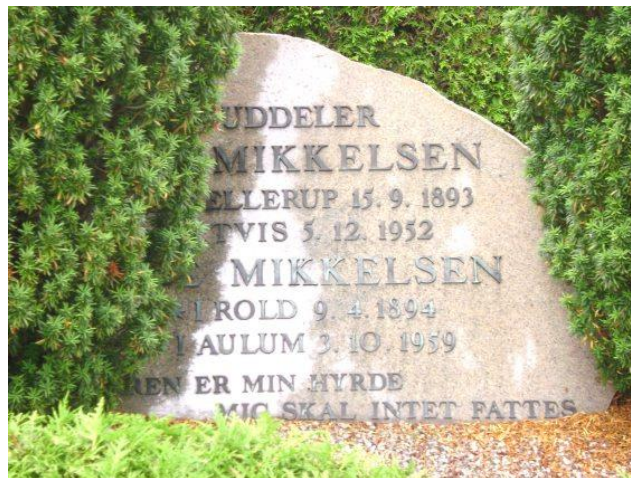
Løn til bestyrer i 1950 - man bruger udtrykket uddeleren lejes for.

Bestyrelsesmøde i Brugsforeningen
d. 8. December 1949.

1. Uddeler Mikkelson lejedes for Nord
1950 for følgende Løn
 3% af Rotation
 7% af Skovproduktion
 2% af Foderstof og Husdyr Ombytning
 4% af Arbejdsløn
 Envisse Løn for til Lys og Varme og
 andre Nødvendige tilbehør til Personalet.
 Vandafgiften betales Foreningen.

5. december 1952 dør uddeler Mikkelsen pludselig, kun 59 år gammel. Sammen med sin hustru ligger han begravet på Tvis Kirkegård.

Ændringer af bygninger og butikken.

De to kommisser i døren er Aksel Lauritsen og Alfred Laustsen. Aksel er far til de to brødre som startede Falke marked og Falke Rejser i Herning.

Indgangsdør fra hovedgaden. Facade med to butiksvinduer.

Personalet boede alle på brugsen. Der var sikkert et værelse indenfor kvistvinduet i taget.

Det som blev Brugsen i Tvis var oprindeligt et "landbohjem" (kro) med værelser og beværtning. Senere kom der også forhandling af købmandsvarer.

Der var to hovedafdelinger. Selve butikken med beboelse og grovareafdelingen.

De to afdelinger var adskilt af en port, som førte om i Brugsens gård.

Porten er ca. der, hvor Hingebjergvej er i dag.

1922: Man køber strøm af Tvis Andels Elektricitetsforsyning.

1925: Der skal opføres et baghus og brugsen skal kalkes.

1926. Der købes ny Brovst kværn.

1928: Elektricitet som kraft i foreningen fra Elektricitetsværket i Tvis.

1930: Bygningen skal kalkes.

Protokollen mangler fra 1932 – 1944

Billeder fra ca. 1926 af den gamle Brugs

I døren Fru Mikkelsen med sine to sønner Tage født 1920 og Svend Erik født 1922.

1940: Den nye brugs i røde sten opføres.

Kort ind i 2. verdenskrig blev købmandsgård og det som tidligere var kro - nedrevet og en ny bygning opførtes. Den nuværende i røde sten.

Referat fra Holstebro Dagblad 10. dec. 1940:

Bestyrelsen for Tvis Brugsforening havde onsdag indbudt samtlige medlemmer og andre kunder til indvielsesfest for den nye brugsforeningsbygning. Kl. 3 begyndte folk at indfinde sig, og der gik et par timer med rundgang i butik, lagerbygning og uddeler Mikkelsens privatbolig.

Der var i anledning af festen rejst adskillige flagstænger på fortovet udenfor bygningen, hvor dannebrog vejrede

Ved 5 tiden samledes gæsterne i det flagsmykkede og pyntede forsamlingshus, hvor man bænkedes ved de ligeledes pyntede kaffeborde. Der var da kommen ca. 200 til stede.

Efter sangen "Der er ingenting, der maner", bød formanden Chr. Skautrup velkommen og til musik ved barbermester Overgaard og frue blev kaffen serveret.

Formanden startede med redegørelse for byggeriet og rettede tak til de medvirkende. Han sluttede med ordene "lad os bevare sammenholdet, det gode samarbejde og vort danske sindelag."

Der blev sunget flere gode danske sange.

En kredsrevisor ønskede tillykke med de ny og moderne bygninger. Tvis Brugsforeningen er i en udmærket udvikling og medlemmerne havde kun grund til at være tilfredse med resultatet. Der var bragt gode værdier frem som efterslægten havde grund til at være taknemmelig for.

Pastor Schmidt talte om den gode kunde ud fra bibelordene: "hvad i vil at jeg skal gøre imod eder, det skal i også gøre mod dem".

Den gode husmand Peder Nielsen talte varmt for andelsbevægelsen og lagde ungdommen på sinde at værne om bevægelsens værdier. De har båret den danske bonde frem.

Der var mange andre talere, som er refereret.

Uddeler Mikkelsen takker for de gode forhold at arbejde under og opfordrede til fortsat sammenhold.

Der blev til sidst budt på frugtdessert. De unge blev indbudt til fest torsdag aften, hvor der blev budt på film, oplæsning og musik.

Festen sluttede med at forsamlingen stående sang "Kongernes konge".

1949: Kasseapparatet skal udskiftes - maling udvendig og indvendig, hvor det var nødvendig.

1952: Grund og pakhuis tilskødes foderstofforeningen uden gældsforpligtelse. Maskiner tilgår ligeledes.

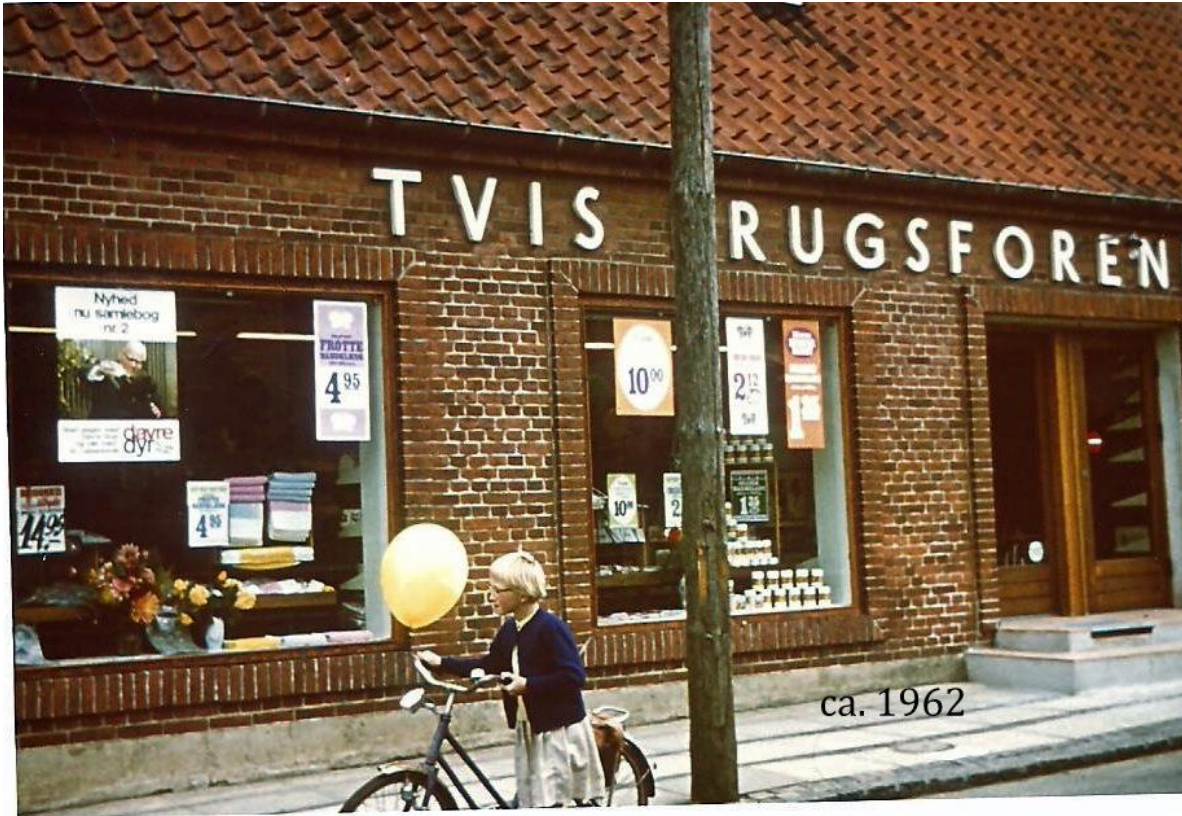
1954: Nyt kasseapparat til 5.200 kr.

1954: Der skal opføres bygninger til garage og oplagsrum.

1957: Igen nyt kasseapparat for 1.100 kr. i bytte med den gamle.

1959: Der arbejdes for asfaltering af pladsen ved Brugsen og foderstofforretningen - sognerådet også involveret. 1.000 kr. til hver af de 3 parter.

1961: Uddeleren kan anskaffe køledisk.

1963: Der drøftes overgang til kontant betaling, Skal ske fra 1. marts - nyt kasseapparat med kontantrabat.

1964: Vil tilslutte sig det nye Tvis Varmeværk.

1964: + nu dybfrost.

Modernisering og udvidelse i 1967 og 1976.

1965: Butikken skal nyindrettes for 5.700 kr. Nyt inventar og selvbetjening og nu kontantforretning.

1966: Arbejder på køb af den gamle foderstofpakhus - så butikken kan udvides - pris 10.000 kr.

1967: Nybygning af pakhus og modernisering af butik vil koste 65.000 kr. - kreditforeningslån skal optages.

1967: Indvielse af den nye butik i august.

1976: Skitseplan, hvor bagbutikken lægges til den bestående butik - Den nye butik åbner 17. juni 1976. Stort rykind med specielle tilbud + kaffe og rygelse til kunderne. 90.000 kr. for ombygningen.

Brugsen julen 1976

Brugsen julen 1976

Margit, Edel, Poul, og Helle med på billedet.

1977: Vil gerne købe grunden bag Brugsen af foderstofforeningen - kølerum i stedet for køledisk.

Studine i gården bag Brugsen.

1978: Ny kassesluse og kasseapparat.

1979: Ny butiksfryser.

1980: Lejligheden skal istandsættes. Det nye uddelerpar flytter ind.

1980: Taget skal understryges og efterisoleres.

1980: Ekstra kasseapparat i brug + indkøb af vogne.

1981: Indgang til forretningen skal flyttes om på siden. Lettere adgang fra parkeringen.

1983: Køb af nye kølemontre til 150.000 kr. + nyindretning af butikken - **pilotprojekt.**

1940: Helt ny brugs - den røde bygning afløser den gamle hvide.

1964: Dybfrost

1965: Overgang til kontant betaling. Glidende overgang til selvbetjening.

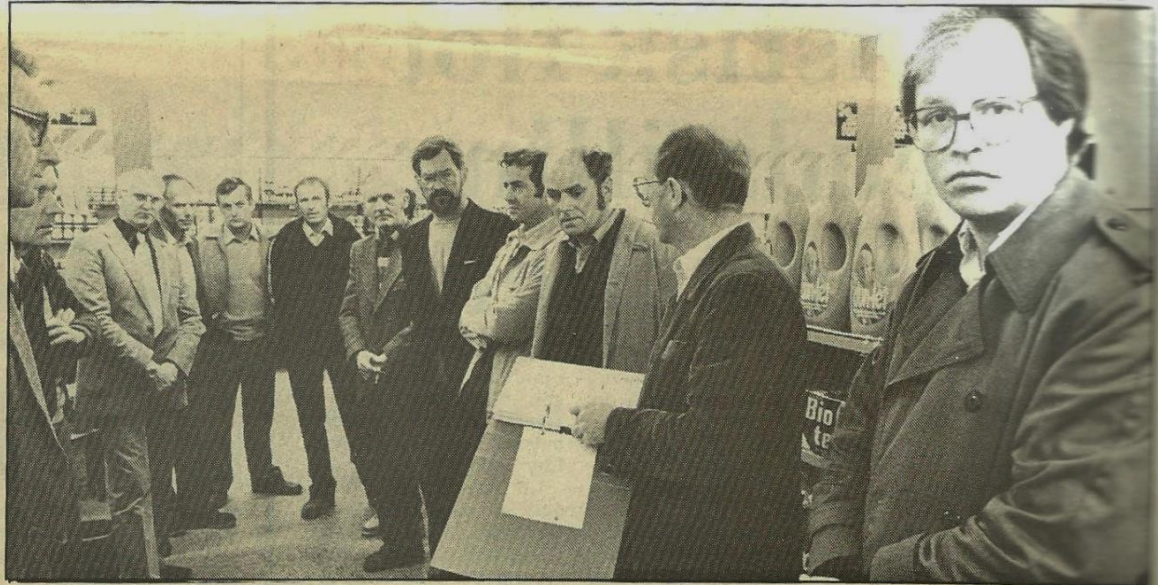
1967: Nybygning af pakhus og modernisering af butik.

1976: Udvidelse af butikken ud i bagbutikken.

1981: Indgangen til forretningen flyttes fra Hovedgaden til Hingbjergvej.

1983: Tvis Brugs med i pilotprojekt. Brugsen skal lære at være moderne.

1984: Musik i butikken.

Foreningskonsulent Regnar Jensen, til højre, orienterer her en række brugsforeningsformænd fra Viborg og Ringkøbing amter om pilotprojektet i Tvis Brugsforening.

De små brugser skal være mere moderne og tænke mere nutidigt

17-10-1983

Tvis Brugs - foregangsforretning i pilotprojekt. Formanden Buus Madsen helt til højre.

Af Bjarne Kjeldsen

Landsby-brugserne skal lære at være moderne og nutidige. Det sker på kurser i FDB-regi, og formålet er at sikre nogle af de mindre brugser muligheden for at overleve som nærbutikker. Alene i Ringkøbing og Viborg amter, som dækkes af FDBs centralafdeling i Holstebro, skal 118 uddelere og deres formænd/kvinder, deltage i kurserne. De første har været gennem kurset i denne uge, og i løbet af et års tid skulle alle have haft chancen.

Det oplyser foreningskonsulent Regnar Jensen, FDB i Holstebro, der leder kurserne for de to amter.

-Vi må erkende, at en del små brugser drives uden fortjeneste, ja, måske endog med underskud. At det er muligt, skyldes ofte en positiv egenkapital, men det kan ikke fortsætte. For en konsolidering er nødvendig for at overleve, siger Regnar Jensen.

-Erfaringerne viser også, at der i mange mindre brugser er varer, som »går i stå« på hylderne. De sælges ikke så meget, som de skulle. Ofte er årsagen til at

i butikken, at der ikke rigtig bliver tid til det. Men der står immervæk penge bundet i et sådant varelager.

Ny generation

-Det vi gør, er at fortælle og drøfte med uddelerne og deres formænd om, hvilket varesortiment og hvilken lagerstyring, der vil være mest hensigtsmæssig for netop deres butik. Undersøgelser viser, at 80-85 pct. af alle de produkter, der sælges, er de samme landet over. De sidste 15-20 pct. må så være op til uddeleren at købe ind, sat i forhold til lokale forhold.

Men først og fremmest fortæller vi, at kunderne i landsbyerne skal kunne købe alle de ting, som bruges i dagligdagen. De skal ikke gå rundt i deres lokale brug med den tanke i bagehovedet, at de alligevel skal til en større by for at få det hele med. Vi mener bl.a., at brugserne skal sætse meget mere på grøntsagerne. Det hænger også sammen med, at det nu er en yngre generation, som bor i landsbyerne. De har andre kostvaner, hvilket også kræver et andet varesortiment.

ugen. Er der mere plads skal man markedsføre de ting, der bruges en gang om måneden, en gang i kvartalet og en gang om året - i nævnte rækkefølge, siger Regnar Jensen.

Tvis som pilotprojekt

-For at vise kursus-deltagerne, hvorledes det kan gøres, er der etableret et pilotprojekt i Tvis Brugsforening. Det er måske ikke det bedste eksempel, idet netop denne brugsforening efter svære økonomiske vanskeligheder gennem nogle år, har rettet det op de seneste par år i nær tilknytning til FDBs konsulenter.

-Men i Tvis er alt ændret i løbet af de sidste tre uger. Her er varesortimentet skiftet ud i forhold til de tanker, som ligger bag kampagnen, nemlig at have alle de ting, som benyttes i hverdagen. Der blev f.eks. sat varer ud fra hylderne til bagbutikken for ca. 20.000 kr, mens der kom nye for ca. 15.000 kr. De gamle skal selvfølgelig også sælges, men ikke stå og fylde op, som tilfældet var før. I mange andre mindre brugsforeninger er

Brugsforening - der har en årsomsætning på 3,2 mill. kr. - fungerede udemærket før pilotprojektet, er vi spændte på, om ændringerne bedrer det endnu mere.

I Tvis er vi også i gang med det program, som tilbydes. Næmlig en lys og venlig butik, ens streamers »orange og hvid« i butik, på vinduerne, skilte, annoncer, bæreposer og brevpapir.

Hjælp til selvhjælp.

I øvrigt understreger vi, at det ikke behøver at koste så meget. Projektet i Tvis har kostet godt 3700 kr., og det vil være i den størrelsesorden, det i øvrigt kommer til at koste for de fleste mindre brugser. Pengene skal bruges til maling og streamers, og andre småting, der skal ændres.

-Nu skal man ikke tro, at dette initiativ kan redde alle små brugsforeninger. For skal det her lykkes, kræver det en tilstrækkelig befolkningsgrundlag. Men det er der i mange landsbyer, og vi håber og tror, at uddelerne og brugsernes bestyrelse med denne hjælp til selvhjælp kan

Artikel i Holstebro Dagblad 1983.

1983: Uddeleren får grønt lys til kød i butikken - butik på plejehjemmet - udbygning på facaden.

1984: Installeret musik i butikken.

1988: Nye tagvinduer i stedet for kviste ud til gaden, ny køledisk.

1989: Butikken malet, tyverialarm, ostekøler.

25 års jubilæum i 1944.

Jubilæum i krigens skygge. Festen udsat fordi Forsamlingshuset var okkuperet af tyskere i foråret 1944.

Jubilæet er refereret i Protokollen, og der var også omtale i Dagbladet. Uddeler Mikkelsen havde 25 års jubilæum sammen med brugsen. Den hædrende omtale af Mikkelsen er på side 54.

Kopi fra Protokollen:

Tors Brugsforening 25årsdag
 Den 1ste Marts 1944 har Brugs-
 foreningen virket i 25 år og i den
 anledning holdes der i dag en
 Fest, der begynder med en Frokost
 som Uddelerparret gav for en
 indbudt Kreds idet, det ogsaa
 var 25 år siden Uddeleren
 tiltrådte Pladsen og Kreds
 saaledes ogsaa holde jubilæum,
 blandt mange andre, var 27 Kreds
 Repræsentant Jens Nielsen, Godbold,
 Bestyreren for Verbs Afdelingen
 Hansen, samt en Repræsentant
 for F. A. B. s. Handelsrejsende til
 stede. Der blev holdt en lang række
 Taler for Uddelerparret og skal lige
 nævnes, Formanden for Skatting
 som overbragte Uddelerparret et
 Bornholmerur, som Anerkendelse
 for trofast Arbejde gennem 25 år
 og F. A. B. Repræsentant, Nielsen
 Godbold, overbragte et Dannebrog-
 flag til Uddeleren og Brugsforeningen
 i Fællesskab.

Uddeleren har indbudt til frokost for specielt indbudt kreds. Også 25 år siden uddeleren tiltrådte. Repræsentanter for brugsbevægelsen til stede.

Mange taler: Bornholmerur til Mikkelsen fra foreningen for trofast arbejde gennem 25 år, et dannebrogflag til uddeleren og brugsforeningen i fællesskab.

Til 17 Efter. var Fortid
 medlemmer og Hinder og møde
 ca 200 Menneske, som bevertedes
 med Kaffe og Smørrebrød, da
 Kaffen var indtaget således
 Forsamlingen i Forloven til
 Kirkegården da Forsamlingshuset
 ikke kunde rumme saa mange
 Menneske. Her lod Formd, Chr.
 Skarboj Velkommen og gav en
 Redegørelse for Børgforeningens
 Tilblivelse og senere Udvikling
 gennem de 25 Aar og mundedes de
 Medarbejdere gennem de 25 Aar som
 var gaaet bort, og indtalte til
 slut: Nu haaber vi alle at der
 snart maas indtræde rolige Forhold,
 saa skulde Børgforeningen staa
 godt rustet til at begynde paa
 de næste 25 Aar. Da Boligforholdene
 nu ogsaa er i Orden langt tid
 i Fremtiden skulde Betingelserne
 være gode til at fortsætte en
 sund og rolig Udvikling.

Det skal da være mit ønske
 at dette maa ske i de næste
 25 Aar. Derefter henvendte
 Form. nogle Kædetendende Ord
 til Uddeleren som har takket
 for de svundne 25 Aar. Det var
 jo ham der brød det store Læs.
 Det er jo sadt i en Brugs-
 forening, at hvis vi har en
 Mand, vi kan stole paa, saa
 gaar det godt. Vi har altid
 haft Tillid til Mikkelson og han
 har aldrig skuffet os. Hermed
 en Hjertelig Tak til Jer Begge.
 Endvidere talte Representant Nielsen
 Godballe, Haarsen, Veurb, F. Nielsen
 og Uddeler Mikkelson. Pastor Linderby
 stilledes. Derefter blev der båret
 25. Vjert var smukt; Aaguc
 igennem blev sunget flere Sange

Dagbladet 2. august 1944:

Avisen har sendt en referent af sted til Tvis for at referere jubilæet.

Overskriften: Brugsforeningsjubilæet.

Både foreningen og uddeleren var genstand for stor hyldest.

Udover den positive hyldest til K. Mikkelson bliver fru Mikkelson også rost i avisen. Hun har været en stor støtte i butikken så længe kræfterne slog til. Formanden ønsker meget at hun må genvinde sit helbred.

Diderik Grønbæk mindedes den første formand P. Sønderby som omfattede foreningen med stor kærlighed og interesse. Forsamlingen rejste sig. De to regnskabsførere Peder Nielsen og Peder Christensen var begge oppe for at takke for de svundne år for godt samarbejde og imødekommenhed. Peder Christensen fremhæver fru Mikkelsons forretningstalent. Flere havde opmuntrende ord til den åbenbart sygdomssvækkede fru Mikkelson.

Ved aftenfesten kl. 17. i Samlingshuset var mødt så mange at kaffedrikningen måtte foregå på to hold. Efter kaffebordet samledes alle på kirkegårdspladsens store plæne og sang "Fædreland ved den bølgende strand"

Pastor Sønnerby fra Ålborg, søn af den første formand takkede for de smukke mindeord om sin far og holdt en kort tale ud fra profeten Elias' besøg hos bonden.

Efter at have sunget "Kongernes konge", gik man tilbage til samlingshuset, hvor der blev serveret is.

Formanden Chr. Skautrup takker for den meget vellykkede fest.

Af gaver var der udover bornholmeruret fra foreningen til uddelerparret, var der kunstfigur, og blomsterkurve fra bestyrelse og mælkekuske, Fyns ægekспорт, Tvis Mejeri, fhv. bestyrelsesmedlemmer, RAV Holstebro, FDB's rejsende og fra flere købmænd og uddelere.

Det kan nok være at journalisterne dengang blev sendt i marken for at referere detaljer. 17 talere, alle har fået deres referat af, hvad de sagde.

Bestyrelse og personale uden for Brugsen ved jubilæet i 1944.

Fra venstre: Chr. Skautrup, Peter Chr. Hald, Jens Laursen, Laurits Vestergaard, Niels Haunstrup, Vilhelm Sønnerby, Peter Nyholm, Fru Mikkelsen, Knud Mikkelsen - Ove foran, Else Sejbjerg, medhjælper, pakhusarbejderen, de to sønner Sven Erik og Tage bagerst i døren.

Regnskabsfører

Der ansættes fra starten en forretningsfører, som lønnes med ½% af omsætningen i kolonialvarer. Han sørger for al regnskab og alle betalinger. Uddeleren afleverer kundebetalingen til forretningsføreren, som betaler alle firmaer mm. Det bliver Chr. Nørgaard fra bestyrelsen som bliver første forretningsfører. Han skal indbetale 5.000 kr. som sikkerhed for de anbettede penge.

Chr. Nørgaard slutter allerede efter et år som forretningsfører og afløses 1921 af husmand Peder Nielsen fra Vejager. Han var en ledende skikkelse indenfor husmandsbevægelsen. Han havde et mønster husmandsbrug med jerseykøer, men hans organisatoriske og regnskabsmæssige evner strakte sig langt videre.

Forretningsførerens løn var ½% af kolonialomsætningen, dog højst 400 kr. i 1922. I 1923 stiger lønnen til højst 500 kr. Samtidig med forretningsføreropgaven er Peder Nielsen også sekretær/referent for foreningen.

Lønnen går ikke altid opad. I 1930 får Peder Nielsen kun 450 kr. og i 1932 må han nøjes med 400 kr.

Protokollen fra 1932 - 1944 mangler - så det er ukendt, hvor mange år Peder Nielsen fortsætter.

I 1945 er regnskabsføreren Peter Christensen. Også han bliver lejet. I 1945 for 400 kr. og i 1946 for 600 kr. Peter Christensen er fra gården Nyholm på Prins Burisvej. (1886 - 1960.)
1949: Peter Christensen skal have 700 kr. som regnskabsfører.

Sønnen Frederik Christensen bliver senere fra 1965 - 67 formand for Brugsen.

I 1955 ansættes Hans Larsen som regnskabsfører for 900 kr.

Fra 1955 får man også hjælp fra kredsens til regnskabet. Kredsrevisor Mark hjælper med opgørelse af årsregnskabet.

1960 bliver postbud Aksel Nielsen ny regnskabsfører. Har stadig posten i 1965. I 1967 bliver han formand.

Han er den sidste regnskabsfører fra den lokale medlemskreds. Herefter overgår regnskabet til uddeleren i tæt kontakt med konsulenter og revisorer fra FDB. Bestyrelsen mødes flere gange om året og får en status på regnskabet af de regnskabskyndige konsulenter.

Det er regnskabsføreren (så længe stillingen opretholdes) som præsenterer regnskabet på generalforsamlingen. Derefter er det enten uddeleren eller den regnskabskyndige fra FDB som fremlægger regnskabet.

Revisorer.

Revisorerne vælges også lokalt. Man finder folk, som man ved var vandt til at arbejde med tal. De to første revisorer er lærer Jensen fra Skautrup og mejeribestyrer S. Giver.

1921: Revisorerne får 100 kr. til deling.

1929: Revisor lærer Laustsen.

1930: Diderik Grønbæk revisor i stedet for Søren Giver.

1947: Som revisorer valgtes L. Vestergaard og Chr. Skautrup - Diderik Grønbæk var lige pludselig afgået ved døden før generalforsamlingen. Alle tre nævnte var landmænd, dybt involveret i bestyrelsesarbejdet for brugsen før de blev valgt som revisorer.

1951: Peter Christensen Nyholm vælges til revisor. Den tidligere regnskabsfører.

1952: Kredsrevisor oplæser og gør rede for regnskabet.

1972: Harald Halgaard afgår som revisor - erstattes af Frederik Christensen. Harald Halgaard er den tidligere formand. Frederik Christensen (Nyholm) er søn af den tidligere regnskabsfører og revisor Peter Christensen (Nyholm).

1976: Revisionen nu overgået til Danske Andelsselskaber.

Bestyrelsen. 1919 - 1992.

Den første bestyrelse er omtalt under Brugsens start i 1919:

Tris - 12 - 5 - 19.

J. Sanderby
Chr. Skautrup
Chr. P. Nielsen

Lauge Nielsen.
Diderik Grønbæk
Jens Nijsgaard
F. Nielsen

Alle mænd af bedste støbning.

1924: Baneformand Kammersgaard indvalgt i bestyrelsen - første ikke landmand.

Chr. Skautrup
Ejvind Nielsen.
Otho P. Hansen

J. Nielsen
Jens Laurson
Jens Andr. Jensen
Christen Tjalling

Bestyrelsen i 1932.

Igen en bestyrelse af landmænd og kun mænd.

1929: Ny formand Kr. Skautrup Laulund - efter at P. Sønderby havde været formand de første 10 år.

1950: Bestyrelsen består af

Torsdag d. 5te januar 1950.

Vilh. Jøndesby Kjeld Andersen
 Mort. Almindsen Kjeld Grønbelt.
 John B. Reinholdt Marius Hansen.
 Kristen Lina Søjgaard.

Den helt nye bestyrelse her i 1953

Karsten Halgaard Marinus Nielsen
 Anders Højgaard Poul Hennings
 Ejnar Vasthøjing Chr. Martinsen
 Laurids Pedersen
 Dette Bestyrelsesmøde overført
 til ny Forhandlingsbog.

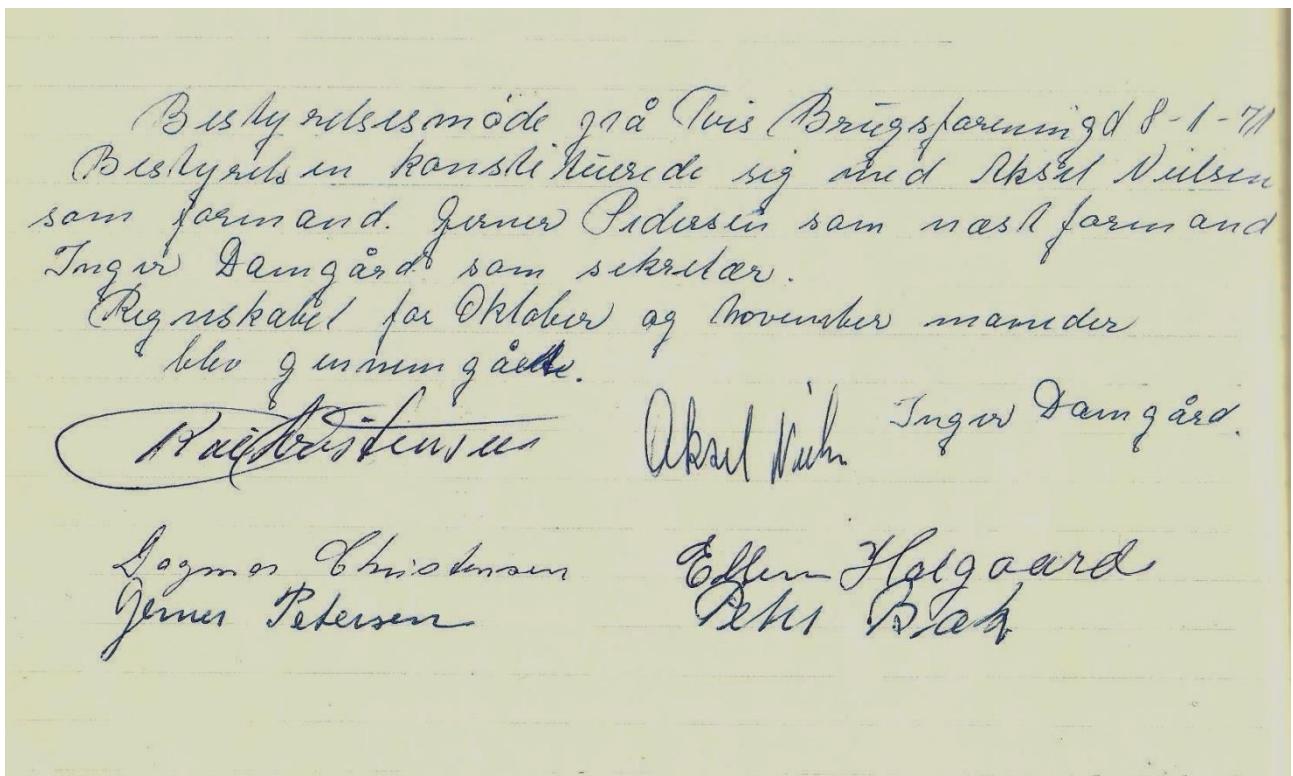
Bestyrelsesmøde i Tris Dingspørg.
 Fredag 15. januar 1965.
 Til formålet vælges Poul Hennings
 og til næstformand vælges John Løov.
 Det vælges et udvalg af tidligere Sundhedskommission
 om tilladelse til et handle med
 dybfrosset kød (færd dybfrosset kød).

Laurids Christensen Løve Steen
 Siggid Larsen Jacob Halgaard
 Anders Berstend Laurids Fomhøj
 Laurids Pedersen

1964: Så skete det - den første kvinde i bestyrelsen - Sigrid Larsen.
Samtidig ansøges om tilladelse til at handle med frossent kød.

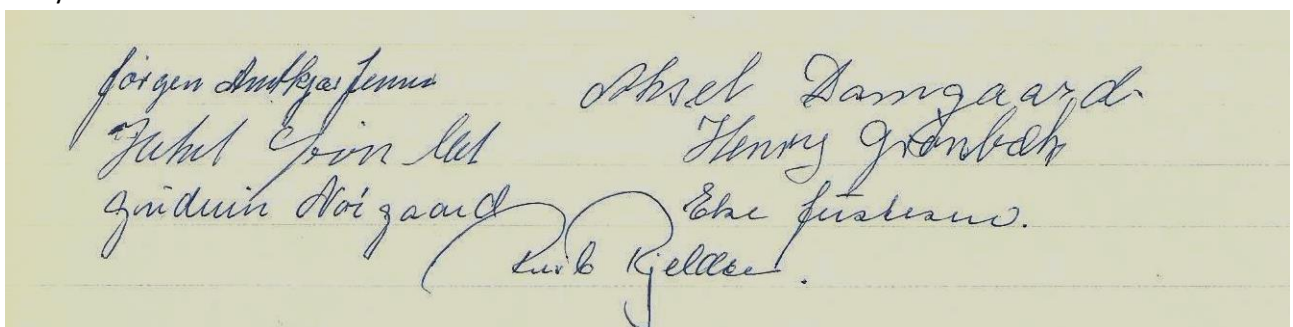

Med Sigrid Larsen (billedet) i 1964 og senere fra 1971 3 kvinder i bestyrelsen, kom der mere fokus på kundepleje og service. Ved udbetaling af dividende blev der serveret kaffe og kager i butikken. Den festlige juleudsmykning var nok også inspireret af kvinderne, ligesom aflønning af uddelerens hustru blev sat i værk i 1964.

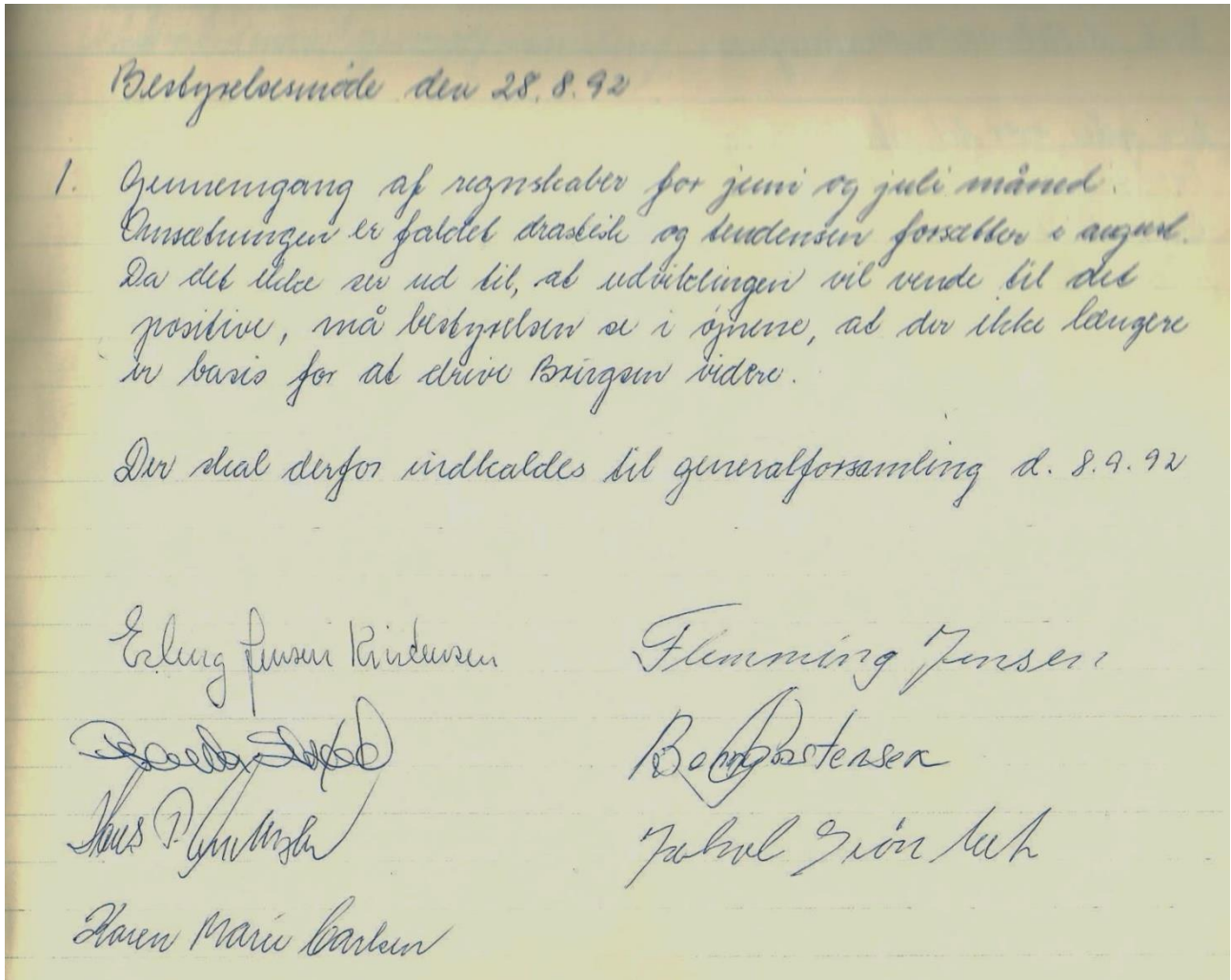

1971 så er der 3 damer i bestyrelsen - Inger Damgaard, Dagmar Christensen og Ellen Halgaard.

Bestyrelsen i 1980

1987: Jacob Grønbæk ny formand - den nye bestyrelse tipper for første gang over med 4 kvinder og 3 mænd.

Den sidste bestyrelse.

Uddeler skifte i 1953.

1952: Uddeler Mikkelsen er død i december 1952.

I januar 1953 beslutter bestyrelsen med V. Sønderby Lauralyst som formand at opslå stillingen som uddeler. Man søger en handelsuddannet uddeler, og frabeder sig personlige henvendelser.

Der kommer ikke færre end 150 ansøgere. 11 bliver udvalgt af bestyrelsen til nærmere vurdering. Ud af de 11 vælges en uddeler M. Sørensen fra Ry til stillingen.

Så kommer dramatikken i medlemsskaren og i hele sognet.

Der er uro i medlemsskaren angående ansættelse af den nye uddeler. Der er oprør blandt medlemmerne, og der samles underskrifter. 95 medlemmer kræver en ny generalforsamling med det formål at få ansat

Tage Mikkelsen som uddeler. Tage er søn af afdøde Knud Mikkelsen. Tage er født i 1920 og således 32 år i januar 1953.

Bestyrelsen tvinges til en ekstraordinær generalforsamling bestemt til 10. februar.

Der er lige kommet 15 nye medlemmer - er de også stemmeberettigede her 10. februar? Et flertal går ind for at de er stemmeberettigede.

Holstebro Dagblad fortæller, at der under generalforsamlingen blev ført en saglig og rolig diskussion med sognefoged Harald Halgaard som ordstyrer, men dramatikken lurede i det skjulte.

Aftenens højdepunkt var, da det kom til en afstemning om Tage Mikkelsen. Der var 102 stemmer for Tage M. og 38 nej. Stort set alle foreningens medlemmer deltog.

Bestyrelsen er blevet godt og grundigt underkendt og nedlægger naturligt nok sine mandater.

Der vælges en foreløbig bestyrelse fra Tage M. tilhængerne. Se side 82.

Harald Halgaard vælges til formand

Tage Mikkelsen skal starte 1. marts - skal stille med en sikkerhed på i alt 20.000 kr. bl.a. via kaution.

Alle de smukke ord om sammenhold og solidaritet i foreningen var væk. Der var strid og ballade i stedet for. Den nye bestyrelse havde store problemer at forholde sig til. Der kom mange udmeldelser i kølvandet på situationen. Den gamle bestyrelse, som repræsenterede nogle af de største gårde i sognet meldte sig ud og mange i kølvandet på dem.

Samtidig viste regnskabet for 1952 underskud. Kontantrabatten må nedsættes og priserne forhøjes med 5%. Der er en del ukurante varer i butikken, som skal sælges til nedsat pris.

1953 - ordinær generalforsamling 13. marts - mindeord for Knud Mikkelsen og oplæsning af mønsterkontrakt med Tage Mikkelsen. Mønsterkontrakt er en standardkontrakt for brugsforeningsuddelere. Tage Mikkelsen stiller sikkerhed for 20.000 kr.

Tage Mikkelsen var søn af afdøde uddeler K. Mikkelsen. Tage var med i en modtagergruppe under krigen. Fotograferet her efter befrielsen. 25 år gammel. Han var 32. da han blev uddeler.

Tage M. emigrerede sammen med sin kone Johanne (købmandens datter) til Canada. Ses her foran deres hus i 1988

Det skal blive værre endnu for den nye bestyrelse.

Allerede 11 mdr. efter ansættelsen af Tage Mikkelsen må bestyrelsens efter kredsrevisorens besøg i februar 1954 skride til afskedigelse af Tage Mikkelsen. Den uddeler, som den nye bestyrelse og 95 medlemmer havde kæmpet for. Foreningen bliver nogenlunde holdt skadesløs via sikkerheden på de 20.000 kr.

Allerede i marts får man ansat en ny uddeler, nemlig Poul Christensen fra Ydby.

Uddeler Poul Christensen. 1954 - 1980.

Der blev handlet hurtigt, og den nye uddeler blev hentet på Thyholm. Poul Christensen stammer fra Hover i Vestjylland, så han trak hjemad ved at gå fra Ydby til Tvis. Han var som Tage Mikkelsen født i 1920, og således en ung og dynamisk ny uddeler på 34 år. Han har sin hustru Edel og to børn med til Tvis.

Det blev den svær start for den nye uddeler. Poul Christensen landede lige midt i den værste strid i Brugsforeningen. Der var uro og mange udmeldelser på grund af begivenhederne der gik forud for den nye uddeler. Men ved dygtig forretningsdrift af den nye uddeler og med sognefoged Harald Halgaard som den lokale respekterede bestyrelsesformand kom man over krisen og fra slutningen af 1950'erne havde Brugsen atter gode år.

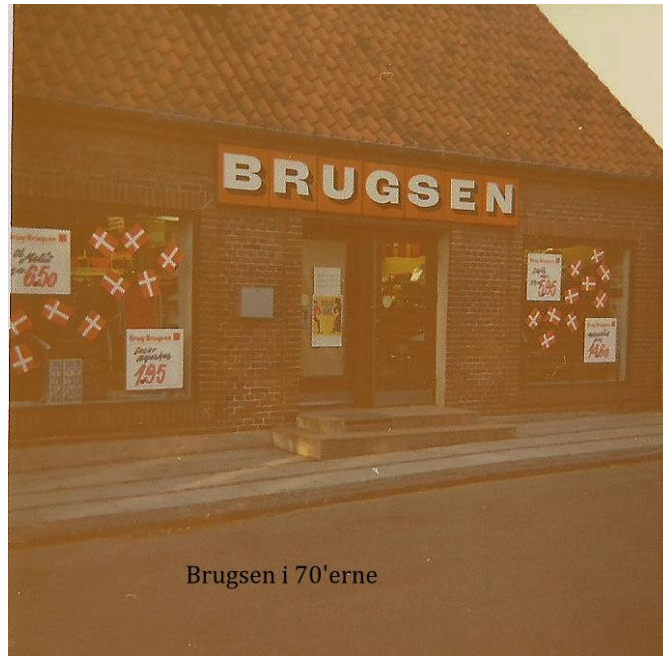

Uddeler Poul Christensen og hustru

Aflønning - Mønsterkontrakt.

Lønnen blev fastlagt ved drøftelse ud fra en vejledende mønsterkontrakt, hvor omsætningens størrelse (kr.) i salg af butiks og grovvarer dannede grundlag for lønnen, dvs. jo højere omsætning, jo højere løn. Uddeleren måtte selv afholde udgifter til emballage og personale, så den medhjælpende hustru fik ingen løn, men mange venlige tilkendegivelser. Disse krav gjorde, at uddeleren måtte opføre sig sparsommeligt og tænksomt til gavn for medlemmerne. Uddeleren havde bolig ved siden af forretningen. Det var mest praktisk.

En uddeler kunne ikke klare jobbet uden en dygtig kone til at hjælpe med i butikken. Edel Christensen var ikke på lønningslisten før i 1964, hvor bestyrelsen bestemmer, at uddelerens kone skal have 500 kr. for sit arbejde i butikken pr måned. Kort tid efter kom den første kvinde Sigrid Larsen i bestyrelsen.

Poul Kristensen udenfor Brugsen ca. 1968

På terrassen udenfor privaten 1978

Edel og Poul Kristensen - uddelerparret fra 1954 - 1980.

1980: Juni - opsigelse fra Poul Christensen.

Efterfølgende varm tak til Edel og Poul Christensen fra bestyrelsen.

Gave fra medlemmerne til uddelerparret, da de stoppede.

Poul Kristensen fortsatte med at bo i Tvis og fik arbejde for Brugsen i Mejrup.

Den lukkede Brugs med den tilmurede forretningsdør set fra hovedgaden juli 2013. Indgangen til Brugsen blev i 1981 flyttet om til Hingbjergvej siden.

50 års jubilæum i 1969.

Tvis Brugsforening 50 år

Reportage i Dagbladet fra jubilæumsfesten i 26. april 1969.

Uddeler Poul Christensen og hustru

Tvis Brugsforening har torsdag den 24. april eksisteret i 50 år. Den gamle købmandsgård, brugsen startede i, er for længe veget for nyere bygninger, og i dag står en moderne butik med delvis selvbetjening og en stigende omsætning, der i øjeblikket er ca. 800.000 kr.

Brugsforeningen holdt stiftende generalforsamling i 1919. Det besluttedes her at købe en gammel købmandsgård. Den havde i øvrigt kro i den ene ende. Købmandsgården var beliggende på samme grund, som den nuværende brugsforening er placeret på.

Grovvarer, kolonial- og manufakturvarer kunne købes i brugsen fra starten. Bestyrelsen havde i begyndelsen medbestemmelsesret, når der skulle gøres indkøb, men dette forestås nu udelukkende af uddeleren.

Den gamle købmandsgård blev hurtigt for lille. Kort før anden verdenskrig blev købmandsgård og kro derfor nedrevet. I stedet opførtes en ny og moderne bygning. For et

24-4-1969

par år siden byggedes yderligere et pakhuis, samtidig med at butikksarealet blev forøget.

Brugsen drives nu af uddeler Poul Christensen, der får hjælp af sin hustru og en lærling. Brugsforeningens formand er landpostbud Axel Nielsen.

Brugsen har gennem de 50 år haft formænd, der for hovedpartens vedkommende har fungeret i en længere årrække. Rækken af formænd ser således ud: Peder Sønderby, Smedegård, 1919-29, Kristian Skautrup, Laulund, 1929-47, Vilhelm Sønderby, Lauerlyst, 1947-53, sognefoged Harald Halgaard, 53-58, Enevold Jensen, Østerlund, 58-64, Niels Bendtsen, 64-65, gdr. Frederik Kristensen, Borisholm, 65-67. Landpostbud Axel Nielsen har fungeret siden 67.

I de 50 år har der kun været to udelere. Fra 1919-1952 forestod Knud Mikkelsen hvervet. Den nuværende uddeler Poul Christensen overtog pladsen derefter.

Tvis Brugsforenings jubilæum fejret af 200

Tvis Brugsforenings 50 års jubilæum fejredes med en fest i Tvis Sognegård. 300 medlemmer, kunder og gæster deltog heri. De eneste nulevende af den første bestyrelse, Lauge Nielsen og Chr. P. Nielsen, var inviteret, men begge forhindret i at være tilstede. I dagens anledning blev der nedlagt en krans på brugsforeningens første uddeler, Knud P. Mikkelsens grav.

Den jubilerende forening fik en mængde blomsterhilsner, ligesom den fik overrakt en dirigentklokke fra FDB-afdelingen i Holstebro.

- Brugsforeningens opgave er at fremskaffe den bedst mulige vare til den lavest mulige pris samt medvirke til en fornuftig varefordeling. Jeg vil ønske, at den sunde likviditet, der har været op gennem årene, må fortsætte fremover, sagde kredsrepræsentant Søren Christensen, Vostrup, i sin lykønskningstale ved festen. Søren Christensen omtalte endvidere vanskelighederne gennem årene, pengemangelen i trediveerne og varemangelen i fyrreerne.

FDB's repræsentant, konsulent Erling Winther, Holstebro, takkede for det gode samarbejde med de skiftende bestyrelser, som havde taget ansvarsbevidste beslutninger, så man havde en velfunderet økonomi efter de 50 års virke. Han udtalte som sit ønske, at foreningen fortsat må kunne hævde sig.

De tidligere formænd Enevold Jensen og Frederik Christensen rettede en tak til bestyrerparret Edel og Poul Christensen. - I har jeres store andel i, at alting er gået så godt, og at der stadig er fremgang. Vi har tillid til jer, sagde de tidligere formænd.

Foreningens nuværende formand, landpostbud Axel Nielsen, gav en detaljeret beskrivelse af brugsforeningens historie:

- Den 24. april 1919 holdtes et møde i Tvis Forsamlingshus. Her vedtoges at oprette en brugsfor-

ening for Tvis og omegn. Den første bestyrelse kom til at bestå af Peder Sønderby, formand, Lauge Nielsen, kasserer, Peder Nielsen, Jens Bisgaard, Chr. Nørgaard, Didrik Grønbæk og Chr. P. Nielsen.

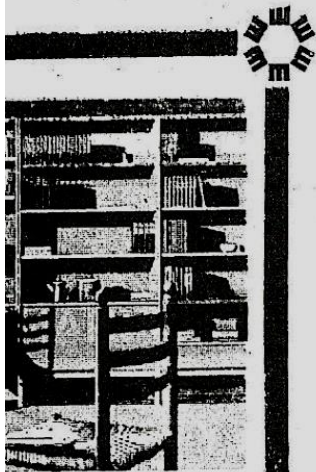
Foreningen købte købmand Tinggaards forretning for 22.500 kr. Forandring og tilbygninger kostede 10.000 kr. Som uddeler ansattes Knud P. Mikkelsen, der virkede til sin død i 1952. I 1939 var omsætningen steget til 300.000 kr. Rammerne var efterhånden blevet for små, hvorfor en helt ny bygning opførtes. Opførelsen af den nye bygning kostede 29.000 kr. I år er der igen sket en om- og tilbygning, som har kostet 90.000 kr.

Med den omsætning, vi har, og med den udvikling, der foregår, ser vi fremtiden i møde med fortrøstning, sluttede Axel Nielsen.

Lektor Boas, Tarm, underholdt med et causeri om reklamens magt. Formanden sluttede med at takke alle, der havde bidraget til, at dagen havde fået et festligt forløb.

Ledige stillinger

Ungdomsklubben og fritidshjemmet »Jættehøj« er færdig til indvielse 1. september, og Holstebro Kommune har allerede nu opslået nogle leder- og assistentstillinger ledige. Fritidsklubben vil være åben om eftermiddagen for store børn, mens det er meningen, at pensionister om formiddagen skal have mulighed for at benytte lokalerne til klubarbejde. Det er Boligselskabet Sct. Jørgen, der bygger ungdomsinstitutionen, men det er kommunen, som står for driften.

REOLVÆG

erret kan vi nu tilbyde
e til en meget fordel-

..... KUN 450,-

en — rummer en kolossal
an leveres i sektioner og
ss behov

..... 1648,-

udstillet i vort

TELF
422160
VAND GAS
SANITET
VARME
OLIEFYR
FJERNVARME
Arne Mogensen
GEFIONSVEJ 3

Frokost for bestyrelse med damer + tidligere formænd med damer (der var faktisk 2 damer i bestyrelsen nu). Kl. 18.30 fest i Tvis Sognegård. Indbudt er brugsens kunder med damer. De 200 deltagere kunne nyde suppe, tarteletter, høns og oksekød i sovs

Formanden Aksel Nielsen gav en levende beskrivelse af de 50 år. 2 personer fra den første bestyrelse lever stadig: Lauge Nielsen Gedbo og P. Chr. Nielsen - de var dog for svage til at deltage. Repræsentanter fra Brugsens på kreds - og landsplan havde ordet. Dirigentklokke som gave. Så kom dessert og kaffe - mange sange og der blev udtalt stor tak til uddelerparret.

Musikalsk underholdning v. Gunnar Kristensen fra Holstebro.

Sluttede kl. 24

Varetur - og ægindsamling. 1948 - 1972.

Det var i mange år kutyme at varer blev bragt ud til kunderne af købmænd og brugser. Alle gårde blev besøgt en gang om ugen. Uddeleren havde de bestilte varer med i ægkassen og fik samtidig æg med tilbage, som blev leveret videre til Dansk Andels Æg. Indsamling af æg kulminerer i slutningen af 1950'erne.

Varer kunne også medtages af mælkekuske.

1948: Brugsforeningen indmeldes i Dansk Andels Æg.

1948: Der anskaffes en varecykel og en lastbil til at hente æg og bringe varer ud til kunderne. Lastbilen pris 13.500 kr. - der optages lån på 14.000 kr. Skal afdrages over 10 år.

1952: Brugsforeningen indgår overenskomst med den ny leder af Tvis lokale foderstofforening Thomas Pedersen om kørsel af kolonialvarer og æg for brugsforeningens kunder. Samt bringer han æg til Vemb og afhenter varer i Vemb.

1957: 85.000 kg æg til 299.815 kr.

1970: Man drøfter varetur og afhentning af æg. Udbringning koster ca. 10.000 årlig.

1971: Vareturen er på vej væk.

1972: Den egentlige varetur nedlægges - nogle vil stadig gerne have bragt varer ud mod betaling. Uddeleren får påhængsvogn til dette formål - mens varebilen afhændes.

1973: Nogle kunder er smuttet, fordi vareturen er sløjftet.

Kørsel af varer fra stationen.

1921: Chauffør - til kørsel af varer fra stationens pakhus og jernbanevogn ansættes

1923: Hjemkørsel af varer fra stationen - efter bud for stort læs, lille læs og efter vægt. Næsten ny hjemkører hvert år.

I mange år havde FDB centrallager i Vemb. Varerne blev transporteret herfra med jernbanen til Tvis. Her havde man en lejet chauffør til at køre varerne fra stationen til brugsen.

Billede af centrallageret i Vemb. Bygget i 1928. Billedet taget i 2013. Nu er der lejligheder i det tidligere centrallager.

Grovvarer.

1922: Kolonial og foderstof adskilles regnskabsmæssigt.

1922: 2% i kontantrabat ved køb af foderstoffer.

1946: Foreningen er med i Jysk Andel Foderstofforening.

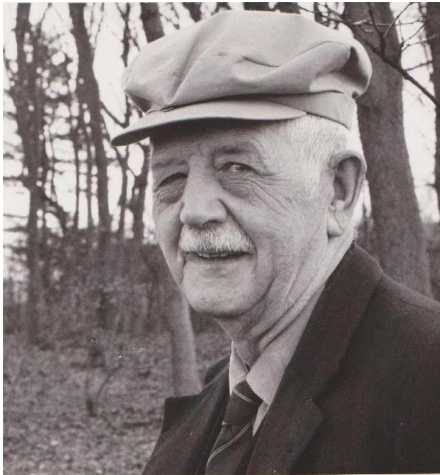
1947: Vedtaget at melde sig ind i Dansk Andels Cementforening.

1950: Jysk Andels Foderstofforening vil have adskilt kolonial og foderstoffer.

1951: Omsat 546 tons grovvarer.

1951: På generalforsamlingen bestemmes at bestyrelsen skal indkalde til ekstraordinær generalforsamling vedrørende adskillelse af kolonial/butiksvarer og foderstoffer.

1952 Marts: Ekstraordinær generalforsamling om fuldstændig adskillelse af butiksvare og korn og foderstoffer, til selvstændige foreninger med hver deres uddeler og bestyrelse. Mange spørgsmål - for og imod - værdiernes deling - reservefond mm - maskiner og bil. Et 5 - mands udvalg vælges til at repræsentere korn og foderstoffer - dette udvalg skal forhandle med brugsbestyrelsen om adskillelse. Laurids Vestergaard formand for udvalget -

Den nye formand Laurids Vestergaard for foderstofforeningen og uddeleren Thomas Pedersen.

1952: Igen ekstraordinær generalforsamling om adskillelse - det vedtages at korn og foderstoffer udskilles fra brugsen. Grund og pakhus mm. går til foderstofforeningen. 39 for 21 imod. Der vælges bestyrelse for foderstofforeningen. Laurids Vestergaard bliver formand.

1952: **Grund og pakhus tilskødes foderstofforeningen** uden gældsforpligtelse. Maskiner tilgår ligeledes.

1952: Brugsforeningen vil sælge lastbilen

1952: Brugsforeningen indgår overenskomst med den ny leder af Tvis lokal foderstofforening Thomas Pedersen om kørsel af kolonialvarer og æg for brugsforeningens kunder. Samt bringer æg til Vemb og afhenter varer i Vemb

Thomas Pedersen blev leder af Tvis Foderstof.

1964: Thomas Pedersen overtager frøsalget.

Uddeler Erik Nørgård 1980 - 1992.

Søndag d. 29. juni modtager formanden opsigelse fra Poul Christensen pr. 30. sept. 1980

UDDELER

**05-523 TVIS BRUGSFORENING,
7500 HOLSTEBRO,**
søger uddeler pr. 1. oktober eller efter nærmere aftale.

Årsomsætningen er for 1980 budgetteret til kr. 2.850.000,
heraf:

Kolonial	: 2.055.000 kr.
Frugt og grønt	: 180.000 kr.
Kød og viktualie	: 93.000 kr.
Non-food	: 172.000 kr.
Grovvarer	: 350.000 kr.

Butiksf forhold:

Butikstype	: SB
Salgsareal	: 190 m ²
Sidste modernisering	: 1976
Varetur	: ingen

Butikslederforhold:

Bolig	: fribolig af god standard
Løn- og ansættelsesfh.	: ifølge BA/DU-overenskomst

Særlige oplysninger:
Brugsen er beliggende i et udviklingsområde og er en sikker bevaringsbutik. Der er gode muligheder for øget omsætning. Brugsens egenkapital er 75 pct.

Skriftlig ansøgning på ansøgningsskema, der kan fås på FDBs centralafdelinger eller på Uddelerforeningens kontor, skal være

**FDBs CENTRALAFDELING,
ATT. PERSONALEKONSULENTEN,
HØSTRUPSVEJ 9, 7500 HOLSTEBRO,**
i hænde senest tirsdag 5. august 1980.

[302

9 ansøgere til stillingen - 4 udtaget til udvælgelsesmøde. Erik Dam Nørgård ansættes som ny uddeler - er pt førstemand i Ulfborg. Hustruen Lisbeth Iversen er ligeledes forretningsuddannet. Parret er ved ansættelsen 27 og 26 år.

Lejligheden skal istandsættes.

Det unge par kommer til Tvis i en periode med stor byggeaktivitet i Bannestrupparken. Der er kamp om at tiltrække de nye mulige kunder. Reklame og forretningens præsentation udadtil indtager en afgørende rolle. Nu er problemet ikke udestående fordringer idet al handel er pr. kontant. Problemet er at få kunder i butikken og at få omsætningen op, så den kan holde trit med den almindelige prisudvikling.

Uddelerskiftet giver ekstra udgifter for brugsforeningen, og der kommer et par svage år i starten af 1980'erne. Men det retter sig, og i midten af 1980'erne er der pæne regnskabstal. I slutningen af årtiet udviser regnskabet røde tal. Brugsen kæmper for eksistensen.

1992: Uddeler E. Nørgård har opsagt sin stilling pr. 1. marts 1992 efter 12 år som uddeler. Købmanden spørges om han vil overtage Brugsen og slå butikkerne sammen. Det ønsker købmanden ikke.

Der skal søges ny uddeler gennem uddelerbladet - der kommer 13 ansøgninger

Stinne Knudsen

Bliver ansat som uddeler fra april 1992. Hun kommer til i en svær periode. Brugsen er presset. Der er udarbejdet et budget, som skal følges tæt. Hvis ikke det holder må nøglen drejes om.

Stinne Knudsen får kun godt et halvt år på posten.

Reklamer og nytænkning.

Reklamer og nytænkning var ikke noget man tænkte på i Brugsens første årtier. Men fra 1970'erne kommer reklame og innovation for alvor op til diskussion i bestyrelsen. Fokus er ikke længere på udestående fordringer og landtur, men på at holde på kunderne og tiltrække nye. I 1977 holder Brugsen eksempelvis tilflytterfest i Sognegården for at tiltrække de nye tilflyttere.

1930: Foreningen betaler for påklistringsreklamesedler. Kalendere skal gratis uddeles til kunderne. Første tale om reklame i Brugsens historie.

JULEN 1955

MODTAG DE BEDSTE ØNSKER OM EN
GLÆDELIG JUL OG ET GODT NYTÅR
MED TAK FOR DET GAMLE

TVIS BRUGSFORENING

1972: Spørgsmål fra formanden: Skal brugsen i Tvis reklamere mere. - spørgeskema til medlemmer om varetur.

1973: Mere reklame drøftes - Tvis Ugeblad.

1974: Der skal sættes en reklamekampagne i gang.

1977: Tilflytterfest. Annonce i Pulsen.

BRUGSEN
 TVIS
 Tlf. (07) 43 50 08

TILFLYTTERFEST

INDBYDELSE til:
 Nye tilflyttere i Tvis
 Brugsens medlemmer og kunder.

Brugsens bestyrelse har vedtaget at præsentere Brugsen på en utraditionel måde, ved at indbyde nye tilflyttere i Tvis samt Brugsens medlemmer og kunder til en festlig aften i

TVIS SOGNEGÅRD,
onsdag den 16. februar kl. 20⁰⁰,

og har lagt følgende program:

1. Velkomst ved formanden.
2. Lidt om Brugsen og FDB ved oplysningssekretær Emil Nielsen, FDB.
3. Kaffebord - Bortlodning.
4. Underholdning = sang og musik ved familien Strandløv, Horsens.

Vi håber på god tilslutning og vil gøre vort til, at det må blive en hyggelig aften for beboerne i Tvis.

Vi forventer et godt fremmøde fra den kreds af nye tilflyttere, som er kommet til Tvis de senere år.

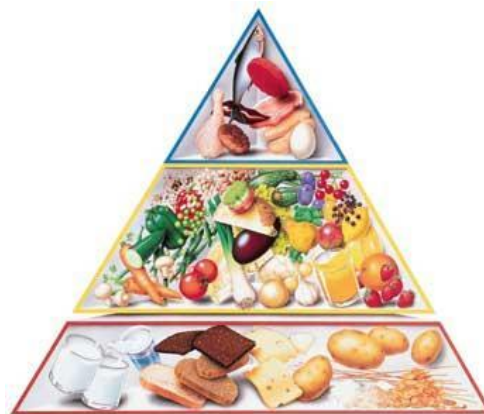
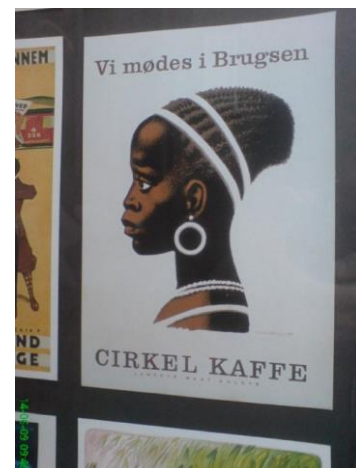
Af hensyn til traktementet bedes man venligst tilmelde sig i Brugsen, senest den 12. februar.

På gensyn i Sognegården den 16. februar!

Med venlig hilsen
 Bestyrelsen for TVIS BRUGS.

Kundepleje.

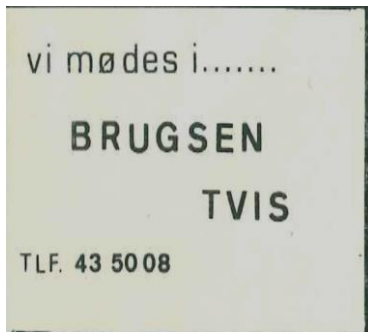
Tiltrækning af nye kunder.

Kilde: De Danske Brugsforeninger (FDB), Samvirke 1976

1977: Ugens tilbud skal postomdeles.

Annoncer i Pulsen i 1977 - 79

1978: Reklameskilt for Brugsen i den nye Hal.

1980: Der skal laves markedsføringsundersøgelse.

1981: Reklamer, lys og skilte er meget oppe at vende i bestyrelsen -brugs- reklame på TIF fodboldtrøjer.

1982: Aktivitetsdag i brugsen i efterårsferien - bestyrelsen i brugsen for at tale med kunder.

I 1982 kaldes Brugsen "din egen butik" i annoncen i Pulsen.

Og i 1990 - 1992 for "din nær-butik".

1983: Pilotprojekt i Brugsen, som mønstereksempel for andre lokale brugser. Fokus på varelager, præsentation og reklame. Brugsen skal have et nyt image udadtil.

1985: Medlemsaktivitet med salat i butikken ingen succes.

1985: Nu kan der også købes blomster og krans i butikken.

1986: Tale om bedre udendørs udstilling - pift tiltrænges.

1986: Juleaktivitet med gløg og æbleskiver + julemand.

1989: Deltager i efterårsmesse i Tvis Hallen - OK olie med.

Bidrag til godgørende institutioner og solidarisk hjælp.

1925: Brugsforeningerne landet over anmoder om solidarisk hjælp - bliver som regel afvist.

Nødlidende brugser landet over søger ofte om hjælp fra den andre brugser. Bliver som regel afvist af Tvis Brugsforening, men et andragende fra Åbenrå Brugsforening i 1929 til hjælp med gæld imødekommes dog. Der ydes 10 kr. pga. af brugsens beliggenhed i det tidligere tyske område

Der kommer mange ansøgninger fra velgørende organisationer om hjælp til økonomien. Ansøgningerne behandles på bestyrelsesmøderne. Det kan være Kræftens bekæmpelse, diakonissestiftelsen, sanatorier og fra soldaterhjem. Der ydes flere gange tilskud til soldaterhjem fra Tvis Brugsforening. Angående soldaterhjem blev der aldrig bare givet til den ene retning. I 1948 var der tilskud til både de grundtvigske og de indremissionske soldaterhjem.

I Brugsens medlemskare og bestyrelse var altid både missionsfolk og grundtvigianere.

1949: Et eksempel på hjælp. Der ydes 20 kr. til KFUM's sociale arbejde.

Små uddrag fra protokollen.

1947: Formanden på generalforsamlingen: selvom vi nu kan købe margarine, vil han anbefale, at vi alle fortsætter med smør, for at stimulere priserne herpå. Kunderne kunne gavne økonomien ved selv at tage emballage og papir med til indkøb. Der er for tiden mangel på papir.

1947: 120 deltagere i generalforsamling. Forslag om spiritusbevilling til Brugsen fra medlem henlagdes til næste generalforsamling.

1947: Henvendelse fra HK om medarbejdernes løn. Der tages kontakt til Brugsens Arbejdsgiverforening og der sendes et henholdende svar til HK. Der kommer 2. strejkevarsel fra HK.

1948: Skal foreningen søge spiritusbevilling til salg af stærke drikke? 46 stemmer for 43 imod.

1948: Ansøgning til politimesteren om handel med stærke drikke kan ikke imødekommes.

1950: Medlemsaften for medlemmer, kunder og deres damer.

1955: Regnskabsåret omlægges til skæring 1. oktober. 23. oktober 1955 generalforsamling - første gang på dette tidspunkt. Senere går man igen tilbage til generalforsamling først i det nye år.

1956: Generalforsamling igen med forslag om salg af stærk øl og vin - 65 stemmer for 11 imod. Indtrængende appel om at stå sammen om andelsforeningen.

1956: Uddeler Kristensen og personale takkes for god betjening.

1958: Harald Halgaard går af - han takkes af næstformanden for slæbet - de første år havde ikke været behagelige. Men nu var brugsforeningen igen godt kørende.

1960: Man går tilbage til ordinær generalforsamling i februar. Der søges tillægsbevilling til nuværende for stærk øl og vin. Nu kan der også sælges spiritus. Vedtages med 28 ja og 15 nej.

1974: Brugsen lukkes d. 19. marts, da uddelerparret har sølvbryllup

1974: Butikken lukkes en uge i sommerferien 1975

1975: Pga. det gode resultat: ved generalforsamlingen var Brugsen vært ved 2 stk. smørrebrød øl/vand + varm kringle til kaffe + småkager.

1981: Cykelstativer. 1000 kr. i sponsorpengene til TIF.

Fra 1980 er Brugsens indgang flyttet fra Hovedgaden til Hingebjergvej.

Brugsen

REGNSKAB

05 - 523 TVIS BRUGSFORENING
(FORENING MED BEGRÆNSET ANSVAR)
for perioden 2. januar 1984 til 30. december 1984.

ORDINÆR GENERALFORSAMLING

afholdes torsdag, den 28. marts 1985 kl. 19.30 i Tvis Sognegård.

DAGSORDEN

1. Valg af ordstyrer.
2. Bestyrelsens beretning.
3. Forelæggelse af regnskab.
4. Indkomne forslag.
5. Valg af medlemmer til bestyrelsen og suppleanter.
Efter tur afgår: Niels Jørn Buis Madsen,
Henny Kjeldsen (modtager ikke genvalg)
Bent Launstrup.
6. Eventuelt.

**gør din indflydelse gældende som medlem af BRUGSEN
kom med forslag og ideer - brug din stemmeret.**

Brugsen - din egen butik

1956: Der må sælges stærk øl og vin
i Brugsen

1960: Tillægsbevilling, så der nu også
kan sælges spiritus.

1986: Gode månedstilbud til alle medlemmer fra Brugsen.

Sange ved arrangementer i Brugsen.

1945: 23. februar indledes med sangen: Vort hjem du danske jord.

1947: Generalforsamlingen starter med sangen: Jeg er en simpel bondemand.

1948: Generalforsamlingen starter med sangen: På det jævne.

1950: Som dybest brønd.

1951: Langt højere bjerge.

Økonomi og regnskab

De første år.

Overskuddet det første år er på 1628,77 kr. Det fordeles blandt medlemmerne med 5% i dividende på deres køb af kolonialvarer.

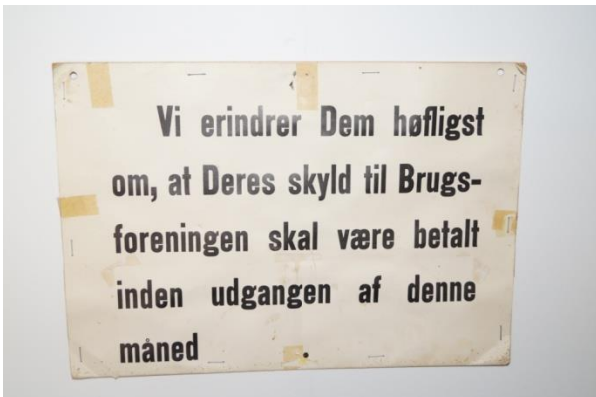
1921: Overskuddet på 2.582,19 kr. sættes i reservefond. Overskuddet sættes ofte i reservefond og udbetales efterfølgende om 3 - 4 år afhængig af, hvordan udviklingen har været.

1922: Der udbetales 2% i dividende.

Det store problem: udestående fordringer.

Det går udmærket med økonomien de første år med overskud, men allerede i 1922 kommer det problem, som rider Brugsen som en mare i mange år, indtil man går over til kontant betaling.

Problemet var henstand, udestående fordringer og afskrivninger.

De små brugser store problem indtil man gik over til kontantbetaling i 1960'erne.

Megen energi og tid gik for bestyrelse og uddeler med de udestående fordringer.

De to parter hæftede hver med halvdelen af ikke betalte regninger.

Dengang blev alt skrevet i kontrabogen, og regningen samlet for en periode. Regningen skulle gerne være betalt efter ca. en måneds henstand. Men det knob åbenbart for mange at få regningen i Brugsen betalt. Gang på gang klager bestyrelsen over al for lang henstand med betaling og for store udestående fordringer. Det giver i mange år et stort ekstra arbejde for bestyrelsen, som mødes en gang om måneden for at gå bøgerne igennem, for at følge de skyldige konti og tilskrive dem renter. Der opfordres gang på gang til at få regningerne betalt og der skrives rykkerbreve og straffes med rentetilskrivning.

1922: Stort besvær med henstand for betaling, at man ikke betaler kontant, men får skrevet. Stort besvær med rentetilskrivning.

1925: Opgørelse af varelager 5. jan. Hvert år mødes bestyrelsen i Brugsen for at gøre varelageret op, såvel kolonialvarer som grovvarer.

1925: Bestyrelsen skal hver måned påskrive rente for gæld på medlemmernes konto og evt. udelukke nogle fra yderligere indkøb før gælden er nedbragt.

1925: 6 % i dividende

1925: Ved kreditgivning til medlemmer deles tabet mellem uddeler og foreningen.

1928: Stadig problemer med at krasse penge ind fra medlemmer som skylder. Afdragsordninger, rentetilskrivninger. Påbud og trusler.

1929: Dividende på 7%

1929: Bestyrelsen mødes fortsat 1 gang pr. måned for at påskrive renter.

Det var et stort arbejde at være i bestyrelsen. Man fulgte økonomien tæt. Sammen med regnskabsføreren. Man var meget inde over indkøb af varer, og regnskabsføreren sørgede for at regningen blev betalt.

Optælling af varelager.

1930: Bestyrelsen møder kl. 9 til den årlige optælling og opvejning af lager, alle bestyrelsesmedlemmer var mødt 3. januar. Lageret blev opgjort til 26.164 kr. og 67 ører.

1949: Gennem alle år opgørelse af varelager først i januar - generalforsamling i februar

1930: P. Nielsen stadig regnskabsfører for 450 kr. Omsætning i 1929: 267.317 kr.

Tab på gæld.

1931: 3 medlemmers gæld på i alt 962,80 kr. afskrives. Når gæld måtte afskrives, deltes tabet ligeligt mellem Brugsen og Uddeleren.

1931: Der skal udsendes frøbestillingslister - men kun til de medlemmer, som formanden og uddeleren ikke mente der var så stor risiko ved. Ikke alle kunne få lov at bestille frø gennem Brugsen. Medlemmets økonomi blev vejet før, han fik lov at bestille frø.

1932: Der afskrives tab for 1687,31 kr. Foreningen tager den ene halvdel, uddeleren den anden.

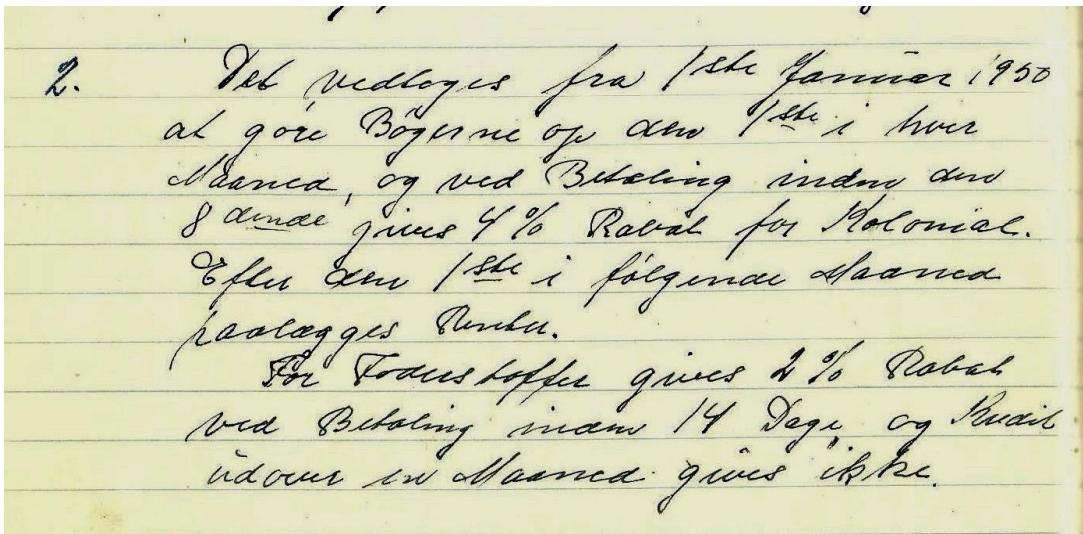
1946: Bestyrelsen mødes fortsat regelmæssigt for at påskrive renter

1948: Som sædvanlig advarer formanden mod at man ikke skylder for meget og får gælden bragt ned.

1948: Udestående stadig stigende - omsætning i 1948 på 553.000 kr.

Stadig problemer med gamle saldo - regninger udsendes - nogle går til sagfører.

For at få folk til at betale:

1950: Omsætning 1. halvår 350.000 kr. - 424 tons foderstoffer og gødning.

1951: Uddeleren skal aflønnes efter mønster-kontraktens tariffer. - 1951: september - ekstraordinær generalforsamling pga. meget store udestående fordringer.

1951: Negativ bilregnskab på 2.000 kr.

1953: Bestyrelsen skal stadig følge op på medlemmernes konti og påskrive renter og hjælpe uddeleren med indkøb udenfor FDB.

1956: Udestående fordringer på 56.068 heraf manglende betaling for markfrø på 11.000 kr. De udestående fordringer udgør o. 12½ % af årsomsætningen på 454.839. Dividende nu på 4%.

1957: 4% i kontantrabat. Ny kontrakt med uddeleren, som nu også overtager vareturen for 100 kr. pr uge.

1962: Igen problem med udestående fordringer

1963: Der drøftes overgang til **kontant betaling, Skal ske fra 1. marts - nyt kasseapparat med kontantrabat.**

Bankforbindelse.

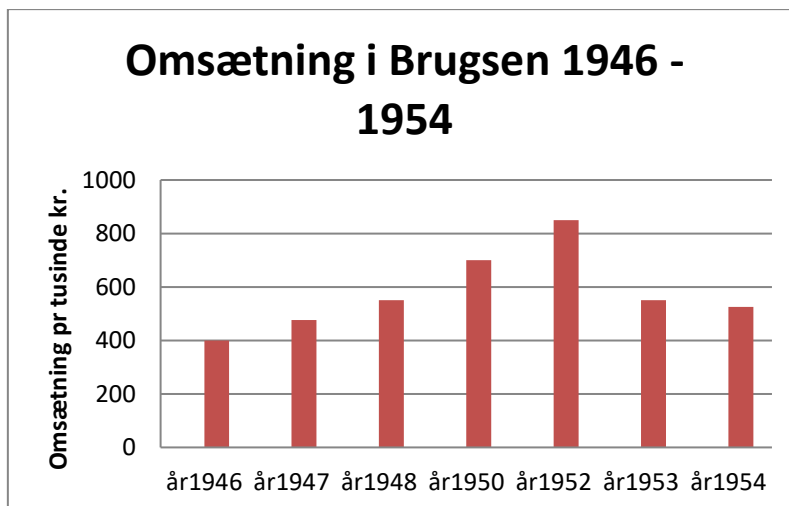
1919: For i starten at have penge at arbejde med optages en kassekredit på 12.000 kr. i Holstebro Landmandsbank.

1924: Kassekreditten flyttes fra Holstebro Landmandsbank til Holstebro Bank, den forhøjes samtidig fra 12.000 kr. til 20.000 kr.

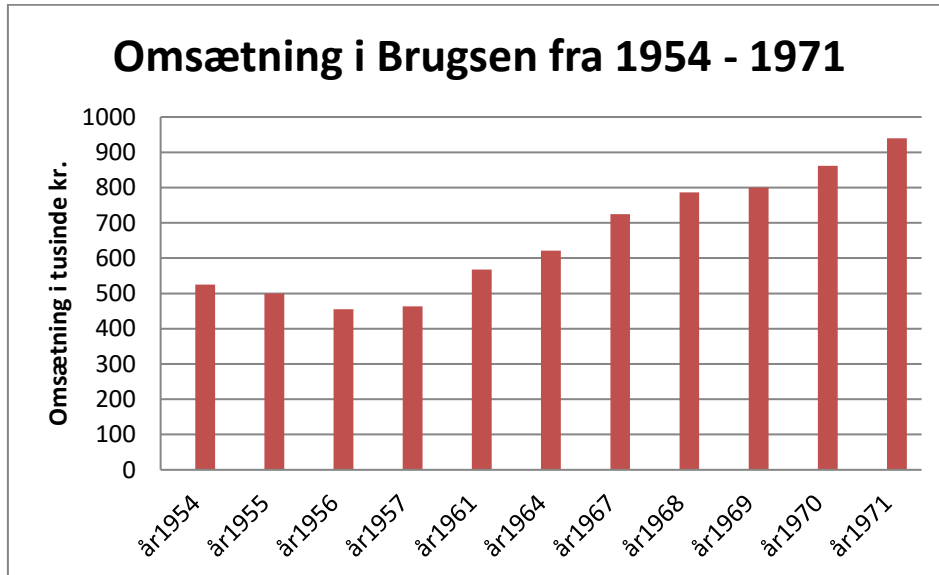
1953: Kassekreditten i Holstebro Bank skal ombyttes med lån fra Andelsbanken. 3. pengeinstitut Brugsen entreer med.

1982: Uddeler Erik Nørgaard vil skifte Andelsbanken ud med SDS Tvis.

Omsætning.

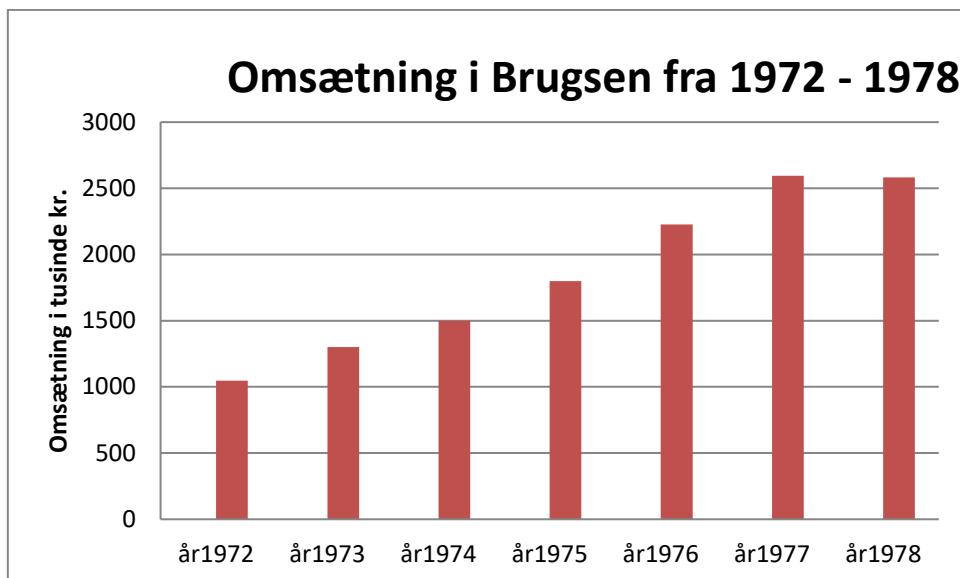
Omsætning i 1952: 850.491. Omsætningen når et toppunkt her i 1952. De næste år kommer et markant fald, som skyldes at grovvarer nu ikke længere sælges gennem Brugsen. Det skyldes også den voldsomme uro ved skift i uddelere i 1953 og 1954. I kølvandet på uroen meldte mange store kunder sig ud af Brugsforeningen.

1961:Omsætning på 568.443 kr.

1969: mindre nedgang i omsætning 771.245 - nedgang på 3,8% - kaffe ned med 25%.

1973: omsætningen er steget med 7% men priserne er samtidig steget med 8%. Men første gang er man over 1 mill. 1.046.178.

1974: 1.299.329 en stigning på 22% - priserne er samtidig steget 12%.

1975: 1.504.389 - meget tilfredsstillende resultat - diskuterer at udvide butikken.

1976: 1.804.863 fremgang på 21%.

1977: 2.227.000 kr. i omsætning 190 medlemmer + 39 i det forløbne år.

1978: 210 medlemmer - nyt toilet i bagrum - krav fra sundhedsmyndigheder

1979: Uddelerparret har 25 års jubilæum d. 1. marts - gave: en gulvvase til 700 kr

1979: Stagnation i omsætning - faktisk lille tilbagegang - er det den nye unge købmand Freddy Knudsen som har taget omsætning fra Brugsen???

Svage regnskabsår 1980 - 81 - 82.

Kassekreditten forhøjes fra 20.000 kr. til 100.000. Pantebrev i ejendommen som sikkerhed.

Skiftet fra Shell olie til OK olie.

1981: Der skal optages lån på 130.000 kr.

1981: Kan der spares på omkostninger til personale - skal give besparelse på ca. 2.000 kr. pr måned

Pludselig fra 1980 går det nedad. Uddelerskiftet har kostet.

1981: Underskud på 39.000 kr. for 1980.

1982: generalforsamling i marts - underskud for 1981. Forklares med: Store investeringer.

1. Øgede reklameudgifter.
2. Øget konkurrence fra Holstebro.
3. Ekstra omkostninger til feriepenge.
4. Høje energiomkostninger.

Nødvendig med ændring i 1982 - 4 poster skal skæres ned:

1. Nedskrivninger skal reduceres.
2. Salgsrabatter nedsættes.

3. Spares på dekoration og reklame.
4. Kontor og forretningsudgifter skal reduceres.

Der forventes et underskud i 82/83 på 20.000 kr.

Økonomien kommer atter på fode fra 1983 - 1986.

1983: Regnskabet har været tilfredsstillende for 1982. Igen fremgang - analyse fra FDB viser at Tvis brugs er levedygtig

Ualmindeligt godt år for Tvis Brugsforening

5-4-84

Ved Tvis Brugsforenings generalforsamling onsdag aften betegnede formanden, lærer Niels Buus Madsen, 1983 som et ualmindeligt godt år. Han oplyste, at omsætningen var steget med 20 pct. Selv om der havde været en prisstigning på otte pct. var der en stigning i vareomsætningen på ca. 12 pct.

Efter opfordring fra FDB havde man foretaget visse ændringer i butikken, så den blev rammen om et pilotprojekt for formænd og uddelere her i kredsen. Niels Buus Madsen og uddeler Erik Nørgaard har også deltaget i et seminar på Andelsskolen i Middelfart, hvor der bl. a. har været en debat om strukturen inden for brugsforeningsbevægelsen. Man har i årets løb foretaget flere forbedringer i butikken, bl. a. købt en ny køler og udvidet sortimentet af kød og viktualie.

Der var stort besøg til Brugsens julearrangement. Formanden sluttede sin beretning med at takke personalet i Brugsen for god betjening.

Regnskabet blev oplæst af uddeler Erik Nørgaard. Omsætningen var i årets løb steget med ca. 570.000 kr. til 3.539.000 kr. Brutto-

fortjenesten havde været 12,8 pct. der efter fradrag og omkostninger og afskrivning på godt 25.000 blev til et nettooverskud på 15.000 som blev henlagt til reserverfonden. Af foreningens aktiver på 1.081.000 kr. udgjorde egenkapitalen 631.000 kr. og det svarer til 58 pct. af aktiverne. Der var ingen bemærkninger til beretning og regnskab. Det tolkede aftenens ordstyrer, gdr. Aksel Damgaard, som tilfredshed med Tvis Brugsforenings virksomhed og konstaterede, at de mindre brugser klarer sig godt.

Til bestyrelsen genvalgte gdr. Jakob Grønbæk og pædagog Margit Stabell. Gdr. Jens Vestergaard og banemontør Jørgen Amtkjær Jensen ønskede ikke genvalg. I stedet valgtes gdr. Kristian Nørgaard og husmor Lene Larsen. Smedsvend Flemming Jensen valgtes som suppleant.

Efter generalforsamlingen var der underholdning af de syngende husmænd, som tog deltagerne med på en slentretur i sangens rige. Den foregik bl. a. også i operettens verden. Tilhørerne kvitterede med stort bifald for den gode og lødige underholdning.

Tilfredshed, omsætningsfremgang og mindre overskud for 1983 og 1984.

Ordstyreren konstaterer, at de mindre brugser klarer sig godt.

Omsætningsfremgang i Brugsen i Tvis

Ved Tvis Brugsforenings generalforsamling oplyste formanden Niels J. B. Madsen, at der havde været en fremgang i omsætningen på fem pct. til 3.648.000 kr. Man har i årets løb foretaget flere mindre forbedringer, bl. a. udvidet kød- og viktualie-afdelingen. Regnskabet sluttede med et overskud på 20.436 kr. Formanden betragtede Tvis Brugsforening som et sundt foretagende. Tre repræsentanter fra Tvis Brugsforening havde deltaget i en lærerig studietur til København. Formanden sluttede med at takke medarbejderne for god betjening i 1984.

Regnskabet blev forelagt af uddeler Erik Nørgaard. Bruttofortjenesten havde været 465.000 kr., og der var foretaget afskrivning på inventar på 14.000 kr. og bygninger på 7.000 kr. Status balancerede med 1.124.000 kr. og foreningens kapital var steget med 18.000 kr. til 650.000 kr., som er 58 pct. af balancesummen. Et forslag til ændring i vedtægterne om tilbagebetaling af medlemmernes driftslån blev godkendt med 49 stemmer mod 2.

Til bestyrelsen blev Niels Jørgen Buus Madsen og Bent Haunstrup genvalgt, mens Henny Kjeldsen ikke ønskede genvalg. Hun blev afløst af Dorthe Hune. Som suppleanter valgtes Jonna Kjeldsen og Flemming Jensen.

Under eventuelt blev det oplyst, at Tvis Brugsforening nu leverer blomster og kranse.

Efter kaffebordet viste Helge Jensen og Steen Busk Jespersen lysbilleder.

Resultatopgørelse for perioden: 2.1.1984 - 30.12.1984						
L N R E	Tekst	H O J E	I år		Sidste år	
			Kr.	Index	Kr.	Index
1	Omsætning, butiksvare	1	3.648.735	105	3.460.828	120
2	Omsætning, grovvarer		66.556	85	78.342	119
3	Omsætning i alt (incl. moms)		3.715.291	105	3.539.170	120
4	Bruttofortjeneste		465.470	12,8	472.225	13,6
5	Len og sociale ydelser		294.190	8,1	315.722	9,1
6	Indpakning, reklame, dekoration		21.873	0,6	19.106	0,6
7	Kontor- og forretningsudgifter m.v.		23.990	0,7	22.329	0,6
8	Hustje, vedligeholdelse, el og varme		48.994	1,3	43.671	1,3
9	Foreningsudgifter		9.691	0,3	6.125	0,2
10	Andre udgifter		375	0,0	350	0,0
11	Omkostninger i alt		399.113	11,0	407.303	11,8
12	Resultat før afskrivninger, renter m.v.		66.357	1,8	64.922	1,9
13	- Afskrivning, inventar m.v.	3	14.000	0,4	12.004	0,4
14	- Afskrivning, indestående i hovedforening		-620	0,0	-754	0,0
15	- Afskrivning på ejendom	4	7.000	0,1	13.000	0,4
16						
17	+ Renteindtægter		1.725	0,1	3.139	0,1
18	+ Renteudgifter		27.266	0,8	28.853	0,8
19						
20	Resultat før skat m.v.		20.436	0,6	14.958	0,4
21						
22	Selskabskat					
23	Nettoreultat		20.436	0,6	14.958	0,4
24	Der er anvendt således:					
25	Henlagt til ejendomsfond		20.436		14.958	
26	Henlagt til reservfond					
27						
28						
29						
30	I alt		20.436		14.958	

Balance pr.: 30. 12. 1984						
L N R E	Kapitalanvendelse:	H O J E	I år		Sidste år	
			Kr.	Index	Kr.	Index
31	Kasse-, bank- og girobeholdning		10.275		7.771	
32	Tilgode hos leverandører					
33	Tilgode hos medlemmer		39.441		31.059	
34	Varelager	2	281.130		251.660	
35	Andre tilgodehavender		22.237		1.031	
36						
37	Omsætn.formue i alt		353.083		291.521	
38	Inventar, maskiner m.v.	3	31.000		45.000	
39	Ejendom (vurd.)	4	660.000		667.000	
40						
41	Værdipapirer (nom. 2.000)					
42	Indestående i hovedforen. (nom. 104.002)		5.680		7.040	
43	Andre anlægsverdier		74.289		71.204	
44						
45	Anlægsformue i alt		770.969		790.244	
46	Aktiver i alt		1.124.052		1.081.765	
47	Kapitalanskaffelse:					
48	Gæld til leverandører					
49	Kassekredit					
50	Anden kort gæld					
51	Kort gæld i alt					
52	Prioritetslån	5	67.500		70.000	
53	Andre faste lån					
54						
55	Lang gæld i alt		67.500		70.000	
56	Medlemmers driftslån		45.976		45.976	
57						
58	Medlemskapital i alt		45.976		45.976	
59	Gæld i alt		473.463		450.252	
60	Ejendomsfond		424.843		424.843	
61	Reservfond		225.746		206.670	
62						
63						
64						
65						
66	Foren.kapital i alt	6	650.589		631.513	
67	Passiver i alt		1.124.052		1.081.765	

Af hensyn til sammenligneligheden kan der være foretaget omgruppering af sidste års tal.

Afgivne garantier og andre forpligtelser:
Diskonterede købekontrakter kr.: 0 (pr. 30/12)

Der er afgivet ejerpanth til Andelsbanken, Holstebro på kr. 100.000 til sikkerhed for kassekredit.

Foreningen garanterer med foreningskapitalen ved deltagelse i Brugsfinansiering over for FDB's forpligtelser.

Date: 12. marts 1985		
Erik Dam Nørgaard	Johan Eggebrecht	
Udvalgt	FDB-Regnskabskommissionen	
I bestyrelsen: Niels Jørn Baus Madsen (formand)	Henry Kjeldsen	
Lene Giedsing Larsen	Kristian Nørgaard	Bent Haunstrup
Jakob Grønbæk	Margit Stabell	

Revisionspåtegning:
Vi har revideret foranstående årsregnskab, som er aflagt i overensstemmelse med lovgivningens og vedtægternes krav til regnskabsaflæggelsen.
Efter vor opfattelse giver regnskabet et retvisende billede af resultatet af årets drift og den økonomiske stilling.

Holstebro, den 13. marts 1985
RVT Revisjonstjenesten A/S

Børge Skøtt
statsaut. revisor

Helmer Svendsen
reg. revisor

REGNSKAB

for 05-523 Tvis Brugsforening
(forening med begrænset ansvar)
for perioden 31. december 1984 til 29. december 1985.

ORDINÆR GENERALFORSAMLING

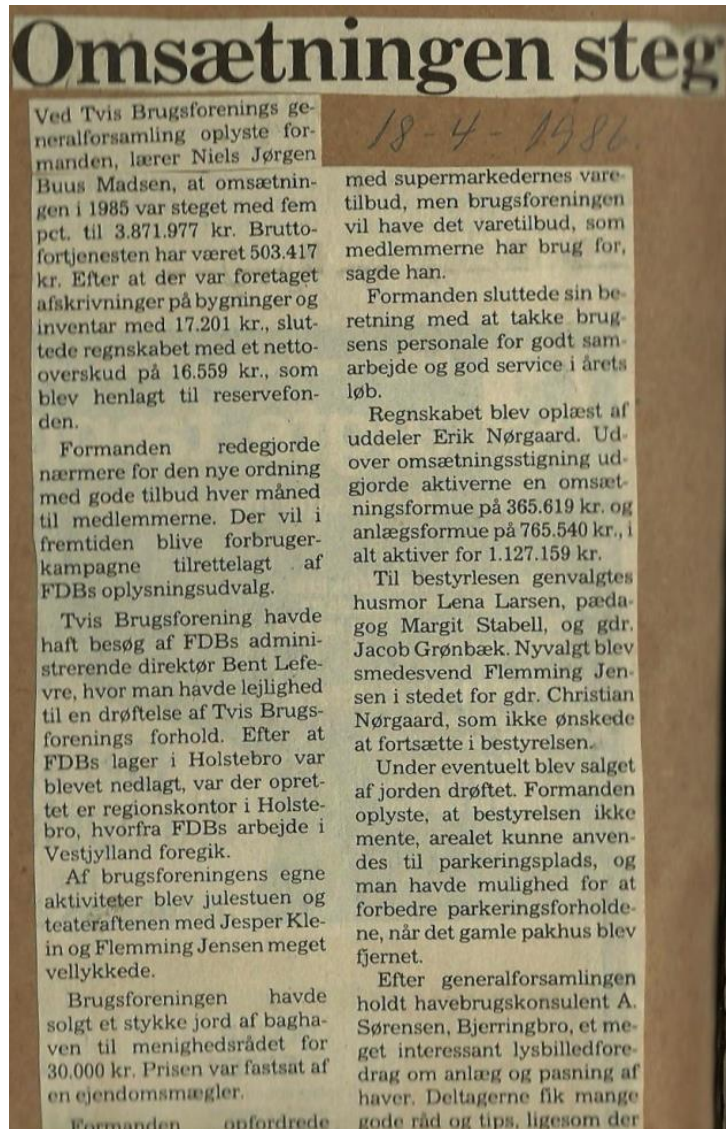
afholdes torsdag den 17. april 1986 kl. 19.30
i Tvis Sognegård.

DAGSORDEN

1. Valg af ordstyrer.
2. Bestyrelsens beretning.
3. Forelæggelse af regnskab.
4. Indkomne forslag.
5. Valg af medlemmer til bestyrelsen og suppleanter. På valg er:
Lene Giedsing Larsen
Kristian Nørgaard (Modtager ikke genvalg)
Jakob Grønbæk
Margit Stabell.
6. Eventuelt.

Bestyrelsen.

Svage år fra 1987 frem til lukningen i 1992.

1987: Der konstateres tilbagegang i omsætning. Der er et underskud for 1986 som forklares med investeringer og forbedringer.

1987: Der drøftes muligheder på generalforsamlingen. Skal man have en decideret grøntafdeling? Var frisk bagerbrød en mulighed? Er mælk fra Kløvermælk billigere?

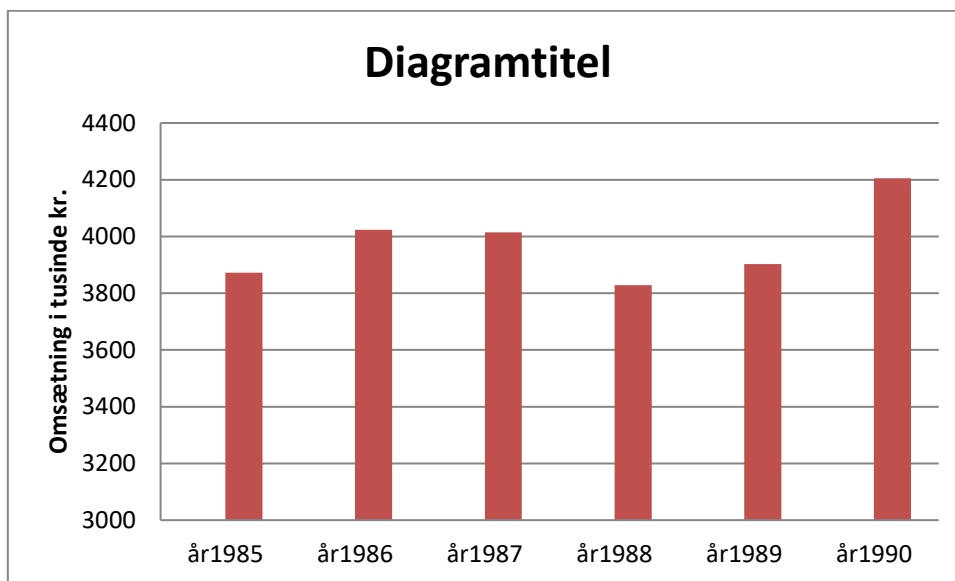
1988: Et mindre underskud. Hård konkurrence fra Holstebro. 240 medlemmer - men omsætningen er svær at holde siger uddeleren

1988: Bestyrelsen ønsker frisk kød fra slagter fra Ahler. Merrild kaffe i butikken - megadebat om besparelser - personaleudgifter springer i øjet.

I nødens stund svigter den fælles FDB solidaritet. Man går selv på indkøb udenfor FDB med kød fra Ahler og Merrild kaffen. Man svigter Cirkel kaffen.

Nu vil man købe varer, hvor de er billigst og se stort på foreningens vedtægter om så vidt muligt at købe varerne ind gennem FDB

1989: Butikken malet, tyverialarm, ostekøler, frisk kød, aktivitetsdag, sparekassens indtog, mindre omsætning i 1988 med underskud på 50.000 kr. Underskud specielt for de sidste uger af 1988 pga. svigtende omsætning.

1990: 40.000 i underskud i 1989

1991: Omsætningsstigning i 1990 på 8% - men stadig underskud.

1992: Underskuddet i 1991 det største nogensinde

Forslag om at lade bus køre rundt i oplandet for at samle pensionister og ældre op for at handle i Brugsen

Kasseapparatet udskiftet

1992: Erling Kristensen formand - brugsforeningens sidste formand.

Uændret omsætning, større omkostninger og underskud

Formanden for Tvis Brugsforening: - Hvis omsætningen ikke er i orden, må vi overveje at lukke brugsen

Uændret omsætning, stigende omkostninger og et underskud var nogen af hovedpunkterne i beretningen, som formanden for Tvis Brugsforening, Jacob Grønbæk, aflagde på generalforsamlingen i Tvis Sognegård tirsdag aften.

Større omkostninger i form af øgede lønudgifter og distributionsomkostninger i forbindelse med samhandel med FDB, og nogle af de punkter som var årsag til årets resultat.

- Det bliver nødvendigt for den kommende bestyrelse at se på visse udgifter, sagde Jacob Grønbæk.

- Men hvis man sammenligner Tvis Brugsforening med tilsvarende

brugser, lå Tvis i den bedste halvdel.

Ny uddeler

Jacob Grønbæk omtalte uddeler-skiftet, da Erik Nørgaard sagde op pr. 29. februar. Her havde bestyrelsen i samarbejde med bank og FDB nøje vurderet Tvis Brugsforenings stilling, men var kommet til det resultat, at brugsen skulle fortsætte. Der kom 13 ansøgere til uddeler-stillingen, og pr. 12. marts ansatte bestyrelsen Stinne Knudsen, Aulum, som uddeler efter at hun havde været vikar et stykke tid - så hun kendte betingelserne, da hun tiltrådte.

Jacob Grønbæk oplyste, at der ville blive foretaget

visse ændringer i butikken, og man senere ville holde en reception i forbindelse med uddeler-skiftet. Jacob Grønbæk sluttede beretningen med en tak til det afgangede uddeler-par, Lisbeth og Erik Nørgaard, og en velkomst til den nye uddeler, Stinne Knudsen.

Opbakning

Regnskabet for året 1991 blev læst op af revisor Kristian Ølgaard fra FDB. Det viste en omsætning på 4.228.619 kr., en bruttofortjeneste på 582.839 kr., og det svarer til 13,9 procent mod 12,8 procent året før, men på grund af de større omkostninger blev årets resultat et underskud på 64.150 kr.

I den følgende diskussion fik bestyrelsen opbakning til at køre videre med brugsen, og regnskabet tal blev nærmere omtalt. Bestyrelsen var optimistisk, men samtidig realistisk med hensyn til fremtiden.

- Hvis omsætningen ikke er i orden, må vi overveje at lukke brugsen, sagde Jacob Grønbæk.

Valg

Til bestyrelsen genvalgte Jacob Grønbæk, Flemming Jensen og Karen Marie Carlsen, da Birgit Kamuk ikke ønskede at fortsætte i bestyrelsen, valgtes istedet Benny Christensen, som suppleanter valgtes Poul Kjeldsen og Kirsten Hornbæk.

April 1992

2. maj reception for Stinne

Brugsen lukker.

1992: Regnskabet for juni og juli viser meget vigende omsætning - en drastisk ændring - Der er ikke længere basis for at drive Brugsen

Extraordinær generalforsamling - 21 for nedlæggelse 9 imod.

2. ekstraordinære generalforsamling 25 for nedlæggelse 5 imod.

Bestyrelsesmøde den 28. 8. 92

1. Gennemgang af regnskaber for juni og juli måned.
Omsættningen er faldet drastisk og tendensen fortsætter i august.
Da det ikke ser ud til, at udviklingen vil vende til det positive, må bestyrelsen se i øjnene, at der ikke længere er basis for at drive Brugsen videre.

Der skal derfor indkaldes til generalforsamling d. 8. 9. 92

Erling Jensen Kristensen
~~Georg Jensen~~
 Hans P. Jensen
 Karen Marie Larsen

Flemming Jensen
 Bo Bostensen
 Jakob Grøn Møh

Den sidste bestyrelse.

Skinnu Knudsen gennemgår kort budgettet for 1992.
 Der går over til afstemning:
 For forslag om nedlæggelse skunde 25
 Mod forslag om nedlæggelse skunde 5
 Ugyldige stemmer
 Blanke stemmer 2

Pkt. 4 bortfalder.

Ad pkt. 5.

Der foreslås Erling Jensen Kristensen, Jacob Grøn Møh og Flemming ^{Jensen}, som er valgt til likvidationsudvalget.

Forsandem konstaterer at Ivis Brugsforening nu ikke længere eksisterer, og Takken uddeleren og det øvrige personale for godt samarbejde.

Ad pkt. 6.

Det beslutes enstemmigt, at de evt. overskud ved afvikling af Brugsen skal bruges til lokale formål.

Da der ikke kan beslutes noget om til hvilke formål de evt. penge skal bruges overlades dette til likvidationsudvalget, som modtager forslag fra medlemmerne. Hans Larsen uddeler generalforsamlingen for afsluttet, og dermed er en epoke i Ivis' historie slut.

Karen Marie Larsen

Hans Larsen

Eftertanker.

Efter 73 år blev Brugsen i Tvis et offer for udviklingen. Brugsen var med stor entusiasme for andelsbevægelsen startet lige efter 1. verdenskrig i 1919. Sammenholdet var stort i starten. Med begejstring tog de første bestyrelsen fat på arbejdet - og bestyrelserne var meget på arbejde især de første 30 år, hvor de var inde omkring alt vedrørende Brugsen. Det gjaldt både indkøb og regnskab. Uddeleren var de første år kun en lejet person, som ikke var betroet den overordnede styring.

Ved 25 års jubilæet i 1944 tales meget om de fælles værdier, om sammenhold og om andelsbevægelsen. Talerne håber meget at disse værdier kan overføres til kommende slægter.

De fælles værdier slår for alvor revner 9 år efter, da det kommer til et ødelæggende opgør i medlemsskaren om besættelsen af uddelerposten. En helt ny bestyrelse tager fat og få efterhånden igen Brugsen i god gænge.

Mens udestående fordringer er det store problem indtil 1960 er fastholdelse af gamle og tiltrækning af nye kunder det store problem fra 1970, hvor reklamer og markedsføring er et stort emne for bestyrelsen og uddeleren.

Ved ansættelsen af en ny uddeler i 1980 slås på at Brugsen i Tvis er en sikker bevaringsbutik i et udviklingsområde. Der kommer også udmærkede år i midten af 1980'erne men pludselig går det stærkt nedad med omsætningen. Brugsen dage var talte i 1992.

Medlemmerne var i mange år med rette stolte af deres butik. Demokrati, bestyrelse, uddeler og medarbejdere kan være en besværlig styreform i forhold til en købmandsbutik, hvor kun købmanden bestemmer og har ansvaret. De fælles værdier bar igennem i mange år, men efterhånden svigtede brugsidealene. Man begyndte af købe ind udenfor FDB's indkøbsforeninger og kundeloyaliteten svigtede.

Brugsen efter 1992

1993: Bygningerne efter den nedlagte brugs købes af murermester Bent Bjerregaard. Der indrettes to lejligheder i privatbeboelsen.

1998: Ejendommen overtages af Steen Kallesøe. Bruges som lager.

2013: Menighedsrådet køber bygningerne. Skal nedrives i 2014 for at give plads til det nye kirkecenter.

retningslokaler ikke ændres. I 1998 overtages ejendommen af Steen Kallesøe, Skautrupvej 20 b, født 1956 i Aulum og gift med Bente Lauridsen, født 1955 i Aulum. Parret har børnene Jane, født 1985, Jeppe født 1987 og Lars, født 1992, alle i Tvis. Steen Kallesøe anvender Brugsens tidligere butikslokaler som lager for hans firma Danatella A/S, der forhandler kosmetikartikler og tilhører til modebranchen. Firmaets vækst nødvendiggør større lokaler og i 2000 lejer firmaet sig ind i dele af SAJYKA bygningen. Danatella beskæftiger 12 personer og forhandler varer i ind- og udland. Hustruen Bente Kallesøe er som uddannet revisor ansvarlig for firmaets bogholderi. En tid herefter forhandler Rene Andersen brugskunst i butikslokalerne.

Billeder af den nedlagte Tvis Brugs juli 2013.

Brugsen set fra gården i 2013

Kilder:

Købmandsbutikkernes historie.

1. Gudrun Lundager: dokumenter og billeder for perioden 1958 - 1978.
2. Katrine Nielsen: data information fra perioden 1951 - 1958.
3. Holstebro Dagblad: udklip fra perioden 1978 - 2013.
4. Jørgen Bang: Billeder.
5. Tvis Bogen 1987 af Jørgen Mejdahl.
6. <http://www.dki-02.dk/tvis/> - Søg efter en grav på Dansk Kirke Index.
7. Bent Bak: Fotos 2013.
8. Spars hjemmeside: Fotos

Brugsens historie.

1. Holstebro Lokalarkiv: Bestyrelsesprotokoller for hele brugsperioden.
2. Holstebro Lokalarkiv: Avisreferater og billeder - Holstebro Dagblad.
3. Tvis Bogen 1987 af Jørgen Mejdahl.
4. Edel Kristensen: dokumenter og billeder for perioden 1954 - 1980.
5. Kurt Dyhrberg: dokumenter og billeder.
6. Holstebro Dagblad: Udklip for perioden 1980 - 1992.
7. Bent Bak: Fotos fra 2013
8. <http://www.dki-02.dk/tvis/> - Søg efter en grav på Dansk Kirke Index.